

VID KÄNDA OCH OKÄNDA VATTEN av Erik Widén

FORELLBÄCKEN

Den tid då det vimlade av öring i var och varannan bäck i vårt land är nu ett minne blott. Utdikning, föroreningar, minkens härjningar och hänsynslös utfiskning är några av de faktorer som bidragit till detta för alla sportfiskare så beklagliga förhållande. Till en del har visserligen bäckarna kompenserats av de otaliga rotenonbehandlade vatten, som på senare år ställts till förfogande för ädelfiskens vänner, men dessa uppväger inte på långt när det naturliga bestånd av bäcköring som man hade tillgång till för 40-50 år sedan.

Personligen föredrar jag också att fiska i en skogsbäck framför att trängas med folk vid dammar, och kastbryggor som i många fall kännetecknar de rotenonbehandlade vattnen. Visserligen kanske chansen till en god fångst är bättre i dammar och sjöar med inplanterad fisk, men förutom att det ofta kostar en bra slant (fiskekort, båthyra etc.), går inte sällan själva kontakten med naturen förlorad.

Nu skall dock sägas att det inte är mången förunnat att få fiska i ett naturligt bäcköringsvatten, och för det stora flertalet sportfiskare utgör således de ädelfiskvatten som iordningställts på konstlad väg den enda möjligheten som finns till buds föratt få tampas med andra fiskar än gädda och abborre. Norrlänningar och kustbor har förvisso andra möjligheter till sportfiske efter salmonider liksom det fåtal som har möjlighet att utnyttja våra lax- och havsöringsälvar, men för övriga är möjligheten att få fiska i ett vatten med naturligt ädelfiskbestånd i behaglig närhet ganska liten.

Det är således med tacksamhet och inte så ringa stolthet jag tänker tillbaka på alla de upplevelser jag haft vid den forellbäck som ringlar sig fram ett hundratal meter från vår dåvarande sommarstuga i mellersta Värmland.

Bäcken har så länge jag minns haft en god stam av öring och kan fortfarande bjuda på gott fiske. Under en tid var beståndet visserligen minimalt p.g.a. ihärdigt och olovligt rovfiske med allsköns redskap, men sedan tillsynen blivit bättre och tjuvfisket försvunnit har fisken åter ökat i såväl mängd som vikt.

Otaliga är de minnen jag har från pojkkårens fiskeeskaper och strövtåg utmed vattendraget. Jag minns bl.a. när jag fångade lekande nejonögon, vilka satt fastsugna på stenarna i klasar om 10-15 stycken. I tron att det var små ålar bar jag dem i en hink till en damm, som vi hade elritza och rudor i, för att de skulle växa till sig. Mina illusioner om kilosstora, rökta ålar försvann dock snabbt, ty följande dag var alla fångarna på rymmen.

Under en torksommar några år senare hjälpte jag till att rädda forellerna i bäcken från en katastrof. Vattenståndet hade sjunkit oroväckande och till slut låg öringarna på sidan och kippade efter syre i de få höljor som fortfarande fanns kvar.

Några lantbrukare, min far och jag samlade då ihop de fiskar som ännu levde och bar dem i hinkar ned till den sjö i vilken bäcken har sitt utlopp. De flesta hade visserligen redan dött av syrebrist och ett flertal strök med under färden till sjön, men vi lyckades i alla fall rädda så många att beståndet redan efter ett par år återhämtat sig.

Mina första erfarenheter av hur bäckens öringar skulle luras fick jag vid de tillfällen då min far anlidade mig som maskburksbärare på sina metarfärder. Tyst och stilla fick man då stå ett stycke från honom och bevittna hur den ena fisken efter den andra förpassades upp ur strömvirvlarna. Stundtals kom man också så nära att man kunde bevittna hur öringarna sköt fram ur sina gömslen under stenar och risruskor mot den förföriska masken.

Det dröjde ett bra tag innan jag själv inhämtat alla de finesser och knep som fordras för ett lyckat fiske: vaksamhet, blixtnabbt och exakt mothugg och sist men inte minst tålmod. Till en början blev resultaten också ganska blygsamma. I timmar kunde jag smyga utmed bäckfåran utan att fiskeväskan nämnvärt ökade i

omfång. Förutom att jag skrämde bort många av mina tilltänkta offer, tappade jag många fiskar när jag hade dem halvvägs uppe emedan jag gjorde mothugget slarvigt eller alltför sent. Dessutom var min fiskeiver ofta så stor att jag underskattade vädrets betydelse och drog iväg på mete närhelst det gavs tillfälle.

Så småningom upptäckte jag att regnväder var A och O för ett givande fiske. När regndropparna smattrade mot lövverket och bildade hundratals småringar på vattenytan eliminerades nämligen forellernas skarpa syn och utmärkta hörsel så att de blev mindre vaksamma. Dessutom blev fiskarna piggare och nappvilligare p.g.a. det syretillskott som regnet gav upphov till. I motsats till många soldyrkare och semesterfirare hälsade jag således under sommaren inte regnskurar eller regnvädersdagar med särskilt dystert sinne, utan tänkte i stället på alla öringarna i bäcken, vilka med ökad iver väntade på att få gå lös på mina maskar.

Längre upp i tonåren, då jag fått upp ögonen för flugfiskets tjusning, kom denna fiskemetod att dominera vid mina konfrontationer med bäckens innevånare. Det var mestadels våtfluga jag använde. Mönstret spelade inte någon avgörande roll. Viktigare var att flugan serverades på rätt sätt och inte var för stor. Ett perfekt mothugg var dessutom ännu viktigare än vid maskmete, då fiskarna uppvisade en förvånansvärd färdighet i att blixtnabbt kunna spotta ut flugan så snart de kom underfund med att betet inte var matnyttigt.

Samtidigt som min fisketeknik förbättrades ökade min kännedom om bäckens alla delar. Således kom jag underfund med var ”de stora ruggarna” på 2-3 hekto höll till och i vilka höljor man kunde sänka ner flugan utan risk för att fastna i ris eller annan bråte.

Bäckfåran banar sig till största delen fram i starkt kuperad skogsterräng och har ett ganska stritt lopp som avbryts av ett och annat mindre sel. Strax ovanför en timmerväg ändrar dock bäcken karaktär och slingrar sig stilla genom en mosse. Här får man vara ytterligt försiktig så att inte ens rörelser fortplantar sig via mossbädden ner till de lyhörda fiskarna. Samtidigt är det just i detta parti av bäcken som de större bäcköringarna har sina favorittillhåll. Tyvärr är detta även fallet med myggen, mot vilken jag slagits ett otal gånger, medan jag krypande och ålande försökt komma i läge för att bjuda någon av de större öringarna min fluga. Myggplågan kompenseras dock av de tillfällen då man lyckas kroka en vacker fisk och förpassa den upp på torra land. Det är sannerligen en syn för gudar när den muskelfyllda fisken vilar på den gröna mossbädden. Man har en känsla av att det var just en sådan stämning som ”alla sportfiskares fader”, Izaak Walton, stundom genomsyrades av när han för drygt 300 år sedan vandrade utmed de engelska floderna.

Bäcköring, forell, bäckforell, bäcklaxöring, stenbit, börting och strömöring är några av de namn som öringens småväxta kusin begåvats med. Oavsett vad de kallas hoppas jag i alla fall att även i fortsättningen få tillfälle till ett nappatag med de pigga krabaterna, och då helst i den forellbäck som gett mig så många glädjestunder.

EN ABBORRFISKARES PARADIS

Jag står på en kalhuggen ås med en obarmhärtigt stekande julisol ovanför mig. Stigen som jag följt några kilometer har förirrat sig och försvunnit bland ris och barkhögar. Varm och svettig letar jag mig fram över ett hygge för att hitta den tjärn som skall ligga någonstans i närheten.

Mellan några frötallar skymtar jag till slut en vattenspegel, och efter att ha forcerat en snårskog av al och vide står jag så framför den lilla tjärnen. Vattnet ser vid första anblicken sannerligen inte mycket ut för världen. Stränderna består mest av gungfly, som inte verkar alltför inbjudande att beträda. Den vattensjuka mossan sluter sig om stövlarna och avger ett sugande läte för varje steg jag tar. När jag kommer fram ställer jag mig bredbent för att undvika att vattnet tränger upp över stövelskaften.

Med älgklövar är det emellertid annorlunda och här och var syns avtryck och spillning efter skogens konung på platser där jag inte för allt smör i Småland skulle sätta min fot.

Genom att balansera ut på en av vinden omkullvräkt gran lyckas jag i alla fall ta mig ut till öppet vatten och gör på måfå ett kast utmed mosskanten. Något hugg blir det inte varken nu eller i de följande försöken, men det är heller inte att vänta då fisken knappast kan vara på alerten i solgasset.

Solen steker intensivt, men en bank av mörka, tunga skyar dyker efter ett tag upp vid horisonten och jag bestämmer mig för att vänta och se om det möjligen kan komma en regnskur. Så småningom mulnar det också och ett stilla duggande vidtar. Försiktigt balanserar jag ut på ett någorlunda fast gungfly och låter en liten Zebraspinnare dala ner utmed strandlinjen. Nu är det bättre fart på abborrarna. Jag får fisk på kroken i nästan varenda kast och det verkar aldrig vilja sluta att nappa. Efter en halvtimme jag ett tjugotal fiskar, alla omkring två hekto.

För att fiska med större effektivitet binder jag en fluga som upphängare några decimeter framför draget och titt som tätt händer det att jag får två fiskar på samtidigt. Det givande fisket fortsätter ända tills duggregnet upphör och solen åter tittar fram. Abborrarna blir nu skyggare och det blir glesare mellan huggen.

Till slut blir jag trött i armen av allt kastande och drar mig upp på fast mark för att räkna abborrarna. 52 stycken får jag det till och det är sannerligen inte illa om man betänker att jag bara hållit på i halvannan timme.

Medan jag sitter och filosoferar över den fina fångsten hör jag plötsligt hur det prasslar i buskarna på andra sidan tjärnen, och snart dyker en gubbe med metspö upp. Han klättrar upp på en stor sten alldeles vid strandkanten, rotar i maskburken och blir sedan sittande med blicken stadigt fäst på det lilla röda flötet. Avståndet är inte längre än att jag kan registrera alla detaljer och det står inte på förrän flötet försvinner och en abborrkuse halas upp.

Då gubben verkar vara väl känd med vattnet och jag själv har mer än nog med fisk beslutar jag mig för att traska över till honom för att få en pratstund.

Väl framme vid metarplatsen slår jag mig ner ett stycke från gubben och hasplar ur mig den sedvanliga frågan vid dylika tillfällen:

- Blir det nån fisk?
- Åjovars, svarar gubben? men det är mest smått. De större brukar komma framåt kvällningen.

Min fiskarbroder visar sig vara av det pratsamma slaget och det blir en hel del som jag får mig till livs. Han berättar att han är född i trakten och nu bor ensam i ett litet torp några kilometer från tjärnen. Redan som grabb hade han suttit och metat vid den sten, på vilken han nu befinner sig, och han anförtror mig att det finns gott om abborre i vattnet, även om fisken ibland kan vara svår att lura emellanåt.

- Finns det inga gäddor här? undrar jag när det efter långt om länge blir ett uppehåll i gubbens utläggningar.

- Nej, varken gäddor eller mört, bara abborre, men de kan bli ganska stora. Förra veckan fick jag en redig bit på över ett kilo där borta i hålan i gungflyn. Där brukar dom samlas på kvällskvisten för att jaga larver och andra kryp som trillar ner från myrkanterna.

Efter ytterligare en stunds resonemang om fiske och fiskar varunder gubben hinner dra *upp* åtskilliga abborrar tar jag adjö och drar mig bort mot den håla som han utpekade för att göra några avslutande kast innan jag styr kosan hemåt. Snart har jag fyra fina abborrar, alla mellan tre och fem hekto, vilka jag vinglande och gestikulerande för att inte tappa balansen förpassar upp i mossan. Efter att ha vridit nacken av dem förpassar jag mig ipp på fastare på fastare mark. Fisket får vara slut för denna gång.

Gubben, som bevittnat mina mer eller mindre underliga kroppsrörelser, ropar något i stil med ”så ska dom tas” och vinkar glatt. Jag vinkar tillbaka innan jag letar rätt på den stig som leder åter till bilen.

Efter denna upplevelse har jag besökt tjärnen ett flertal gånger. Gubben träffade jag visserligen inte mer. Han dog ett halvår efter vår konfrontation vid metarstenen. De tips han gav mig var emellertid synnerligen

värdefulla och många gånger har jag dragit uppåt hundratalet abborrar ur tjärnen under några kvällstimmar. Vattnets avlägsna belägenhet har också gjort att jag i stort sett fått vandra ostört på de gungande mosstränderna. En sämre skogsbilväg har nu visserligen dragits fram inte långt från tjärnen, men det verkar inte vara så många som vågar sig ut på den förrådiska gungflyn, så de talrika abborrarna har hittills undgått en allvarligare beskattning.

EN GAMMAL FLOTTNINGSLEDS HEMLIGHETER

I nordvästra Värmland, inte långt från gränsen till Norge, rinner en skogså, som fram till femtiotalets slut använts som flottningsled. Man kan fortfarande finna en del rester som minner om en livlig flottningsverksamhet, även om tidens tand satt sina spår. Timmerrännorna har belagts med mossa eller slagits i spillror av vårfloderna, och av de många och stora flottningsekorna återstår nu endast några få, murkna exemplar. Dammarna har också lämnats åt sitt öde och hejdar inte längre vattnets framfart genom det otillgängliga landskapet.

Innan man började rensa upp ån och vidta övriga åtgärder för flottningsändamål hade den rykte om sig att vara ett ypperligt öringsvatten. Bland traktens människor finns det flera som kan vittna om att fiskar uppåt två kilo inte var någon sällsynthet på 30- och 40-talen. Efter att flottningen kommit igång på 40-talet blev dock detta tidigare så jungfruliga fiskevatten totalförstört, och när detta nedskrivs är en och annan bäcköring det enda som återstår av ädelfiskbeståndet.

Att ett till synes värdelöst och av människohänder spolierat fiskevatten ibland kan ha överraskningar i bakfickan för en sportfiskare fick jag emellertid belägg för när jag en julidag för några år sedan av en ren tillfällighet kom att fiska i ovannämnda skogså.

Jag hade fått tips om en skogstjärn, vilken enligt en skogshuggare skulle hyssa ett stort bestånd av abborre, och pigg som alltid på att utforska nya fiskevatten beslöt jag mig för att ta en tur till tjärnen.

Efter att ha bilat någon mil på en av Billeruds nyanlagda skogsvägar och kånkat vidare till fots några kilometer på en skogsstig stod jag så vid målet. Det visade sig också snart att skogshuggaren hade haft rätt. På en liten spinnare hade jag redan efter en timma lyckats lura ett tjugotal abborrar. Enda felet var att fiskarna tillhörde kategorin tusenbröder och samtliga var under hektot.

Då jag en timme senare ännu inte fått någon fisk av större format började jag misströsta. Dessutom var det svårt att finna fiskeplatser vid vattnet emedan stränderna bestod av gungfly, som på de allra flesta ställen var för riskabelt att ge sig ut på. Jag slog mig därför ned och drog fram generalstabskartan för att om möjligt finna något vattendrag i närheten som kunde bjuda på bättre utbyte. Förutom ett antal småtjärnar av samma karaktär som den jag hade framför mig verkade det dock inte finnas något annat än en liten skogså. Då solen ännu stod högt på himlen beslöt jag emellertid att på vinst och förlust göra ett försök i densamma, allra helst som avståndet dit endast var en knapp kilometer.

Efter tjugo minuters promenad över myrar och genom tassemarker kom jag fram till ån, vars vattenstånd var så lågt, att det på de flesta ställen gick att vada över den med stövlar. Jag riggade upp spinnspöet, satte på en kopparfärgad Velticspinnare och började gå uppströms.

I en större hölja, som bildats genom att några timmerstockar lagt sig på tvären och dämt upp älven, fick jag plötsligt hugg. Fisken snodde sig runt några riskvistar, men jag lyckades lirka loss den och hiva upp den bland buskarna. Det visade sig vara en gädda i trehektosklassen med ett något ovanligt utseende. Kroppen var lång och smal, vilket fick huvudet att verka överdimensionerat och fenorna breda och kraftiga. Jag konstaterade att det var en sk strömgädda, vars form och beteende avviker från de vanliga insjögäddornas p.g.a. vistelsen i strömmande vatten. Dessa strömgäddor har jag ofta träffat på i norska älvar, men dessa exemplar verkade ännu slankare och mera utmärkta än vad vanligt är. Längre fram, då jag funnit att alla gäddorna i ån hade samma kroppsform, förstod jag, att det måste vara bristen på föda som låg bakom

fenomenet Gäddorna kunde nämligen p.g.a. det låga vattenståndet inte förflytta sig mellan höljorna eller till någon sjö, och var därför hänvisade till att livnära sig på grodor, vattenråttor och en och annan abborre.

Då jag återbördat gäddan till dess rätta element fortsatte jag ett stycke uppåt älven. Jag passerade ett ruckel, som tydligen tjänstgjort som kvarn en gång i tiden, och kom fram till ett större lugnvatten. Några dykaränder flydde högljutt snattrande när jag banade mig fram mellan albuskarna i strandkanten för att hitta svängrum för spinnspöet snett nedströms. Jag vadade ut några meter och började kasta. Ett par bottennapp blev enda resultatet, varför jag förflyttade mig ett stycke längre upp.

Just där ån avbröt sin virvlande framfart och bildade det nyss nämnda selet hivade jag ut spinnaren. Den hamnade i ett bakvatten med simmande skumfläckar, och jag hann bara veva några tag innan jag kände ett bastant hugg. Fisken rusade därefter ut mot selets mitt och jag kände att det var en rejäl bit. Efter några knyckar drog den så iväg mot den strandkant på vilken jag stod och jag hade all möda i världen att förhindra att linan fastnade i några granruskor som stack ut i vattnet. Slutligen hade jag dock den vilde krabaten såpass nära att jag kunde konstatera att det var en abborre av det grövre slaget. Snabbt fick jag fram huggkroken, och snart låg den randige rovriddaren utpumpad på landbacken.

Efter att ha förpassat den till de sälla jaktmarkerna letade jag fram fjädervågen, vilken visade på prick åtta hekto då jag lyfte upp fisken. Något mera hugg fick jag inte på denna plats, men glad och överraskad över den oväntade fångsten beslutade jag mig för att försöka ännu en stund i älven innan det var dags för hemfärd.

Ovanför selet blev älvfåran stridare och lugnade inte ner sig förrän jag kommit fram till en timmerbråte bakom vilken en stor och djup hölja skymtade. Till en början fann jag ingen plats varifrån jag kunde få iväg min lilla spinnare, men så småningom upptäckte jag en gammal mossbevuxen timmerränna, vilken jag balanserade ut på.

Granskogen stod tät på bägge sidor och hindrade solstrålarna från att tränga ned till vattnet, som kolsvart och hemlighetsfullt bredde ut sig framför mig. Med en viss spänning sände jag iväg betet mot den andra strandbrädden, lät det sjunka ett ögonblick och började veva in linan. Inget livstecken gjorde sig märkbart. Jag gjorde ytterligare några kast utan resultat och bytte sedan till ett litet, silverfärgat skeddrag. Höljan verkade emellertid död, och det var mest på måfå som jag gjorde ett sista försök, varunder jag lät draget sakta vicka fram utmed rännan på vilken jag stod. Då, plötsligt, sköt en stor, svart skugga fram alldeles under mina fötter. Gäddan hade tydligen haft sin ståndplats i mörkret under timmerrännan .

Draget slukades i ett huj och det bar iväg snett utåt och nedåt. Något mothugg hade jag inte hunnit med under det snabba händelseförloppet, men jag kände snart att fisken krokat sig själv och verkade sitta ordentligt.

Efter några tjurrusningar nere vid bottnen bar det så iväg rätt mot timmerbråten. Jag lyckades dock hejda den vilda framfarten och fick för ett kort ögonblick se skymten av mitt byte då gäddan välvde sig i vattenbrynet. Det var en stor fisk, och jag undrade oroligt hur jag skulle manövrera in henne från min utsatta plats utan att själv tappa överbalansen.

Kampen varade ännu ett tag, men efter en kortare rusning lurade jag fisken upp i timmerrännan, vars nedre del stod under vatten, och kunde gaffa den med huggkroken.

Det var en grann bit, uppemot två kilo men med samma utdragna kroppsform som den jag fått tidigare. Jag avlivade den genom några kraftiga slag med en trädgren över ögonen och förpassade den ned i fiskeväskan.

Det började nu skymma, och eftersom det var en god bit tillbaka till bilen bröt jag upp och påbörjade hemfärden i stark förvissning om att så snart som möjligt åter göra ett besök vid ån.

Under den närmaste tiden fick jag emellertid inget tillfälle att åter stifta bekantskapen med den lilla skogsån. Jag undvek att berätta om min fångst och lät traktens fiskeintresserade förbli i den villfarelsen att det inte fanns en fena i vattendraget. Den ende jag anförtrodde mig åt var en gammal skogsvaktare, vilken själv i unga år ofta fiskat i älven. Han berättade om en skogssjö, som ån rinner igenom ungefär en halvmil ovanför det ställe där jag fick den större gäddan. Sjön låg otillgängligt och det var inte många som fann

vägen dit sedan flottningen lagts ner. Skogvaktaren omtalade, att han en vinter gått på skaren dit och fått flera fina gäddor på angelfiske, bl a. en på drygt sex kilo.

Efter att ha fått vägen till sjön noggrant beskriven för mig stack jag en augustidag iväg dit. Det tog mig väl en timme att nå fram till vattnet från bilvägen, och flera gånger var jag nära att gå fel emedan gångstigen som jag följde delvis var igenvuxen.

Framkommen började jag leta efter en gammal flottningseka, som enligt skogvaktaren skulle finnas i sydändan av sjön. Till slut fann jag båten. Den låg på botten på cirka en meters djup. Efter mycken möda fick jag upp den halvvägs på torra land och länsade den med en illa medfaren träskopa.

Ekan var i ett miserabelt skick, murken och nödtorftigt tätad med tjärpapp och trasor, och det var tydligt att den inte använts på årtal. Årona liknade krokiga gärdsgårdsstänger och i fören gapade ett hål stort som ett kaffefat. Till råga på allt fanns i båten ett stort rostigt spel med vajrar så intrasslade att det tog en lång stund att avlägsna det. Till slut hade jag i alla fall fått farkosten i såpass sjödueligt skick att jag vågade mig på en tur på sjön.

Väl ute på vattnet konstaterade jag att ekan flöt relativt bra och att den läckte måttligt under förutsättning att man höll sig stilla mitt på sittbrädan. Jag tog några årtag varunder jag iakttog ett lompar, som tydligen inte gillade mitt sällskap i det de ängsligt ropande försvann över trädtopparna.

Eftersom det var mitt på eftermiddagen och solen stekte, ansåg jag det inte vara någon större mening med att börja kasta efter gädda än på ett tag. Jag betade därför på ett litet kopparfärgat skeddrag och rodde drag mot den plats där ån rann in i sjön. Någon större aktivitet var det inte på fisken i solgasset och jag nådde älvmyningen utan att ha haft något hugg..

Sedan jag förankrat ekan vid en stubbe begav jag mig på upptäcktsfärd uppåt ån. Stenmoras och höga klippor kantade älvfåran och det dröjde länge innan jag hittade något lugnvatten där fisk kunde tänkas stå.

Några kast nedanför en mindre fors gav ingen utdelning och jag hade så när börjat mista hoppet om att finna någon fiskeplats då jag äntligen skymtade en stor och inbjudande hölja mellan träden. Då jag kom närmare fick jag dock till min förtrytelse se att det var i det närmaste omöjligt att komma ner till vattenbrynet. Älvfåran kantades nämligen av tvärbranta stup på bägge sidor.

I vissa fall, t.ex. vid torskfiske, kan det vara en fördel att hitta relativt högt belägna platser från vilka man kan kasta, förutsatt att man kan nå det eventuella bytet med en lång huggkrok. Denna gång var jag dock hänvisad till min höga placering genom naturens egen försorg. Det gavs ingen möjlighet att komma längre ner, ty den lodräta klippväggen följde höljan i hela dess längd. Inte heller fanns det någon chans att gaffa eventuell fisk, vilket jag snart skulle få erfara.

Jag gjorde ett kast utåt höljans mitt, lät draget sjunka till botten och vevade in. Manövern upprepades några gånger och i fjärde försöket hängde sig en abborrpinne på, vilken jag utan större besvär hivade upp på klippavsatsen.

- Märkvärdigt om det inte skall finnas några grövre kusar här, muttrade jag halvhögt för mig själv medan jag förberedde ännu ett kast.

Denna gång far spinnaren iväg ungefär tjugo meter utmed klippväggen. Jag har knappt hunnit påbörja inspinnningen förrän linan stramar till och jag känner ett kort men kraftigt ryck. Linan skär genom vattnet i en vid båge och jag inser snart att det är en storabborre som huggit. Han gör några rusningar och söker sig sedan ned på djupet. Där lugnar han ner sig och går och stökar fram och tillbaka. Gradvis ökar jag pressen. Fisken följer motvilligt med tills jag har honom rakt nedanför klippavsatsen. Efter ytterliggare några ruscher utefter bergväggen blir han spakare och lägger sig på sidan i vattenytan. Förtvivlat söker jag efter en plats att komma åt mitt byte, men det är stört omöjligt att ta sig ner till vattnet.

Då jag uppskattar abborrens vikt till gott och väl ett kilo inser jag det hopplösa i att försöka lyfta upp den. Ett sprattlande och reven skulle brista omedelbart. Jag fäster i stället huggkroken i remmen till min

fiske-väska, och liggande platt mott marken kan jag nu nå ned till vattnet. Abborren har emellertid kvicknat till och det dröjer en god stund innan jag äntligen lyckas lirka in kroken bakom gälarna och hala upp fångsten.

Utmattad och svettig av spänningen klättrar jag med darrande ben uppför den branta strandkanten. Något mer fiske i ån bryr jag mig inte om denna gång. Jag kan känna mig mer än belåten redan och förpassar mig därför så sakteligen ned till ekan.

Då jag slagit mig ner mellan årorna och tänt en pipa halar jag fram den lilla fjädervågen. 1,4 kilo visar sig fisken väga och det var den största abborre jag dittills fått på sportfiskedon. Jag förundrade mig över hur en å med så lågt vattenstånd kunde hysa en sådan bjässe. Kanske hade den stått i årtal i höljan utan möjlighet att ta sig därifrån.

Hursomhelst var det nu dags att pröva om gäddorna i sjön var på hugget, varför jag upphörde med mina funderingar och började gräva i draglådan. Ett kopparfärgat Jämtlandsdrag satt snart på tafsen och jag frestade med några kast i virvlarna utanför älvmyningen. Enda resultatet blev en massa ålnate, som med förkärlek snodde sig runt trekroken. Denna vattenväxt tycktes för övrigt trivas utomordentligt i sjön, ty på många ställen bildade den sammanhängande mattor, vilka böljade i småvågorna.

För att undvika sjögräset rodde jag längre ut på sjön. Klockan visade nu åtta och det borde vara en lämplig tidpunkt för gäddfiske. Några hugg verkade det dock inte bli. Gång på gång lät jag draget plumsa ner, men ingenting hände förrän jag kom fram till några stenbumlingar som stack upp ur vattnet. Jag lät betet singla ner ett tiotal meter utanför stengrundet. Vid invecningen kände jag att något var efter och nafsade. Ett nytt kast på samma ställe gav inget resultat, men tredje gången sög det till i linan och jag kände att jag hade fast fisk på kroken. Trycket var massivt, pressande. Ingen tvekan om att det var en fin gädda. Den gick upp ett stycke från båten, men jag doppade ned spötoppen i vattnet och lyckades förhindra att hon hoppade.

Då bytte hon taktik och rusade rakt in under båten. Hon snodde fram och tillbaka och jag fick fullt sjå med att se till att linan inte hakade fast i ekans skrovliga plankor. Plötsligt gjorde hon en gir in mot land. Rullen morrade. Pressen blev allt hårdare. Gäddan körde så rätt in i ett sjok av ålnate utan att jag kunde hindra det. Det ryckte till några gånger. Så slaknade reven. Gäddan var fri. Medan jag befriade draget från några gröna natslingormumlade jag ett par inte alltför vackra glosor.

Grämelsen över den förlorade fångsten lade sig dock snabbt och jag rodde vidare. Någon mer fisk blev emellertid inte den dagen, men det var med stor tillfredsställelse jag drog mig hemåt i kvällningen. Dels hade jag ju en abborre, vars storlek inte lämnade något övrigt att önska, dels hade jag nu åter fått belägg för att jag i den gamla bortglömda flottningsleden hade ett fiskevatten som säkert skulle komma att ge mig många glädjestunder även i fortsättningen.

DE BESYNNERLIGA GÄDDORNA

För åtskilliga år sedan innehade jag en uppblåsbar gummibåt och en liten aktersnurra på endast 1,5 hkr. Båten hade trots sin ringa storlek en förbluffande bärkraft. Två fullvuxna personer med tält, ryggsäckar och fiskeutrustning tålde den väl, förutsatt att det inte gick för kraftiga vågor. Med snurran påmonterad hade man dessutom fördelen att kunna förpassa sig upp- eller nedför älvar som var så grunda att inte ens en eka kunde befara dem.

Det var med nämnda gummibåt och en fiskarbroder vid namn Per som jag upplevde en av mina minnesrikare fisketurer. Vi hade planerat att försöka ta oss ned till Femundsjön via en tilloppsälv för några dagars fiske. Nu hör till saken, att det förutom i sjöns norra och södra ände, inte finns många vägar som leder ner till densamma, i synnerhet inte i den trakt i vilken vi bestämt oss för att fiska. Några längre turer ute på Femunden vågade vi oss heller inte på.

Emellertid kom vi så småningom på en i vårt tycke genialisk lösning. På kartan konstaterade vi nämligen att den väg som går på västsidan om Femunden men samtidigt flera kilometer från själva vattnet på ett ställe passerar över en älv. Den fortsätter sedan ned till Femunden, och det var denna vattenled vi tänkte utnyttja för att ta oss ned till sjön.

Vi kom fram till älven vid middagstid och satte genast igång med att blåsa upp båten och stuva i tält, sovsäckar, kokkärl, ryggsäckar, spön, håvar, draglådor och allsköns attiraljer som fordras för några dagars uppehåll i vildmarken. När detta var klart kunde vi konstatera att det knappt fanns plats kvar kvar för oss själva. Jag lyckades emellertid klämma in mig tätt intill snurran i aktern, medan Per kom att sitta på en ryggsäck minst en halvmeter över vattnet. Farkosten verkade ganska så rank, men starten avlöpte lyckligt och snart puttrade vi fram på älven, som här flöt helt stilla.

Just som vi gav oss åstad dök en norrman helt sonika upp på vägen ett femtiotal meter från oss. Vid åsynen av don underliga farkosten blev han först stående blick stilla, men verkade sedan vilja påkalla vår uppmärksamhet med diverse yviga gester. Vi insåg förvisso att vi utgjorde en något ovanlig syn där vi gled fram på vattnet. Båten var så tungt lastad att det på håll kunde se ut som om vi höll oss flytande enbart med hjälp av tält och sovsäckar. Ändå verkade det en smula egendomligt att norrmannen började gestikulera. Han såg ju med egna ögon att seglatsen avlöpte tillfredsställande, åtminstone dithills.

Svaret på hans underliga beteende fick vi bakom nästa älvkrök. Strömmen tilltog nu alltmer i styrka och plötsligt dök en fors upp framför oss. Snabbt styrde jag in båten mot land och lyckades förankra den mellan några stora stenar innan strömmen hann få ordentligt tag. Trots faran kunde vi inte annat än skratta då vi insåg orsaken till norrmannens agerande. Han ansåg oss väl som mer eller mindre rubbade när vi började vår färd vid vägen i stället för att gå ett hundratal meter nedströms och starta nedanför forsen. Nåväl, gjort var gjort och det återstod inte något annat för oss än att ta reda på om det gick att forcera forsens strömvirvar eller om vi måste dra upp båten och börja om från början ett stycke längre ner.

Per klev därför ur och började rekognosera. Han kom snart tillbaka och framhöll att forsen trots allt inte såg så farlig ut och att det nog skulle gå bra att ta sig nedför den om en av oss gick på strandkanten och dirigerade. Denne ”en av oss” blev naturligtvis Per. Det hade han nog räknat ut, eftersom han redan befann sig på terra firma. Jag fick alltså den inte alltför avundsvärda uppgiften att lotsa båten nerför forsen.

Jag drog fram en av paddlarna, och sedan Per puffat ut mig i strömfåran sökte jag navigera efter bästa förmåga i virvlarna. Mitt i forsen var båten nära att gå på en stor sten som stack upp ur vattnet några decimeter. Genom några snabba paddeltag lyckades jag med nöd och näppe gå fri från stenbumlingen och det var med en lättande suck jag en stund senare gled ut i höljan nedanför forsen och kunde konstatera att såväl utrustning som jag själv klarat den vådliga färden utan några men.

Per gjorde mig nu åter sällskap i båten, och efter att ha klarat av ett mindre stryk, vid vilket vi inte ens gjorde oss besväret att kliva ur för att kontrollera framkomligheten, blev älven åter lugnflytande och vi kunde dra på för fullt. Fågelvägen var det inte alls långt till sjön, men älven slingrade sig som en orm genom den glesa barrskogen och förlängde färdvägen med väl en kilometer. Någon bebyggelse fanns inte i det otillgängliga området om man undantar ett liten fårhus som lutade sig mot några tallar i en älvkrök och såg ut att ha tjänat ut för åtskilliga år sedan.

Efter hand upphörde barrskogen helt och vi kom in i ett deltaområde bestående av myrmark och snåriga fjällbjörkar. På kartan kunde vi se att älven delade upp sig i flera mindre fåror. De flesta mynnade i Femunden, men många slutade i en liten göl eller försvann spårlöst bland vass och gräs i den vattensjuka marken. Vi förstod att det gällde att inte tappa bort huvudfåran om vi skulle nå fram till sjön, men detta var långtifrån lätt.

Till slut hade vi i alla fall kommit så långt att vi skyttade sjön på bägge sidor om det långsmala näs, vilket älven flöt igenom. Trots detta råkade vi komma in i fel fåra och hamnade i ett område fullt av gräs och nate. Propellern var snart fullständigt insnärjd av vattenväxter och vi fick ta till paddlarna. Samtidigt som vegeta-

tionen tilltog blev det också grundare. Gång på gång stötte vi på grund och till sist måste vi kliva ur båten och vadande i sjöstövlar släpa den efter oss.

Då vi äntligen nådde fram till sjön och åter kunde använda motorn var det redan halvskumt. Vi slog därför upp tältet på en udde och kröp ned i våra sovsäckar. Dagens strapatser hade tagit hårt på våra krafter och det dröjde heller inte länge förrän John Blund infann sig.

Följande morgon spinnfiskade vi och rodde drag i Femunden några timmar utan att få så mycket som ett hugg. Då det dessutom blåste en kraftig pålandsvind, som fick gummibåten att skumpa lite väl mycket för att vi skulle våga oss på några längre utflykter, beslöt vi oss för att riva tältet och leta rätt på en ny lägerplats en bit uppströms. Först måste vi emellertid hitta den riktiga mynningen, vilket tog oss väl en timme. Därefter gick det dock snabbare uppför älven även om vi emellanåt tvingades stanna och rensa propellern från diverse grönsaker.

Vi passerade den plats där vi föregående dag oturligt nog valt fel fåra och hittade en utmärkt tältplats på en högt belägen sandbank inte långt därifrån. Så snart vi fått upp tältet lyckades jag krångla mig upp i en knotig björk från vilken jag fick en någorlunda god överblick över området.

Deltat hade bildat ett flera kilometer långt näs, som förutom själva älven genomkorsades av ett otal bäckflöden. Dessa vattendrag var i sin tur av mycket olika karaktär. Några mynnade i Femundsjön, medan andra, som upphört att vara vattenledare, tynade bort eller övergick i en serie av små gölar. Vissa områden bestod av myrar eller mossar medan andra var bevuxna med tät, hög vass. Här och var kunde man se måsar, tärnor, änder och vadarfåglar av många slag, och i en långgrund vik skymtade jag även ett par tranor. Vissa delar av deltat var så tätt bevuxet av vass att det var omöjligt att avgöra vad som var land och vad som var vatten, och jag konstaterade att man nog fick tänka sig för både en och två gånger innan man begav sig in i tassemarkerna.

Efter denna rekognosering av terrängen kände vi oss hågade att utforska hur fisktillgången kunde vara i älven och dess bivatten. Då vi huvudsakligen var ute efter ädelfisk bestämde vi oss för att först ta en tur uppåt älven för att om möjligt lura några harrar. Vi hade nämligen föregående dag uppmärksammat något som påminde om harrvak någon kilometer uppströms.

Inom kort befann vi oss således på väg uppför den breda, stillaflytande älven. Snurran hade jag ställt in på lämplig trollingfart. Per hakade på en liten Toby medan jag provade ett sjugrams Island i koppar. Med spöna utskjutande på båda sidor om båten kunde vi sedan avfiska älven ganska effektivt.

Första livstecknet kom i en älvkrök, där Per kunde landa en tvåhektosabborre. Vi ankrade upp en stund för att utröna om ”borren” hade några huggvilliga syskon, men så var inte fallet. Några hundra meter längre upp rycker det emellertid till ganska ordentligt i mitt spö. Fisken styr in mot land och lyckas trassla in sig i några näckrosblad. Efter en stunds manövrerande får jag dock ut den på fritt vatten igen och snart har håvmaskorna slutit sig om en gädda på uppskattningsvis ett kilo.

Flera hugg blir det inte och av eventuella harrar syns icke ett spår. Vi skall just till att stiga i land för att fortsätta fiskandet från strandbanken då Per plötsligt uppmärksammar något mystiskt på älvens botten. Det tar en stund innan jag lokaliserar föremålet, men ser då att det är en lake som står och halvslumrar mellan ett par stenar. Dess kamouflering gör att den är synnerligen svår att urskilja mot älvbotten och det var nog mer eller mindre en lyckträff att Per kom att lägga märke till den.

- Släng hit huggkroken ska jag försöka gaffa den, hojtar jag åt Per.

-Inte går det heller, muttrar Per tvivlande, men han räcker mig i alla fall kroken.

Långsamt manövrerar vi oss mot den plats där fisken står, men det är inte så lätt, ty älven är här ganska strid. Omsider har vi i alla fall kommit så nära att jag kan våga ett försök. Ytterligt försiktigt sänker jag ned huggkroken i det klara vattnet. Fisken tycks varken ha öra eller öga för vad som händer omkring honom och

till slut har jag krokspetsen snett under honom. Vattnet når mig ända upp till axeln, men jag lyckas ändå få till ett ryck så att kroken tränger in i fiskens buk. Snabbt får jag upp den ur vattnet och ner på båtbottnen. Nu vaknar emellertid livsandarna hos den till synes döda laken och den hinner rumstrera om en hel del bland våra fiskedon innan vi får kål på den. Vi skrattar båda hjärtligt nu när de spällningsladdade ögonblicken är över och konstaterar att alla fiskesätt är bra utom de tråkiga.

Laken är förresten riktigt grann där den ligger i sin brokiga färgdräkt mot båtens blå botten. Ganska stor är den också, säkert halvtannat kilo. Trots att vi är mitt inne i röt månaden är det nog inget fel på kvalitén heller, ty vattnet är kallt och kristallklart.

Efter episoden med laken inträffar inget mer av intresse den dagen. Jag lyckas visserligen lura en harr på torrfluga i ett stryk, men det är en liten stackare som får återgå till sitt rätta element. Augustiskymningen har nu också börjat sitt inträde och vi puttrar tillbaka till lägerplatsen för att hämta krafter inför morgondagens fiske.

Redan i dagbräckningen är vi på benen igen. Dimbankarna ligger fortfarande täta över nejden, men upplöses snart av morgonbrisen. Efter ett par koppar starkt kaffe drar vi på oss sjöstövlarna och beger oss ut i sankmarkerna vid älvmyningen. Per håller sig till själva älvfåran, medan jag ställer in siktet på några gölar där älven tidigare gått fram. Vassen står tät, nästan manshö, och alltsom oftast sjunker jag ner ända till knäna i den vattensjuka marken. Tröga sumpgasbubblor spricker här och var runt mina stövar.

Så småningom har jag i alla fall tagit mig fram till en liten håla med kolsvart vatten. Jag letar fram ett stort, blankt vassdrag och låter det singla iväg ett trettiotal meter ut i gölen. Draget får sjunka ända till botten. Av löslinan som lämnar rullen kan jag räkna ut att det är förvånansvärt djupt, kanske tio meter.

Jag får dock snart annat att tänka på, ty redan efter några vevtag får jag ett våldsamt hugg. Övrraskningen är så stor att jag sumpar mothugget, men det gör tydligen ingenting. Fisken har huggit med besked och en yster dans tar vid i den lilla höljan. Att det är en gädda känner jag snart. Hon kör fram och tillbaka ömsom nere vid botten, ömsom uppe i ytan för att bli av med det förhatliga draget. Under sin framfart skrämmer hon upp ett par av sina avlånga släktingar som stått och lurat i strandkanten. Hålan tycks formligen vimla av gäddor. Efter ytterligare några rusher kan jag manövrera in min fisk på grunt vatten och gaffa den. Fjäderstången rådfrågas och pekar på 1,7 kilo. Gäddan är ganska mager. Den har tydligen inte fått i sig något skrovsmål på länge.

Då jag förpassat den ner i fiskeväskan gör jag ett nytt kast, och nu vidtar ett hart när otroligt fiske. Det hugger i ett. Stora och små gäddor slåss bokstavligen talat om betet, och på mindre än en halvtimme är fiskeväskan smockfull. Maken till glupskare fiskar har jag aldrig tidigare stött på. Hur man än serverar draget dröjer det inte många sekunder förrän en mörk skugga kommer farande efter betet. I ivern missar många gäddor draget bara för att tvärvända och göra ett nytt försök. När huggen äntligen upphör har jag åtta gäddor i varierande storlek, dock ingen större än två kilo.

Lite senare stöter jag på Per. Han har fem fina gäddor, alla fångade i älven på en sträcka av cirka hundra meter. Hans fiskar är emellertid betydligt mer välmatade än mina, vilket har sin förklaring i att det finns gott om bytesfisk i huvudfåran.

Vad gäddorna livnärde sig på i de små gölarna vållade oss stort huvudbry. Förvisso kunde det tänkas att några av dem hade underjordisk förbindelse med älven, men detta kunde inte ha varit fallet i det vatten jag fiskade. Några tecken på förekomst av småfisk fanns inte heller.

För att få en lösning på gåtan sprättade vi upp magsäcken på två av mina gäddor för att undersöka vad matsedeln bestod av. I den första hittade vi två små grodor och i den andra en tvåhektosgädda. Kannibalism rådde alltså, vilket i och för sig inte var någon överraskning. I vatten där gäddor huvudsakligen lever av sina artfränder brukar emellertid beståndet inte vara särskilt stort, varför fiskarna i det här fallet rimligtvis borde ha tillgång till något annat näringsobjekt. Grodor vattensorkar och andra kryp utgjorde tydligen en inte ringa del av kosten, men kunde inte heller vara enda orsaken till det stora gäddbeståndet.

Förklaringen till det hela fick vi inte förrän senare på dagen då jag av en slump kom att lägga märke till en fjälllämmel som kilade iväg över en mosse. Lämmeln är ju som bekant en herre som inte skyr några hinder för att ta sig från en plats till en annan, och denna krabat utgjorde inget undantag. Då han stötte på en större vattensamling hoppade han således med friskt mod i plurret och började simma mot motsatta stranden. Ett tiotal meter ut fick dock simturen ett abrupt slut då en halvkilosgädda steg upp ur djupet och slöt sina käftar om det försvarslösa djuret.

Då vi tidigare konstaterat att det var ganska gott om lämmel i deltaområdet insåg vi att gäddorna här hade ett icke föraktligt skafferi att ösa ur. Samtidigt får man dock beakta att dessa i gäddornas ögon så läckra gnagare inte hade sina vägar överallt på näset, varför innevånarna i vissa gölar kanske kunde få vänta i veckotal innan de fick sig något inombords. Hursomhelst var det tydligt att vi kommit till en plats som utan överdrift kunde betecknas som en gäddfiskares eldorado. Samtidigt behövdes det dock inte någon större fiskkännedom för att lista ut att det knappast kunde förekomma några större mängder ädelfisk i dessa vatten.

Sedan vi rensat fisken, fått oss lite till livs och tagit en middagslur på bortåt en timme tog vi åter gummi-båten i besittning och gav oss iväg till några större hölJOR, vilka älven bildade strax innan dess utlopp i Femunden. Vi hade dragen på släp under färden och kunde landa fem gäddor innan vi kom fram till den egentliga fiskeplatsen. En av dem kunde vi förresten lura på ett sätt som visserligen flera sportfiskare någon gång torde ha varit med om, men för den skull kan vara värd att omnämna.

Vi har just rundat en älvkrök då jag får hugg av en mindre gädda. Drillningen går snabbt och snart har jag fisken vid relingen. Den kan väl vara på en fyra, fem hekto. Då skjuter plötsligt en större gädda fram under båten och sätter sina sylvassa tänder i mitt tilltänkta byte. Någon större chans att få doublé ser jag emellertid inte då den större fisken bitit tvärs över den mindre så att draget hänger väl en decimeter utanför krokodilens käftar.

Eftersom gäddan i de flesta fall vänder sitt byte i munnen så att bytets huvud riktas inåt innan det sväljs tar jag i alla fall en rövare och ger slak lina. Utan någon större brådska simmar gäddan med sitt byte snett nedåt mot botten och försvinner ur sikte. Nu är det bara att vänta. Sekunderna rinner iväg och både Per och jag känner hur spänningen stiger inom oss inför den något säregna situationen.

Efter någon minut anser jag att tiden är inne för ett avgörande. Försiktigt hämtar jag hem lina tills jag känner att jag har kontakt med fisken och gör sedan ett bastant mothugg. Gäddan har tydligen svalt agnet ty den reagerar genast och rusar iväg motströms. Med O.35-lina och ståltafs behöver jag dock inte använda silkesvantarna och länge dröjer det inte förrän gäddan är bärgad. Värre blir det att få loss draget, ty fisken har mycket riktigt svalt bytet så att krokarna sitter långt nere i gälarna.

Framkomna till den första, stora höljan lägger vi till utmed en vassrugg några meter från land och gör några kast på måfå. Även här är det ovanligt djupt och dessutom rikligt med nate, varför det är besvärligt att fiska effektivt. Bortskämda som vi blivit av de täta huggen tidigare blir vi nästan besvikna då det inte händer något under de första minuterna. Per tror sig i alla fall ha känt något som kunde vara ett nafsande i ett av sina kast.

- Kanske är det abborre där nere? framkastar jag. Sätt på en spinnare!

Per lyder mitt råd och snart har han en rejäl fisk på kroken. Den ruskar på sig och snor runt i små cirklar, en abborre tydligen. Snabbt byter jag till en spinnare och låter den fladdra iväg utåt höljans mitt. Pers antagonist har under tiden borrar sig in i det sega vattengräset och är nära att gå fast. Abborren kommer dock ut självmant sedan den fått löslina en stund, och några ögonblick senare kan den lyftas upp i båten.

- En fin rackare, myser Per, minst ett halvt kilo.

- Storfisken finns bestämt där nere, hinner jag få ur mig innan även jag har fisk.

Den nya abborren är större, kanske på kilot. Den håller sig envist nere i djupet, och jag får jobba ordentligt för varje lindecimeter. Plötsligt gör den en gir in mot vasskanten och i nästa ögonblick är den fri.

Jag spottar fram några glosor som inte lämpar sig för tryck, men glömmer snart det inträffade då Pers spötopp signalerar nytt hugg. Sakta men säkert pressas fisken upp mot ytan, där den vänder bredsida till som ett tecken på att den ger upp kampen. Per tar ett stadigt tag bakom gällockarna och lyfter upp den i båten.

Omsider kan även jag landa en av de tvärrandiga krabaterna, och under en knapp timme framöver har vi ett sagolikt abborrfiske. Ännu bättre resultat hade vi säkert uppnått om vi haft pimpel, ty fisken står alldeles vid botten och är inte särskilt lätt att nå med våra lätta spinnare. Ett dussin fiskar, alla mellan ett halvt och ett kilo, kan vi dock dra upp innan stimmet skingrats. Någon abborre av modell mindre fick vi över huvud taget inte i älven. Dessa höll säkert gäddorna efter på ett effektivt sätt.

Nedanförlan blir älven grundare igen och här står gäddorna tätt. Per och jag får hugg nästan samtidigt, men ingen av oss lyckas få upp någon av de glupska bestarna, vilka tycks vara specialister på att sno in sig i vattengräset. Någon större besvikelse över en förlorad fisk finns dock ingen anledning att känna ty tillslagen kommer som på beställning.

Nu har Per en hyfsad gädda igen. Den snor fram och tillbaka under båten, men spaknar efter hand och får göra sällskap med den övriga fångsten i båten. På vissa platser är det så mycket vattenväxter att jag sätter på en flytande wobbler. Någon fisketeknik i den högre skolan är annars inte nödvändig.

Snart kommer ännu en gädda rusande mot betet. Utan den minsta tvekan sluter hon käftarna om den förmodade läckerbiten. Hennes hunger är omätlig. När hon känner att allt inte är som det ska stannar hon upp. Sedan vänder hon och sätter en våldsamt fart mot närmaste vassrugge. Jag håller emot så mycket linan tål och lyckas omintetgöra hennes lömska planer. Till slut står jag också som dragkampens segrare.

Här ute vid mynningen tycks det finnas hur mycket gädda som helst. Med risk för att inte bli trodd vill jag i framhålla att vi vid det här laget inte kunde dra upp fler gäddor. Båten var full av fisk, och vi fullkomligt badade i gädda och abborre. Dessutom var vi ganska trötta rent fysiskt av alla duster varför vi tog vår Mats ur skolan, satte fart på snurran och styrde mot tältplatsen.

Följande dag var det dags för hemfärd. Det kändes en aning vemodigt att lämna dessa jungfruliga vatten, men om vi skulle ha någon som helst chans att även fånga några harrar måste vi avsätta åtminstone en eftermiddag till att försöka lite längre upp i älven.

Av några ortsbor hade vi dessutom fått veta att grov öring varje höst söker sig upp i älven från sjön för att leka, och det var i alla fall värt ett försök att om möjligt kunna lura något exemplar av dessa i sportfiskares ögon så attraktiva villebråd.

Vi körde sålunda uppströms tills älven blev stridare och klev här iland och riggade upp våra flugspön. Det var kanske lite för solblankt för att man på allvar skulle kunna räkna med några större fångster, men jag knöt i alla fall på en liten Black Gnat och började torrflugefiska ovanför en mindre forsacke.

Harrarna ärr dock svårflirtade och trots att jag ser vakringar då och då verkar det stört omöjligt att få någon fisk att intressera sig för min dunkrok. Först efter en timmes ihärdigt fiskande slår det på en halvkilosstor harr, vilken varit uppe och nosat på flugan ett par gånger innan den äntligen bestämde sig för en attack.

Någon större kämpe är det inte jag fått på kroken. Den gör några loja svängar inne i ett spakvatten och kan inom kort hivas upp på terra firma. Några fler harrar blir det inte på detta ställe, och det är utan någon större entusiasm som jag krånglar mig fram mellan knotiga björkar för att göra ett nytt försök i ett lugnvatten lite längre upp.

Plötsligt hajar jag till och blir stående som förstenad. Genom polaroidglasögonen upptäcker jag en stor, svart skugga alldeles bakom en sten mitt i älven. Då skuggan för ett ögonblick lämnar sin ståndplats för att snappa åt sig något på ytan ser jag att det är en jättelik öring. Vattnet förstorar visserligen fisken en viss grad, men jag uppskattar den ändå till åtminstone fyra kilo. Jag blir alldeles svag i knäveckan. Detta är den största öring jag någonsin sett i vilt tillstånd, och det skulle sannerligen smaka att få en sådan på kroken.

Försiktigt smyger jag utmed strandkanten tills jag når en plats snett ovanför öringens tillhåll. Det är svårt att luftkasta i den snåriga terrängen, men jag får ut flugan såpass långt att strömmen kan föra den vidare ner mot fisken. Då den passerar strax till vänster om stenen känner jag hur hjärtklappningen tilltar. Öringen tar dock ingen notis om mitt bete och jag lyfter linan för ett nytt kast.

Denna gång passerar flugan mitt över fisken, men den går inte ens upp för att ta den i närmare beskådande. Jag byter till en högflytande Royal Coachman, men inte heller detta mönster verkar tilltala den kräsna rackaren. Desperat sätter jag då på ett våtflugekast med en Greenwell's Glory som ändfluga och Bloody Butcher som upphängare och gör ett nytt försök. Resultatet blir lika uselt som tidigare. Tydligt är fisken på väg uppströms för att leka och föga intresserad av de beten som serveras.

Ädelfisk av den här kalibern har i de flesta fall helt eller delvis gått över till fiskdiet och överlåtit flugor och andra småkryp till sina mindre artfränder. Därför ger jag inte upp hoppet helt utan skyndar tillbaka till båten, där jag har mitt spinnspö. Beväpnad med detta, nya fiskredskap står jag lite senare redo att ånyo fresta den trilska öringen som fortfarande finns kvar på sin plats. Ett litet skeddrag singlar iväg, och nu händer verkligen något. Fisken följer efter betet någon meter, men vänder och återtar sin gamla ståndplats. Vid nästa kast höjer den sig någon decimeter när draget passerar över dess huvud, men visar inga tecken på att göra något utfall.

Mina nerver är nu hårt ansatta, och med fumlande händer byter jag ut skeddraget mot en liten spinnare och knyter dessutom på en streamer som upphängare. Denna gång följer fisken med ända till stranden, men trots att jag vevar oregelbundet och ibland låterbetet stoppa upp är det omöjligt att få den att ta. Ytterligare kast med olika objekt ur mitt betessortiment ger föga resultat, och till slut ger jag upp. En oförsiktig rörelse när jag lämnar fiskeplatsen föranleder öringen att lämna sitt tillhåll, och det sista jag ser av honom är de lugna rörelserna när han försvinner ner i ett djupare parti av älven.

En stund senare träffar jag Per. Han har fått några harrar modell mindre, men blir exalterad när jag berättar om mötet med storöringen och vill att vi ska försöka ännu ett tag innan vi ger oss. Något mer livstecken, vare sig från harr eller öring, ser vi emellertid inte, men vi är inte särskilt nedslagna för det. Det är ju inte varje dag man hittar en plats med så talrikt bestånd av gädda och abborre.

ÖRING TILL TUSEN

”Tusenbröder” är en beteckning som väl de flesta sportfiskare stött på i olika sammanhang. I allmänhet avser man med denna benämning småabborrar som lever i näringsfattiga sjöar. Sådana vatten finns det gott om i vårt avlångs land, och de represeneras i första hand av skogstjärnarna. I dessa små vatten har abborren en tendens att konkurrera ut alla andra fiskarter om de nu inte redan från början är allenarådande. Beteckningen tusenbröder omfattar emellertid även andra fiskarter, vilka uppträder i stor mängd och är småväxta.

I Norge, där de egentliga abborrvattnen i huvudsak är lokaliserade till den sydöstliga delen av landet, är det i stället öring och röding som får stå för benämningen tusenbröder. Vårt grannland i väster har förvisso många fina vatten med ädelfisk, men en tendens till överbefolkning gör sig gällande på många håll. I första hand finner man dessa överbefolkade vatten på västlandet och ofta i närheten av kusten, men många skogs- och fjällvatten har också ett alltför stort bestånd av salmonider i förhållande till näringstillgången.

Det finns två sätt att komma tillrätta med överbefolkningsshotet och uppnå en produktion av matnyttig fisk. Den ena är att genom kalkning hejda försurningen. Den andra är att reducera beståndet så att man får en bättre avvägning mellan detta och vattnets näringsproduktion. Då det förra alternativet oftast ställer sig alltför kostbart och inte alltid ger önskad effekt har man i Norge ofta föredragit det senare.

Således läste jag för ett antal år sedan i en norsk facktidsskrift för fiske följande notis om ett vatten i Hordaland, det fylke i vilket Bergen är huvudort: *Stort till meget stort bestand av örret, 100-200 gr, mager. For tiden helt fritt fiske. Tillatt med all redskap utenom gift, sprengstoff og lyster.*

Här har man som synes gått en motsatt väg mot vad som annars brukar gälla för fiskevård. För att reducera beståndet inbjuder man alla och envar till fritt fiske med såväl sportfiskedon som nät, mjärdar etc. Om denna taktik lett till någon förbättring av fiskevattnet i fråga har jag dessvärre inte haft tillfälle att kontrollera, men att åtgärderna är dom enda rätta betvivlar jag inte. Försök på andra platser i Norge, bl a i Trøndelag, har visat att man genom ett intensivt fiske kan höja medelvikten på fisken med hela två hekto på några få år.

Min första konfrontation med Norges många överbefolkade ädelfiskvatten gjordes i en liten sjö i Möre och Romsdal. Den ligger alldeles vid kusten, inte långt från Kristiansund, och omges av en ganska tät bebyggelse. Genom några norska fiskare hade jag fått veta att vattnet hyste enorma mängder av öring och röding, men att fisken var mager och småvuxen.

Då jag inte fiskat i något liknande vatten tidigare, och dessutom hade en dag till förfogande innan jag skulle ta en dust med laxarna i en närbelägen älv, beslutade jag mig för att besöka sjön.

Något problem med att få tag i en båt var det inte. En sommarstugeägare ställde beredvilligt sin lilla eka till förfogande och önskade mig lycka till med ”dvergörreten” som han uttryckte sig. Han framhöll samtidigt, att någon röding kunde jag knappast räkna med att få. Detta väntade jag mig inte heller, ty rödingen är synnerligen svår att lura på sportfiskedon sommartid söder om Nord-Trøndelag.

En halvtimme senare befann jag mig kajkande på den lilla sjön. Det blåste ganska kraftigt. Västanvinden låg på från havet, och när byarna svepte in över sjön var det stundom omöjligt att förflytta sig några längre sträckor i den lilla ekan. Jag sökte därför lä bakom en holme och började fiska med torrfluga. Att flugmönstret hade en mindre betydelse erfor jag ganska snart. Fisken var villig att gå upp på såväl ljusa som mörka flugor i ett otal mönster. En förutsättning var dock att krokstorleken inte var större än 14.

Värre var det att kroka de små, snabba gynnarna. Till en början bommade jag säkert fyra fiskar av fem, men så småningom hade jag trimmat in den blixtnabba mothuggstekniken och kunde förbättra resultatet avsevärt.

Det första som frapperade mig var hur frenetiskt öringarna kämpade trots sin ringa vikt. En del gjorde formidabla luftsprång sedan de blivit krokade, andra rusade ned mot botten. Något annat som väckte mitt intresse var öringarnas egendomliga kroppsbyggnad. De hade oproportionellt stora huvuden i förhållande till kroppen och var ytterligt magra. Vissa exemplar var också angripna av parasiter. Storleken höll sig mellan ett och två hekto.

Snart hade jag ett tjugotal öringar liggande på båtens botten. Jag avlivade alla, trots att jag själv endast hade bruk för några stycken till rökning. Ortsbefolkningen var säkert tacksam för varje öringskuse som drogs upp så att beståndet reducerades och konkurrensen om näringen blev mindre.

Då jag tröttnat på flugfisket övergick jag till lättspinn, och nu blev fångsten ännu större. En tvågrams spinnare av Aglia-typ verkade vara mest attraktiv. Öringarna fastnade lättare på trekroken än på den lilla

flugan och dessutom vinner man ju en del tid när man fiskar med spinn i jämförelse med flugfiske. Någon större sport vill jag dock inte påstå att det var att veva in de små krabaterna, och efter en stund gav jag upp och lät ekan driva ut på djupare vatten för att om möjligt få kontakt med en och annan grövre fisk.

På tio meters djup ankrade jag båten, satte ett litet blysänke på linan framför spinnaren och lät betet sjunka till botten. Inte heller här behövde jag vänta så värst länge på hugg. Redan i andra kastet hakade det på en decimeterlång fisk, som utan några större krusiduller halades in och nackades. Det fanns tydligen lika mycket fisk här ute som på grundare vatten. I vart och vartannat kast blev det hugg, men storleken på öringarna var densamma som borta vid holmen. Öring till tusen fanns det således, men knappast någon nådde upp till den övre gräns vid vilken de kunde sägas vara av portionsstorlek.

Om det var en fix idé jag fick eller en ren slump minns jag inte nu. I varje fall upphörde jag med fiskandet då jag dragit upp den hundrade öringen och vände fören mot båtbyggn. Intressant och läraktig hade fiske-trippen i alla fall varit även om de rent sportsliga upplevelsorna lämnade en del övrigt att önska.

Denna sjö med sina undernärdade tusenbröder gav ett gott belägg för den målsättning som tidigare uppställts, nämligen att man vid vården av fiskevatten med tendens till överbefolkning hela tiden måste arbeta på att uppnå en balans i förhållandet mellan fiskbeståndet och den tillgång på föda som finns i vattnet.

FISKEVOLLEN

Fiskevollen, eller Fiskevolden som det heter med den äldre stavningen, har som fiskeplats knappast någon motsvarighet i Skandinavien. Här mitt i ödemarken mellan Femunden och Rendalen i Hedmarks fylke bedrivs nämligen fortfarande ett ganska betydande yrkesfiske, som har anor från medeltiden och kanske ännu längre tillbaka.

Vägen till Fiskevollen är faktiskt en upplevelse i sig. Från Rendalen slingrar den sig upp mot närmare tusen meters höjd, och går sedan snörrätt över det karga kalfjället. Från vägen har man en storslagen utblick mot den över 1700 meter höga Rendalssölen, vars tre mäktiga toppar helt dominerar den annars rätt flacka landskapsbilden. Mellan två av dessa toppar, går det s.k. Sölnskaret, en trång dalgång som fordom användes av de pilgrimer som vandrade till Nidarosdomen i Trondheim. De kom från Idre i Sverige och drog sedan endera över Femunden eller Sölen innan de kom fram till Tynset och sedan kunde fortsätta mot Trondheim.

Efter att ha skumpat fram några mil på den gropiga fjällvägen skymtar man slutligen Sölensjön, som ligger 688 meter över havet och vid vars strand Fiskevallens bodar och hyttor klungat sig samman. Man ser genast att bebyggelsen är mycket gammal. Husen är gjorda av stockvirke och taken ofta gräsbevuxna. Nere vid strandkanten ligger en handfull älvbåtar, vilka är så karaktäristiska för Norge.

Fiskevollen är landets största inlandsfiskeläge och här bedriver man fiske från det att isen går upp tills den lägger sig. Sölensjön är särskilt känd för sitt rika sik- och rödingsbestånd. Det finns inga säkra uppgifter på hur stor den årliga fångsten är, men vid de tillfällen jag besökte trakten talade man om bortemot 15.000 kilo.

Sölensjön ägs av privatpersoner, vilka delat upp vattnet i olika fiskelotter. Lotterna kan i sin tur delas upp och säljas som annan fast egendom. Så värst många familjer som enbart lever på fisket finns väl inte numera, men för många hemmansägare i Övre Rendal utgör det en inte obetydlig intäktskälla.

När det gäller det fåtal människor som bor i Fiskevollen året runt är det uppenbart att inte fisket kan utgöra den enda näringen. Turismen har gjort sitt intrång om än i begränsad omfattning och tillsammans med jakt och fårskötsel bidragit till försörjningen.

Förr i tiden tillverkade Sölensjöens fiskare alla redskap hemma. Man spann tråd till garn och not av lin som odlades lite här och var. På sommaren klövjades fisken ner till bebodda trakter och på vintern körde man med släde. Den väg som nu leder till Fiskevollen är av ett tämligen sent datum.

Det är framför allt röding och sik man fångar. Rödingsfisket brukar börja omkring mitten av september och vara i cirka tre veckor. Det försiggår huvudsakligen i sjöns södra del. Efter rödingsfisket tar sikfisket vid. Det sker främst i Sölensjöns nordända. Notdragning är den fiskemetod som brukas mest.

Förutom yrkesfisket erbjuder Sölensjön och dess vattensystem stora möjligheter till sportfiske. I tillägg till de redan nämnda fiskslagen, röding och sik, hyser sjön öring, harr, gädda, abborre och lake. Av de senare fyra arterna dominerar harren kraftigt. Såsom många andra större vatten kan det visserligen vara ganska hårdfiskat i Sölensjön, särskilt om man inte har någon lokalkännedom. Stor fisk finns emellertid, och har man en gång lyckats lokalisera något av harrarnas favorittillhåll, vilka växlar mellan årstider och väderleksförhållanden, kan man räkna med ett ganska givande fiske.

Bättre chans att komma till tals med fisken har man dock i tilloppsälven Sölna, som mynnar ut i sjöns norra ände. Här är det gott om huggvillig harr. Det enda tillfälle vid vilket fisket kan vara vanskligt är vid alltför högt vattenstånd. Även om detta skulle vara fallet är det knappast någon risk för att man behöver gå lottlös. Gädda och abborre finns i inte oävna mängder, och de hugger villigt i alla väder. Öringen är inte så talrik i älvens nedre lopp (bättre några kilometer uppströms), men de exemplar som finnes är desto grövre. Då jag vid ett tillfälle kastade efter gädda alldeles vid mynningen hade jag turen att få hugg av en öring på drygt ett kilo, vilken jag hade ett styvt jobb med innan den kunde landas. Abborren är ofta stor, med en medelvikten uppemot halvkilot, men framför allt är det harrfisket som ger de största glädjestunderna i Sölna.

I mitten på 60-talet lånade två fiskekollegor och jag en båt i Fiskevollen och gav oss iväg uppför Sölna. En rodde medan de andra två lät dragen släpa efter båten. Det högg friskt och spänningen hölls hela tiden på topp emedan man aldrig kunde vara riktigt säker på vad man fått på kroken. Än var det en harr som bringades på fall av en förförisk spinnare, än var det en gädda som kom farande mot våra beten från strandregionen. Då och då hittade vi på ett mindre abborrstim, vars medlemmar inte heller de var sena till angrepp. Längre upp i älven tog harren nästan helt överhand och vi kunde notera ett par exemplar uppemot och t o m. över kilot.

Efter detta fiskafänge har jag haft tillfälle att besöka Fiskevollen och de kringliggande vattnen vid ett flertal tillfällen. Trots att sportfisket, framför allt i Sölna, blivit intensivare under senare år har man inte heller märkt någon allvarligare åderlätning av fiskbeståndet.

Men det är inte bara direkta fiskeminnen som gör att jag alltsom oftast låter mina tankar vandra iväg till trakterna runt Fiskevollen. Särskilt erinrar jag mig två episoder som kan vara värda att nämnas. Den första utspann sig då jag fiskade småoring i ett biflöde till Sölna.

Jag har just slagit mig ner på en sten för att vila armarna efter ett intensivt flugfiske då jag varseblir en minst sagt kufisk figur på andra sidan älven. Han är klädd i kortbyxor av något grovt material, saknar skor och bär ett synnerligen vildvuxet skägg. I ena handen har han en lång stav och på ryggen en näverkont. Utan minsta tvekan vadar han rakt ner i älven och börjar nalkas den plats på vilken jag befinner mig. Det som gör det hela ännu mer egendomligt är att jag med bestämdhet vet att det inte finns någon bebyggelse på flera kvadratmil i den riktning från vilken vandraren kommer. Då han nått halvvägs över älven får han syn på mig och vinkar glatt. Jag vinkar tillbaka allt under det att jag söker finna en förklaring till vad mannen egentligen är ute på för äventyr. Snart får jag dock min nyfikenhet stillad, för nu har främlingen förpassat sig upp ur vattnet, och efter ett ”mornn da” på klingande norska är han villig att besvara mina frågor.

Det visar sig att jag har en boren vandringsman av den gamla stammen framför mig. Han berättar att han varje sommar brukar göra långa vandringar i trakterna kring Femunden, Sölensjön och Rendalen. Modernitet som spritkök, vandrarkängor eller konserverad mat tar han bestämt av stånd från. Den enda färdkost han har med sig är lite torkat renkött och en rökt fiskbit, vilket han förvarar i näverkonten. Karta eller kompass använder han inte heller. Han menar, att det enda rätta sättet att uppleva atmosfären i fjällen är att vandra på samma primitiva sätt som pilgrimer, fiskare och jägare gjorde förr. Jag kan inte annat än

beundra denne man för hans inställning, som man minsann inte stöter på varje dag i denna materialistiska tid. Samtidigt inser jag dock att man måste ha en viss vandringslusta i sig för att kunna genomföra sådana här företag.

Då jag ser honom dra iväg barfota genom ris och över vassa stenar lika naturligt som en välutrustad fjällvandrare inser jag, att även om man till äventyrs skulle ha viljan torde de fysiska förutsättningarna snart sätta käppar i hjulet för dylika strapatser.

En annan händelse som etsat sig fast i mitt inre ägde rum ett år senare några kilometer från den plats vid vilken konfrontationen med vandringsmannen utspann sig. Jag hade slagit läger i närheten av Sölnas mynning i Sölensjön tillsammans med två fiskekompanjoner. Efter en lång fiskedag var vi ganska trötta, och det stod inte på förrän vi sussade gott inne i tältet

Efter en stund vaknar Bengt av ett klapprande läte och är inte sen att få liv i Leif och mig. Ljudet är snarlikt det som åstadkommes av en mindre utombordsmotor, och eftersom båttrafik på Sölna inte är alltför ovanlig gissar vi att det är en snurra som stör nattfriden och låter det hela bero.

Någon timme senare är det min tur att vakna. Det är samma klapprande ljud som tidigare väckte Bengt som nu stör min sömn. Denna gång bestämmer jag mig för att verkligen ta reda på vad som är upphovet till oväsendet. Jag får på mig stövlarna och stapplar sömndrucken ut ur tältet. Något klapper hörs emellertid inte till. En svag nattbris som leker i björklöven är det enda som bryter tystnaden. Inte heller hör eller ser jag något som kan tyda på att det skulle förekomma båttrafik i närheten. Utan att ha blivit det minsta klokare stövlrar jag så in för att försöka återuppta den avbrutna sömnen.

När det klapprande ljudet återkommer för tredje gången, nu med avsevärt högre styrka, tycker vi dock att måttet är rågat. Snabbt förpassar vi oss ut ur tältet och börjar noggrannt undersöka den närmaste omgivning-en. Trots månskenet är det tämligen skumt ute, och det är inte utan att vi är en aning uppskärade.

Ett tu tre blir det ett fasligt liv inne bland några småtallar i en myrkant ett femtiotal meter från lägerplatsen, och strax därefter höt vi hur ett större djur klafsar iväg utåt myren. Med förvissningen om att det är en älg som stört vår nattro kryper vi lugnade ner i våra sovsäckar för att äntligen få sova ut. Vår förmodan besannades följande morgon då vi upptäcker spillning och spår efter en större älg, som kalasat på ungtdallar.

VILDMARKSFISKE

Morgonen är kylig. Augustiregnet strilar ner från en blygrå himmel. Varje steg vi tar på den gyttjiga stigen framkallar ett sugande läte. Vi har marscherat en dryg timme nu sedan vi lämnade vägen inte långt från den plats där Adamselva i en 37 meter hög fors kastar sig ner i havet. Bakom oss har vi en bilfärd på 240 mil utmed norrlandskusten, via Haparanda, Rovaniemi, Enare träsk och Karasjok fram till norska finnmarkskusten.

Vi är på väg upp mot Finnmarksvidda, eller Småtoppvidda, som kalfjällsområdet innanför Laksefjorden också kallas. Leif går i täten med Ulf i hälarerna, och sedan följer Per och jag med tältet på en stång mellan oss. (Vid denna tid var lätta fjälltält en sällsynthet). Stigen vi följer går utmed Adamselva och terrängen är än så länge föga kuperad. Inom kort kommer vi emellertid in i ett bälte av dvärgbjörk och nu börjar besvärligheterna. Våta grenar kommer ideligen farande i obehaglig närhet av våra ansikten, och stenarna vi trampar på är såphala av det envisa regnandet. Stigen blir samtidigt brantare och krokigare ty vi har nu lämnat den smala, flacka kustremsan bakom oss.

Då vi forcerat den första bergknallen tar vi en välbehövlig vilopaus och beskådar landskapet. Nedanför oss ringlar sig Adamselva fram genom en trång dal, vilken vidgas när den närmar sig havet som skymtar i fjärran. Framför oss har vi en terräng som visserligen kan verka pampig, men knappast inbjudande för fyra

par trötta sportfiskarben. Bergknallar och raviner avlöser varandra så långt ögat kan nå och överallt utbreder sig en tät snårskog. En liten ljusning blir det dock i våra dystra sinnen när solen tränger fram och så sakteligen börjar upplösa de mörka skyarna.

Under de följande tre timmarna utsätts våra fysiska krafter för sitt verkliga elddop. Terrängen är om möjligt ännu värre än vi fruktade. Undervegetationen liknar stundom ett stim bläckfiskar, som till varje pris vill hålla fast oss, och det evinnerliga travandet i upp- och nerförsbackar tar hårt på såväl benmuskler som lungor. Det hela blir inte bättre av att vi tappar bort stigen i ett stenigt bergspass och i fortsättningen är hänvisade till att orientera oss efter kartan.

Trots att vi skurit ned bagaget till ett minimum känns packningen vid det här laget blytung. Den ansträngande marschen tar sig förresten även andra uttryck. Per har börjat få skoskav och Ulf klagat över att det värker i hans axlar av ryggsäcksremmarna. Leif och jag känner oss å vår sida utmattade i största allmänhet.

När vi slutligen kommer fram till en krök av Adamselva där marken är något planare, finner vi således för gott att avbryta färdens för denna dag. Efter ett effektivt team-work är tältet snart rest och en välbehövlig måltid uppdukad på en flat stenhäll. Några vakringar i ett av älvens bakvatten får för ett ögonblick en diskussion att blossa upp angående ett eventuellt fiskafänge redan denna kväll, men vi skrinlägger snart planerna och kommer överens om att hålla igen tills vi tillryggalagt ytterligare en dagsmarsch uppåt älven.

Klockan har nu dragit sig mot tiosnåret, men någon direkt kvällsstämning är svår att förnimma då solen fortfarande skiner med full kraft. Vi har visserligen alla fyra upplevt midnattssolen tidigare, men här i ödemarken gör den sig gällande på ett helt annat sätt än i mer civiliserade trakter. Dagen vill liksom aldrig ta slut, och trots vår utmattning dröjer det en god stund innan sömnen tar överhand.

Vid åttatiden följande morgon är vi åter stadda på marsch. Gårdagens strapatser gör sig fortfarande gällande i form av stela leder, men vi tågar friskt vidare i förvissning om att vi denna dag ska nå vårt mål. Terrängen blir nu också succesivt lättare. Snårskogen glesnar och nivåkillnaderna blir mindre. Vi håller oss mestadels alldeles utmed älven. Ännu ett svårforcerat hinder har vi dock framför oss innan vi är uppe på det egentliga kalfjället. Det är en större biflod till Adamselva, vid namn Gaisavuoleselva, som måste passeras.

Vi hade tidigare av några norrmän fått veta att man med sjöstövlar kunde vada över mellan några öar i det sel som bildas just där Gaisavuoleselva mynnar ut i huvudälven. Med hjälp av kartan finner vi också platsen, som mycket riktigt heter Suololuobbal, vilket är samiska och fritt kan översättas med ”öselet”.

Desto svårare är det att finna vadstället. Per och jag drar på oss sjöstövlarna och börjar leta. Överallt går det bra att vada ett hundratal meter ut i selet, men sedan är det stopp. Ett tag undrar vi om inte norrmännen lurat oss, men till slut finner vi ett ställe där man med nöd och näppe kan ta sig över. Då fattas det dock bara någon centimeter till kanten på stövelskaften.

Ännu mer försinkade blir vi genom att vi endast har två par sjöstövlar med oss, vilket får till följd att en man måste återvända med ett par stövlar två gånger för att alla skall komma över. Situationen kunde påminna om något av de problem som brukar florera i gåtor i samband med passerandet av ett vattendrag, men i det här fallet fordras det inte så värst mycket tankearbete för att vi skall klara biffen.

Torrskodda och nöjda över den lyckliga utgången står vi en halvtimme senare på den motsatta stranden redo för den sista etappen. Solen steker nu från en klarblå himmel och vi plockar av oss det mesta i klädväg. Då vi passerar över några sandbankar ser vi tydliga spår efter en järv, vilken måste haft sina vägar förbi här efter gårdagens ihållande regn. Intrycket av vildmark förstärks ytterligare av ett korppars hesa kraxande ovanför våra huvuden.

Då vi klarat av en mindre åsrygg är vi äntligen uppe på det egentliga kalfjället. Här ser man att Småtoppvidda sannerligen gör skäl för sitt namn. Överallt sticker det upp små kullar, vilka är beklädda med mossor och lava. Den tidigare så förtretliga fjällbjörksvegetationen är nästan helt försvunnen och inte heller före-

kommer några andra träd. I stället ser vi desto mer av den buskliknande dvärgbjörken och annan lägre växtlighet. I jämförelse med tidigare strapatser blir de sista två milen fram till den slutliga lägerplatsen rena söndagspromenaden. Ibland känns det som om man gick fram över en gräsmatta, så jämn och slät är marken.

Från början hade vi tänkt oss att vandra ända upp till Krokvatnet, en större sjö, som genomrins av Adamselva, innan vi slog läger för gott, men under färdens senare del blir det allt klarare att det måste vara mera praktiskt att göra sig av med den tyngre utrustningen tidigare och i stället göra utflykter från ett basläger några kilometer hitom vattnet.

Framkomna till ett större sel i älven, som lystrar till det samiskt klingande namnet Maeddemluobbal, börjar vi sålunda söka efter en passande tältplats och finner också en sådan mellan några små kullar. Efter allt trasande genom områden med otaliga lockande fiskevatten utan att så mycket som få blöta en fluga eller ett drag är det nu inte utan att det börjar rycka i kastarmen på oss lie till mans. Per är snabbast ur startgroparna, och knappt är tältet rest förrän han riggat upp spöet och befinner sig på språng ned mot älven. En stund senare har även Ulf, Leif och jag fått ordning på våra fiskegrejor och beger oss ned mot vattnet.

Per har tydligen haft tur att finna en perfekt fiskeplats direkt, ty när vi får syn på honom befinner han sig mitt uppe i kampen med en synnerligen motspänstig fisk. Vid strandkanten ligger dessutom redan två vackra öringar prydligt upplagda på en sten. En stund senare har även vi andra gett oss i kast med öringarna, och till en början drar vi den ena fisken efter den andra. Fyra fiskare på en sträcka av högst 30 meter är dock minst två för mycket, och det står inte på förrän fisken blivit skygg. När den första fiskefebern lagt sig sprider vi oss därför uppåt och nedåt älven.

Själv går jag några hundra meter uppströms innan jag åter börjar fiska. Älven är inte längre så bred, kanske tjugo meter, och någon meter djup. Stränderna består mest av sten, men här och var växer det täta bestånd av buskar, vilket omöjliggör flugfiske. Jag gör ett kast utåt älvens mitt och lyckas placera spinnaren alldeles nedanför några stora stenar. Genast är det något framme och nafsar i draget, men jag lyckas inte kroka fisken. Lite längre upp har jag dock nöjet att landa två öringar i fyrahektososklassen, och något senare är det en röding som får bita i gräset.

Jag byter nu fiskredskap och försöker med våtfluga. Här visar sig fisken mera kräsen. Mörka flugor i rött, svart eller brunt visar sig föga lockande, och inte heller en liten vit Coachman ger något resultat. Till sist binder jag på en Greenwell's Glory, vilken alltid brukar vara gångbar i högfjällsvatten. Som komplement fäster jag en Peter Ross på upphängaren.

Nu blir det bättre fart på fisket. I en älvkrök krokar jag en vacker öring. Den drar sig utåt och kommer ut i den starka strömmen. Den veka flugtafsen frestas hårt. Rullen knarrar frenetiskt då linan löper ut. Så vänder fisken och kommer in mot stranden igen. Plötsligt fastnar linan mellan ett par stenar en bit ut. Snabbt som ögat vadar jag ut, men fisken har redan tagit tillfället i akt och slitit sig loss innan jag hinner frigöra reven.

Jag fiskar ännu en timme och kan bl. a. registrera en halvkilosröding, men styr sedan stegen mot tältet för att se hur det gått för de andra. Inom kort sitter alla fyra kring en brasa i väntan på att några öringar ska bli färdigrökta, och fiskepratet tar fart. Vi har alla fått bra med fisk, men genomsnittsstor leken är inte riktigt vad vi väntat oss. Tydligt är att vi måste dra oss bort från själva älven och tillika vandringsstråket för att hitta fångstobjekt av grövre kaliber.

Efter måltiden, som består av knäckebröd och rökt fisk, makar vi oss in i tältet. Klockan är nu drygt elva, men solen håller sig envist kvar över de dyningsliknande kullarna. Ingen känner sig trött, och därför kommer kortleken fram och ett muntert whistspelande tar vid. Kort- och fisketermer surrar omvarandra. Koncentrati-onen är inte alltid den bästa, men humöret på topp. Frampå småtimmarna nickas det dock lite till mans och vi kryper ner i sovsäckarna och låter oss vyssas till sömns av sorlet från älven.

Duolbboluobbalak var namnet på några mindre vatten någon timmes marsch åt sydost, men för att inte bryta tungan av oss döpte vi om dem till Rödingssjöarna. Det var Per och Leif som först stötte på dem då vi strosade omkring i fjällvärlden och prövade lyckan i ett otal vatten. Rödingssjöarna blev snart ett av våra favorittillhåll. Detta berodde inte på att vi fick några överväldigande fångster här. Tvärtom var det tämligen hårdfiskat. Men fisken vi tog var stor och färgsprakande. Endast röding förekom och den var utomordentligt skygg. Dessutom var vattnet så klart att det var omöjligt att komma till tals med rödingarna i soligt väder med undantag för timmarna kring midnatt. Leif hade turen att fånga en fisk på halvtannat kilo vid ett tillfälle, men dagen därpå slet sig en verklig bjässe för honom efter en lång strid.

För att störa fisken så lite som möjligt undvek vi att vada, trots att det i allmänhet var rätt långgrund i dessa sjöar. Problemet var att nå ut tillräckligt långt med dragen, ty rödingarna föredrog att hålla sig på djupt vatten i det vackra vädret. Vi använde oss därför av långsmala och lättkastade skeddrag. Kopparfärgen var den mest gångbara. Många hugg blev det ändå inte, och ännu färre var de fiskar vi fick upp, men i gengäld var de vi lyckades överlista stora och stridbara.

En morgon då vi var på väg hem från Rödingssjöarna efter ett givande fiske inträffade en sak som kunde ha fått ödesdigra konsekvenser. Vi hade just passerat genom en mindre dalgång och hade kanske en dryg kilometer kvar till tältet, då vi överraskades även häftig vindby. Genom att hålla oss i lä bakom småkullarna undvek vi den värsta blåsten, även om vägen till lägerplatsen förlängdes en del. Större farhågor hyste vi då för tältet, som visserligen stod i en liten dæld, men ändå utgjorde ett ansevärt vindfång i den flacka terrängen. Dessutom tvivlade vi på att tältpinnarna skulle stå pall, då marken mest bestod av småsten och mossa.

Våra värsta föraningar kom inte heller på skam. Då vi svängde runt en utlöpare till den sista bergknallen och blickade ner mot vårt läger syntes inget annat än några kastruller som låg utspridda i terrängen. Vi kom allt närmare, men av tältet fanns inte ett spår.

- Det har nog blåst all världens väg! skriker Per mellan vindbyarna.

- Då kanske vi måste bryta upp redan i dag! hojtar Leif, för det vore vansinne att övernata utan tak över huvudet i ett så 'nt här väder.

- Får vi bara tag på sovsäckarna har vi en chans, genmäler jag, men orden når nog inte fram i vindbruset.

- Vänta ett tag. Här ser jag något! gormar Per plötsligt, i det att han försvinner ner i en bäckravin.

Efter ett tag dyker han upp med en sovsäck stadigt tryckt mot magen. En stund senare hittar vi ännu en samt några klädespersedlar, och till slut finner vi också tältet. Det ligger mitt i en bäck och är uppfläkt lite varstans.

Vi ger oss till tåls en tid tills den värsta stormen bedarrat och sätter sedan igång med att bringa ordning i villervallan. Tältet torkas och blir nödtorftigt hopsytt. Gudskelov har vi nål med oss och reservlina. Därefter samlas hushållsattiraljer och diverse klädesplagg ihop. När tältet åter står på sin plats drar vi en lättande suck samtidigt som vi ser till att varje tältpinne sitter bergfast för att förhindra nya obehagliga överraskningar.

En förmiddag drar Ulf och jag iväg till Krokvatnet, som ligger någon kilometer uppåt älven. Vädret är fortfarande klart och solen alltför givmild med sina strålar. Temperaturen stiger till uppemot trettio grader i skuggan. Samtidigt som vi är väl tillfreds med tillvaron har dock önskevädret den nackdelen med sig att fisken blir loj, skygg och svårflirtad. Vi följer Adamselvas slingrande fåra uppåt, och stannar då och då för att göra några kast, men tröttnar snart då vattnet verkar dött. I stället tar vi tillfället i akt och njuter av den sällsamma naturen. Trots årstiden och värmen ligger fortfarande stora snösjok kvar här och var i nordslutningarna. Det känns minst sagt underligt då vi vid ett tillfälle tar vägen över ett smutsgrått snöparti och förnimmer en känsla av vinter och köld, samtidigt som solen steker på våra bara överkroppar

Då och då skrämmer vi upp ripor, vilka snabbt tar sin tillflykt till närmaste busksnår. Lämlar finns det också gott om. Ibland råkar vi komma för nära någon av de ilska krabaterna, vilka alla reagerar likadant: snabbt upp i försvarsställning och så ett hotfullt väsende tills fienden försvunnit från det omedelbara grannskapet. Vi gör oss förståeligt nog ingen större brådska i det gassiga vädret, men omsider har vi i alla fall Krokvatnet framför oss.

Sjön är sönderstyckad av vikar, öar och sund så det är svårt att bilda sig en uppfattning om dess storlek. Stränderna är ömsom steniga och branta, ömsom sandiga och långgrunda. Vattenytan är stilla med undantag av någon lätt krusning, men några vakringar ser vi inte till. Fiskarna verkar ha tagit semester i hettan.

Vi spinnfiskar lite på måfå medan vi söker oss fram längs strandkanten, men några hugg blir det inte. Längst inne i en skyddad vik får vi emellertid belägg för att sjön långtifrån är fisktom. Ulf har kommit ett hundratal meter före mig och jag ser honom göra några loja kast ut i viken. Så med ens blir han stående och bara gapar, och i nästa ögonblick börjar han gestikulera vilt för att få mig till platsen.

Någon minut senare står jag vid hans sida och får då bevittna en scen, vars anblick skulle få det att vattnas i munnen på varje sann sportfiskare. Ett tiotal meter ut skymtar vi nämligen inte en eller två utan minst ett dussin stora öringar, vilka sävligt följer efter Ulfs lilla spinnare. Ingen av dem visar dock några som helst tecken till att vilja attackera trots att han bemödar sig om att få dragets rörelser att verka så aptitretande som möjligt. Två meter från strandlinjen vänder hela stemmet och simmar makligt ut mot djupare vatten igen.

Vi står som förstummade några ögonblick. Ulf återfår fattningen först och hivar iväg betet på nytt, men snart flyger även mitt drag iväg åt det håll där fiskarna försvunnit. Som vi i våra stilla sinnen hoppats dyker mycket riktigt stemmet upp igen, men inte heller nu intresserar sig öringarna nämnvärt för våra beten. Nyfiket följer de efter ända tills våra skuggor gör dem misstänksamma och får dem att dra sig tillbaka. Det hela upp-repas ännu några gånger, men sedan är bjässarna som uppslukade av jorden.

- Du milde tid. De största måste ha varit på gott och väl två kilo, stammar jag fram.

- Förbaskat att det ska vara så solblankt, muttrar Ulf. Hade det varit mulet eller regnigt hade vi säkert kunnat lura åtminstone ett par av dom.

- Inget att göra åt just nu i alla fall, tillägger jag. Hur som helst var det en syn för gudar.

Klangen av besvikelse i min röst går dock inte att ta miste på.

Något mer tillfälle till ett nappatag med Krokvatnets storöringar fick vi dessvärre inte, men synen av stemmet i det klara vattnet återkom på näthinnan med jämna mellanrum långt efter det att vi lämnat Finnmarksviddas milsvida vildmarker bakom oss.

Då vi av förklarliga skäl inte kunde släpa med oss så värst mycket i livsmedelsväg – det här var före den frystorkade matens tid – blev vår matsedel under de sista två dagarna tämligen enformig. I stort sett såg den ut så här:

Frukost: halstrad fisk

Lunch: kokt eller aluminiumstekt fisk

Middag: rökt fisk

Ensidigheten i kosten gjorde att smakriktningen försköts högst anmärkningsvärt. Till en början betraktade vi rökt öring eller röding som en läckerhet, men mot slutet skulle ingen av oss ha bytt ens en brödbit mot ett kilo gravad lax. Då morgonen för återfärden grydde orkade vi inte ens få ner en bit öring så trötta hade vi blivit på fiskdieten. En god sak förde dock detta med sig: Vandrigen till bilen tog endast hälften så lång tid som marschen upp på "Vidda". Till en del berodde detta förvisso på att vi nu hade lättare packning och kände vägen bättre, men en icke obetydlig orsak till att vi skyndade på våra steg var även den glupande hungern.

Sedan vi kommit fram till bilen och försett oss med välbehövlig föda i en lanthandel var vi emellertid redo för att ge oss ut på nya fiskafängen, men det är en annan historia.

FISKE I TIDVATTENSTRÖMMAR

Förekomsten av plankton är en förutsättning i alla hav för att näringscykeln skall kunna upprätthållas. Ett stort antal fiskarter lever direkt på de växter och djur som utgör organismen i plankton, och dessa fiskar är i sin tur näringsobjekt för andra/större arter. Planktonfördelningen i världshaven är synnerligen ojämn och de planktoniska djurens sammansättning kan variera mycket. Som en generell regel kan man dock säga, att stora förekomster av plankton i allmänhet också är liktydigt med en riklig tillgång även på högre marina levnadsformer.

Flertalet av de fiskar som en sportfiskare kan tänkas vara intresserad av i saltvatten söker sig till platser där planktontätheten är stor. Inte minst gäller detta utpräglade stimfiskar såsom makrill och gråsej, men även torsk, kolja, långa, havskatt lyrtorsk och vissa flundrearter uppehåller sig med förkärlek i närheten av planktonanhopningar, där de vet att lättfångat byte finns.

Plankton är ju en kringdrivande organismvärld och därför är det kanske inte så underligt att man oftast hittar de bästa fiskeplatserna vid grynnor och uddar där strömmen är stark. Ett annat fenomen som inverkar på planktonpopulationens rörelser är tidvattnet. Dess betydelse vid de svenska kusterna skall givetvis inte förringas, åtminstone inte när det gäller västkusten, men av vida större vikt är tidvattensströmmarna på den norska västkusten.

De norska fjordarna är ju som bekant djupa och trånga, vilket leder till uppkomsten av starka strömbildningar när tidvattnet sveper in från havet och drar sig tillbaka. Den mest berömda av de norska tidvattensströmmarna är Saltströmmen vid Bodö, vilken anses vara världens största. Här pressas inom loppet av sex timmar upp till 372 miljoner kubikmeter vatten in från havet med en hastighet av uppemot 28 knop vid springflod d v s vid ny- eller fullmåne. Väldiga fiskmängder söker sig samtidigt in p g a den stora sammanpressningen av plankton. Gråsejen tycks trivas allra bäst i de starka strömvirvlarna, och när den går till brukar det bli hugg i vart och vartannat kast. Dessvärre är det under turistsäsongen ibland så trångt på klipphällarna utmed strömmen att det inte ges tillfälle för alla som vill att få fiska. (Mer härom i ett annat kapitel).

Saltströmmen är dock långt ifrån den enda tidvattenström där man kan uppleva ett minnesrikt fiske från land. Tvärtom finns det ett flertal mer eller mindre bortglömda fjordar som erbjuder ett väl så gott fiske, åtminstone när det gäller artrikedomen. Sådana fjordar kan man finna lite varstans på den norska västkusten, men inte minst talrika är de i gränsområdet mellan Nord-Trøndelag och Nordland.

Första gången jag besökte denna del av Norge fick jag vara med om ett fiske som överträffade allt jag tidigare upplevt. Slående nog måste man tillmäta slumpen en avgörande betydelse att jag överhuvudtaget kom att hamna i denna trakt.

Då jag tillsammans med en fiskarbroder vid namn Gunnar började planera en fisketripp under högsommartid för åtskilliga år sedan inriktade vi oss nämligen fullt och fast på en tur till fjälltrakterna ovanför Röros. Veckan innan avresan bjöd emellertid på sådana nederbörds mängder att vi tvingades tänka om. Av erfarenhet visste jag nämligen att de älvar, i vilka vi ämnade fiska var ytterligt känsliga för regn och nästan värdelösa som fiskevatten vid högt vattenstånd.

Vi sadlade således om och ställde i stället in siktet på att försöka hitta någon plats som kunde tänkas bjuda på gott kustfiske. Slutligen fastnade vi för ett område mellan Bindalsfjorden och Foldfjorden, där det enligt vissa broschyrer skulle finnas ypperliga fiskeplatser i strömmar och fjordar.

Via Trondheim, Steinkjer och Namsos bilade vi mot nordväst och nådde fram till kusten en torsdagsmorgon efter att ha campat vid ett färjeställe under natten.

Korsnesströmmen var resans första mål, en bred tidvattenström mellan Foldfjorden och Indre Folda. Vi kom dit vid middagstid och satte genast igång att fiska. Till en början var det mest tång och alger som hängde

sig fast på dragen, men så småningom hittade vi en djupkant vid en bergknalle och kunde dra några småtorskar. Någon riktig fart på fisket ville det emellertid inte bli, förmodligen på grund av att det var lågvatten. Vi lade därför spöna åt sidan och tog en paus i väntan på tidvattnet, som borde sätta in om någon timme.

För att fördriva tiden tog jag mig en tur utmed stranden för att studera djur- och växtlivet. På de kala klippställarna satt rader av måsar, tärnor och trutar. De tog liksom vi en paus nu när det var ebb i väntan på att floden skulle komma och duka upp sitt smörgåsbord av småfisk och annat ätbart. Desto mera aktiva var strandskatorna, vilka kilade fram och tillbaka över den torrlagda strandremsan i sitt sökande efter musslor. Ännu kvickare i benen var strandpiparna, och här var det framför allt borstmaskar som fick sätta livet till.

På de lägre berghällarna såg man kolonier av havstulpaner, som klamrade sig fast i tidvattenszonen. Namnet till trots är dessa tältformade varelser faktiskt djur, tillhörande kräftfamiljen. De lever inneslutna i sitt hårda skal och håller sig fast på de blankslipade klipporna med hjälp av ett körtelsekret. Skalet är öppet upptill, men kan slutas medels fyra plattor. Då tidvattnet stiger över havstulpanerna öppnas plattorna och ett knippe ludna ben kommer till synes. Genom att svänga dessa fram och åter infångas födan. Under ebbitid stängs locket för att skydda djuret från uttorkning. Om man lägger örat mot en koloni havstulpaner kan man höra ett knastrande läte när plattorna dras in. Det bälte som dessa tulpaner kan existera i är ganska smalt, en dryg halvmeter kanske, men i gengäld är kolonierna desto tätare besatta. På vissa håll tycks det försiggå en kamp om varenda millimeter av klippställarna, och de som knuffas undan ovanför tidvattensgränsen går en snar uttorkningsdöd till mötes.

Nedanför havstulpansbältet finns också ett myller av liv. Mellan tångruskorna som slokar i vattenlinjen kan jag skymta sjöstjärnor, blåmusslor, sjöborrar och snäckor av olika slag. Sjöborrarna är särskilt intressanta att studera. De liknar små, runda igelkottar och skiftar i ett otal färger. Sjöborrarna tillhör liksom sjöstjärnorna tagghudingarna. Födan intas genom ett runt hål i undersidan av skalet. De slukar bottenstoffet osorterat och urskiljningen av matnyttiga ting sker sedan i den långa tarmen. Trots de vassa taggarna och förmågan att suga sig fast vid botten är sjöborren inte utan fiender. Vissa fiskar kan nämligen konsten att vända upp och ned på djuret, på samma sätt som en räv vänder på en igelkott, och därigenom blottas det ömtåliga gapet.

Några måsskrän väcker mig så småningom ur de marinbiologiska funderingarna och får mig att rikta blicken ut mot fjorden. Tidvattnet har tydligen vänt. Algerna börjar vaja åt motsatt håll. Små strömvivlar uppstår. Ännu dröjer det dock en stund innan floden sätter in på allvar.

Gunnar kliver ut på en stenhäll och hivar iväg sitt tunga torskdrag. Han låter det sjunka till botten innan han börjar invevningen. Så värst länge dröjer det inte förrän det suger till i reven och en torsk börjar sitt typiska körande ned mot botten. Fisken är ganska liten och dragkampen snart avgjord till fiskarens förmån.

Vi har nu ett relativt gott fiske i några timmar, men fiskarna håller sig för det mesta under kilot och bjuder inte på något större motstånd. Lite senare kommer småsejen. Den hugger så fort dragen hamnar i vattnet, men då stimmet tydligen bara innehåller exemplar i halvkilosklassen tröttnar vi snart på detta fiske.

Då vi inte heller under flodens maximum lyckas finna storfisken ger vi upp och traskar tillbaka till bilen. Här stöter vi på några yrkesfiskare som håller på att iordningställa några tinor. Vi slår oss i samspråk med dem och får oss en hel del till livs beträffande fisket i trakten. Bland annat får vi veta att just Korsnesströmmen bjudit på ett ovanligt uselt fiske denna säsong beroende på värmeböljan. I stället blir vi rekommenderade att åka de fem milen till Kollströmmen alldeles på gränsen mellan Nordtröndelag och Nordland. Där hade man nyligen fått både kveite (hälleflundra) och stortorsk på rev.

Vi tog tipset ad notam och bestämde oss för att göra en avstickare till den aktuella strömmen. I alla händelser måste det ju vara vettigare att förlita sig på gubbarnas uppgifter än att irra runt vind för våg, främlingar i trakten som vi var.

Kollströmmen visade sig vara av betydligt mindre storlek än Korsnesströmmen. Dess smalaste del är obetydligt bredare än femtio meter och liknar snarast en älv. Däremot var strömmen åtskilligt starkare här än på det förra stället. Den trängsta passagen blev till en riktig fors varje gång tidvattnet pressades in eller ut. Då man betänker att den fjord, vars vattenledare Kollströmmen utgör, är sex kilometer lång, en kilometer bred och över hundra meter djup inser man att det är väldiga vattenmängder som pressas igenom strömmen fyra gånger om dygnet.

Kollströmmen leder ut i Sörfjorden som i sin tur är en arm av Bindalsfjorden. Vid strömmens mynning ligger Årsandöy, en liten samling gårdar med handelsbod. Vid tidpunkten för vår vistelse på platsen fanns här också ett färjeställe, men numera är vägen omlagd och fortsätter via broar norrut.

När vi fått upp tältet bakom en dunge i lä för havsvinden och intagit en inte oäven måltid bestående av kokt torsk ger vi oss ånyo fisket i våld. Terrängen är här brantare och mera ogästvänlig än vid Korsnesströmmen. På motsatta sidan reser sig fjällväggen så gott som lodrätt upp till femhundra meters höjd och är i det närmaste oframkomlig, men även på den sida vi befinner oss är det ett riskfyllt företag att ta sig ned till de bästa fiskeplatserna. Klipporna är branta, och i skrevorna ligger högar av nedrasade stenar, vilka erbjuder föga fotfäste. De kraftiga vindstötarna som från havet pressas in mellan bergväggarna gör inte saken lättare. Tack vare halkbroddar och mycken försiktighet lyckas vi i alla fall klättra ner på några ra klipphällar och inleda fiskandet.

Nu börjar emellertid andra problem dyka upp. Det visar sig nämligen vara hopplöst att få ner dragen till botten i de starka strömvivlarna. Fastän vi använder oss av beten i 40-gramsklassen dras dessa lekande lätt med av strömmen och hamnar på en helt annan plats än vi tänkt oss. Först när vi hakar på några 60-grams Egon-pirkar blir resultatet bättre, men även nu gäller det att försöka placera dragen i något bakvatten för att det ska ha någon möjlighet att komma ned i djupet.

Fisktom är i alla händelser inte strömmen. Redan efter tio minuter halar Gunnar upp en gråsej på drygt tre kilo, och strax därefter har jag nöjet att landa en torsk av ungefär samma kaliber. Ytterligare ett par fina firrar förpassas upp ur de sjudande strömvivlarna innan vi säger tack och adjö till kastandet för denna dag. Det har nämligen börjat skymma, och vi vill inte riskera att bryta armar och ben på de slippriga hållarna, vilka är mer än tillräckligt förrädiska i fullt dagsljus.

Det blir en orolig natt. Myggen gör sitt bästa för att hålla oss vakna. Kölden kryper ner i sovsäckarna. Slutligen vaggarr dock bruset från strömmen oss till sömns.

Andra fiskedagen möter oss med stiltje och strålände solsken. Det är inte utan att vi känner oss en smula morgontrötta när vi på stela ben vinglar ut ur tältet. Efter att ha vaskat oss i en närbelägen bäck med iskallt vatten och sörplat i oss några koppar kaffe började dock livsandarna vakna till liv igen. Gårdagens otillgängliga fiskeplatser lämnar vi denna gång därefter och lunkar i stället iväg mot strömmens utlopp i Sörfjorden. Här är stränderna mer framkomliga och det är lättare att nå ner till vattnet. Gunnar placerar sig alldeles vid mynningen, medan jag skrämmer upp några fisktärnor från en snäckbestrodd klipphäll och intar deras plats.

Tidvattnet har just svängt och floden är på väg. Rester av tång och alger flyter förbi. En skädda flyr snabbt ner till djupare regioner när den varseblir min skugga. Några maneter som legat på torra land under ebban vaknar till liv och låter sig viljelöst föras med av det stigande vattnet. Det är ännu för tidigt att vänta sig någon framgång med fisket. Jag gör visserligen några strökast då och då, men får endast sjögräs på kroken. Omsider bör dock planktontillströmningen från havet locka till sig småfiskstimmen, i vars spår större rovfiskar brukar följa.

I väntan på att vattnet skall stiga roar jag mig med att söka locka en simpa till hugg. Den har sin hemvist under ett par stenar några meter ut, från vilka den nu och då gör små ruscher för att sluka matnyttiga ting som sopas med av strömmen. Jag häktar på en liten räka av plast, vilken med ryckiga rörelser får dansa över simpans tillhållsplats. Om det är av nyfikenhet eller matlust är svårt att säga. I alla fall lämnar simpan sitt

gömsle och attackerar betet. Till en början nafsar den endast efter bytet, men just som jag ämnar lyfta upp rakan ur vattnet gör simpan en blixtsnabb rusning och fastnar på kroken. Sprattlande hivas den upp på land, där den blir liggande och kisa på mig med sina stora ögon. Varsamt lossar jag krokarna från käftarna och släpper tillbaks den i vattnet. Några ögonblick förflyter innan fisken återfår sin livskraft, men sedan bär det av spikrakt mot de skyddande stenarna.

Medan jag sysselsatt mig med simpan har vattnet stigit ytterligare. Ett stim med decimeterstora gråsejar har sökt sig in från fjorden, och de följs strax av enstaka större artfränder. Några mörka siluetter, som avtecknar sig mot en ljus sandfläck ett stycke ut i strömmen skvallrar om att även torsken börjat röra på sig. Jag sätter på ett kopparfärgat Elbe-Torsk, vars trekrok jag bytt ut mot en dubbel dito för att minska risken att fastna i tången. Ett par decimeter framför draget apterar jag fast en plastmask som upphängare, ett bete som sällan ratas av vare sig torsk eller sej.

Första kastet går ut i en lång båge, och jag låter som vanligt draget sjunka till botten innan jag med ett ryck startar invevningen. För att inte tappa kontakten med botten för jag spötoppen långsamt fram och åter med regelbunda rörelser, varigenom betet får en trappstegsformad gång i vattnet. Bottennappen blir visserligen många med denna fiskemetod, men den är i gengäld synnerligen effektiv när det gäller att få kontakt med de större fiskarna.

Det står inte på förrän det suger till i linan och jag har en stöddig torsk på kroken. Den borrar sig envist ned mot djupet och jag pumpar frenetiskt med spötoppen för att hindra den från att köra fast i tångruskorna. Snart har jag fisken alldeles nedanför klipphällen på vilken jag står. Ett tag ser det ändå ut att gå galet då den med strömmens hjälp lyckas sno in sig i ett knippe alger. Tack vare den starka linan kan jag dock få fisken fri igen och gaffa den. Med ett kraftigt snitt av fiskekniven skär jag av pulsådern strax bakom gälarna och lägger den med huvudet neråt för att blodet ska rinna av. I förbifarten konstaterar jag att den säkert väger sina modiga fyra kilo.

Nu ges emellertid inget utrymme för kontemplationer. Här gäller det att smida medan järnet är varmt. Snart är det något som tynger igen, även denna gång en torsk. Mönstret vid drillningen upprepas. Någon fighter är inte heller detta exemplar. Den tömmer inte krafterna i några rusningar utan håller sig nere i djupet, där den etablerar en dragkamp samtidigt som den tar alla chanser att göra sig kvitt draget bland sjögräs och stenar. I detta fall lyckas också min antagonist i sitt uppsåt, ty ett, tu tre blir det alldeles stumt, och hur jag än lirkar och drar, sitter draget som berg. Till slut släpper det i alla fall, men det enda som landas är en jättelik tångruska.

I nästa kast hinner draget inte sjunka mer än någon meter förrän det slår på en fisk. Denna gång blir dansen vildare och jag igenkänner snart de typiska ryckningarna från en gråsej. Den håller sig alldeles vid ytan och kör fram och tillbaka. Så följer några kraftiga ristningar, varefter den drar iväg mitt ut i den stridaste strömmen. Spöet står som en halvmåne, och rullen töms på åtskilliga meter lina. Trots den konstanta pressen märker jag ännu inte några trötthetssymptom hos fisken och jag förstår att det måste vara en skaplig bit. Ett tag byter den taktik och gör en rusch ner mot djupet. Jag vrider åt slirbromsen och sätter hårt mot hårt. Fisken kämpar sig nedåt decimeter för decimeter, men så med ens tar krafterna slut och den låter sig bogseras upp till ytan utan något större motstånd.

Först nu ser jag vilken praktfisk jag fått på kroken. Den liknar faktiskt inte så lite en nystigen blanklax när den visar sina silverskimrande sidor i vattenbrynet. Jag ser till att halkbroddarna får ordentligt fäste innan jag böjer mig ner och kör in huggkroken bakom gälarna. Att fisken är tung känner jag redan nu, och detta fastställes också av vågen, vilken visar på drygt fem kilo.

Tidvattnet har nu nått så högt att den klippa på vilken jag står blivit en ö, och för att inte riskera att bli helt avskuren från landbacken vadar jag iland och drar mig ut mot mynningen, där Gunnar verkar vara mitt uppe i kampen med en motspänstig fisk.

- Hur går det!? gascar jag i vågskvalpet.

- Det är bara att dra så länge man orkar! vrålar Gunnar tillbaka, och gör en gest mot en klippskreva, där jag skymtar ett dussin granna fiskar pryddligt uppradade.

Mer hinner jag inte säga förrän det rister till i hans spö och ytterligare en torsk börjar sitt bökande. Eftersom han har ett något vekare kustspö än jag är synen nästan komisk då han vråker sig bakåt medan spöt nästan bildar en cirkel från fästet ut till toppöglan.

- Åh hej! ropar Gunnar. Det här måste vara farfar själv.

- Ta't lugnt! skriker jag, tillbaka. Jag kommer och hjälper dig.

En stund senare sätter jag gaffen i vår hittills största torsk, en mörkbrun hejare runt sex kilo. Den har tydligen stått ganska djupt, ty den ger ifrån sig några dova, gutturala läten när luftblåsan töms på sitt innehåll.

Halvannan timme framöver, tills högvattnet nått sin översta gräns, hugger fisken som besatt. Det formligen kokar av torsk och sej i vattnet. Våra ryggar och armar utsätts för stora påfrestningar. Ett otal fiskar sliter sig, men det väntar ständigt nya, som glupskt kastar sig över alla beten vi bjuder dem. Tack vare upphängaren får jag doublé i snart sagt varje kast, men tvingas efter ett tag övergå till enbart torsksdrag emedan flera plastmaskar ryker all världens väg när någon torsksbumling gör ett alltför häftigt kast med huvudet eller kör ner i tången.

När tidvattnet slutligen når sin kulmen och huggen börjar avta sjunker vi ner vid strandkanten fullständigt utmattade. Ett måspar kommer seglande och hänger en stund ovanför våra huvuden medan de slänger hungerriga blickar ner mot vår fångst, som ligger utspridd på klipporna. Deras eldorado kommer dock lite senare då fisken rensas. Själva har vi inte fått en matbit i oss sedan morgonkaffet, men det är först nu, sedan det hektiska fisket är över, som vi känner någon hunger.

Mödosamt samlar vi ihop vår fångst och kånkar iväg till tältplatsen. Vi får gå två gånger för att få med all fisk, vars sammanlagda vikt vi uppskattar till omkring 40 kilo. Egentligen borde vi inte ha dragit upp sådana väldiga mängder, men det är lätt att vara efterklok, och vi tänker inte låta någon fisk förfaras. Jag sätter sålunda igång med att rensa, medan Gunnar får matlagningen på sin lott.

Det blir ett styvt arbete att skära av de sega torsknackarna, ta ut innanmätet, skölja och salta. Så småningom övergår jag till att filéa då våra tråkaggar knappast rymmer all fisk i hel form. Efter en dryg timme är jag i alla fall klar ackompanjerad av en måsorkester, vars medlemmar glupskt tar för sig av fiskrenset.

Sedan vi stillat den värsta hungern tänder vi en brasa och utbyter erfarenheter av dagens fiskafänge. Solen sjunker bakom de väldiga fjällmassiven och värmen dunstar bort. En rå kvällsbris kommer insvepande från havet och får oss att krypa närmare elden. Tidvattnet har nu vänt och lukten av ebb stiger upp från strömmen. Jag vet inte hur lång tid som förflyter, men så småningom kommer vi på varandra med att sitta och gäspa. Den otillräckliga sömnen föregående natt i förening med dagens ansträngande fiske börjar ta ut sin rätt. På trötta ben masar vi oss upp, häller en hink vatten på brasan och kryper till kojs.

Exakt klockan tolv vaknar jag av ett fruktansvärt oväsen utanför tältet. Jag bankar på Gunnar, som vänder på sig med ett grymtande och frågar vad det är fråga om. Trots sitt sömndruckna tillstånd står det inte på förrän även han registrerat oväsendet och vi blir sittande en stund och stirra på varandra som levande frågetecken. Det tycks vimla av fåglar i grannskapet. Fiskmåsarnas genomträngande skri blandas med trutarnas skrockande och tärnornas knarrande läte. Överallt är det ett stimmande och ett flaxande som om vi hamnat mitt i en fågelkoloni. Vi kan inte förstå varpå denna anhopning av måsfåglar kan bero, men inser att vi måste försöka få iväg fridstörarna för att kunna sova i lugn och ro.

Jag kliver därför ut ur tältet och klappar i händerna samtidigt som jag vråker ur mig nåraa väl valda ord för att få inkräktarna att förstå situationens allvar. Fåglarna flyr åt alla håll, men inte längre bort än att de har tältplatsen under full uppsikt. Snart upptäcker jag också föremålet för deras intresse, ty på den plats där jag grävt ner fiskrenset är marken uppsparkad och fiskhuvuden utspridda över ett stort område. Det är tydligt att jag inte varit tillräckligt noggrann när jag grävt ner resterna, trött som jag var efter det intensiva fisket. Våra celebra gäster har lyckats snoka rätt på delikatesserna och igångsatt ett veritabelt slagsmål om desamma.

För att om möjligt få ett slut på spektaklet rafsar jag ihop en hög med mossa och täcker omsorgsfullt över resterna. Därefter tar jag en stör och baxar loss några stora stenar, vilka jag placerar över hela härligheten. Trots detta dröjer det en god stund innan måsarna drar sig ur spelet. Deras missnöjda skrån förföljer oss långt efter det att jag krupit ned i sovsäcken. Det värsta oväsendet tynar dock bort efter hand och vi kan äntligen få vår välbehövliga sömn.

Även följande dag visade sig fisken från sin huggvilliga sida och vi hade ett strålande förmiddagsfiske från klipporna vid strömmen. För att variera kosten en smula och eventuellt komma i kontakt med några andra fiskslag än torsk och sej föreslog jag att vi vid högvatten skulle ta min gummibåt och prova en stund där strömmen är som bredast. Gunnar var genast med på noterna, och när floden nått sitt maximum lämpade vi i båten, satte fart på snurran och stack iväg ut mot strömmens mitt. Några små virvlar var de enda tecken på att tidvattnet fortfarande gjorde sig gällande. För övrigt påminde strömmen snarast om en liten insjö.

Jag slog av motorn där jag antog att det var djupast. Något ankare hade vi inte, men båten höll sig ändå i ett tämligen konstant läge. Det gick snart upp för oss att vi kommit rakt in i ett stort stim av gråsej, ty redan i sitt första kast kunde Gunnar landa två silverblanka ”havslaxar”, en på upphängaren och en på draget. Även jag fick hugg i första försöket, men tappade fisken alldeles vid båtkanten.

Som så ofta förr när det gäller gråsej var stimmets individer av nästan samma storlek, den härgången i halvkilosklassen. De var dock, sin ringa vikt till trots, synnerligen stridbara, vilket förmodligen berodde på att de huvudsakligen hade sina jaktmarker i de strida strömmarna. Sejarna bjöd sålunda på god sport, och vi gick så intensivt upp i fisket att vi inte märkte att tidvattnet vänt och båten sakta börjat driva uppåt strömmen i riktning mot det trängsta sundet. Någon fara på taket var det dock långt ifrån ännu. Dels var det en bra bit till passagen där strömmen var som stridast, dels hade vi ju motorn.

Gunnar varnade faran först och påpekade att det nog var bäst att dra igång snurran innan vi hunnit in i det verkliga suget. Jag nickade bifallande och drog till i startsnöret. Ingenting hände. Jag försökte ännu en gång, men motorn ville inte tända. Under tiden drev vi allt snabbare mot det strida sundet och började känna en viss oro inför tanken att tvingas uppleva en färd i den fräsande malströmmen. Allt gick dock bra. Båten visade sig behärska vågskvallen och vi hamnade efter en stund i en eda och kunde paddla iland.

Efter ytterligare några dagars givande fiske och naturstudier styrde vi kosan hemåt med många episoder och tilldragelser att berätta för fiskekompisar.

Samme Gunnar och jag, förstärkta med två fiskekollegor, Leif och Per, hade vid ett senare tillfälle fått nys om två strömmar i närheten av Rörvik som skulle vara bra. Vi kom dit en blåsig junidag efter att ha skumpat fram på dåliga grusvägar ett flertal mil. Över strömmarna gick två broar, och därefter tog vägen slut. Ville man fortsätta ut på ön Vikna fick man ta färja över sundet till Rörvik, ett litet samhälle som tjänar som centrum för denna kustbygd.

Vårt mål var emellertid de två strömmar som utgjorde förbindelselänk mellan havet och Sörsalten, ett långsmalt vatten som påminde om ett mellanting mellan fjord och insjö. Ingen av strömmarna var tillnärmelsevis så strid som Kollströmmen. Den nordligaste var dessutom så grund och vegetationsrik att den var synnerligen svårfiskad. Den sydligare såg mer lovande ut, djup och med lagom stark ström. Här hittade vi också en gräsbevuxen strandbrink från vilken vi kunde avfiska en betydande del av strömmen.

Det blir Per som först signalerar hugg. Det är en torskpinne, som efter lite övertalning kan lotsas genom tångbältet och upp på land. Av den ljusbruna färgen att döma är det en grundvattenstorsk.

Snart får även vi andra lön för vårt kastande, men någon riktig fart över fiskandet vill det inte bli. Främst är det småsej som attraheras av våra beten, men inte heller de enstaka torskarna når någon anmärkningsvärd storlek. Gunnar, vars entusiasm inte alltid är den största, tröttnar snart och slår sig ner i lä bakom en bergsklack. Leif och jag vandrar däremot ut mot havet för att utröna om storfisken eventuellt kan stå i mynningen. Vinden ligger på från havet och tvingar oss att inta en hukande ställning när vi pressar oss fram över de kala bergknallarna. Snart når vi av bränningarnas dån när de kastar sig över de yttersta klippuddarna.

Alldeles vid strömmens mynning möts det utgående tidvattnet och vågorna som sveper in från havet. Här bildas stora sjok av skum, tångrester, tomflaskor, fjädrar, döda fiskar, bräder och annat bråte, som virvlar runt i ett till synes oupphörligt kretslopp. Vi hittar så småningom en någorlunda skyddad plats bakom ett klipputsprång, varifrån vi turas om att fiska. Fastän vi använder oss av 40-gramsbeten är det svårt att kasta mot vinden. Vi tvingas rikta våra kast snett ut i strömmen, men kommer ändå inte mer än ett 30-tal meter i den starka blåsten.

Leif lyckas efter flera försök placera draget i ett bakvatten, och vips slår det på en vacker gråsej. Den rusar genom den kokande häxkitteln av skum och sjögräs. Linan är snart belamrad med ett långt släp av tång och nate. Vi förvånas över fiskens beteende och styrka. Den kör fram och tillbaka alldeles under ytan, och gör då och då ett språng i vågskvalpet. Då Leif efter en konstant press kan manövrera in fisken på grundare vatten får vi förklaringen till dess besynnerliga uppträdande. Kroken har nämligen trängt in framför bukfenan. Häri- genom blev såväl vattenmotstånd som rörelser helt annorlunda än vad som fallet är då kroken sitter i käften.

Vi får vänta länge på nästa hugg, men när det kommer är det å andra sidan desto bastantare. Leif gör ett pumpande för att köra in krokarna ordentligt och drar sig sedan några steg tillbaka för att få ett säkrare fotfäste inför den stundande duellen.

- Det här måste va en riktig baddare, frustar han, då han trots några kraftiga hävningar med spöt knappast förmår rubba fisken.

-Det är nog en torsk, genmäler jag. Hade det varit en sej så borde den ha rusat vid det här laget.

- Bara han inte kör fast i tången, säger Leif med viss oro i rösten.

- Nej nu flyttar han sig, flämtar han till några sekunder senare, och i det samma kan jag själv se hur linan långsamt drar sig åt vänster.

Leif håller emot av alla krafter, men tycks inte nämnvärt kunna påverka fisken i hans förehavanden. Han tar då chansen att släppa efter en aning på linan medan han kliver upp ett stycke på den klippiga stranden. Här får han lite bättre kontroll på fisken och kan långsamt pressa den upp mot ytan. Fångsten är dock långt ifrån tryggad ännu, ty tångbältet är brett och tätt där fisken kommer upp, och det finns ingen möjlighet att bogsera den till någon renare strandremsa. Till sist snärjer den också in sig i ett tångknippe och vi fruktar det värsta.

Jag klättrar ner till vattenbrynet och försöker nå torsken med min huggkrok, men det fattas en dryg halv- meter. Inte heller har vi någon framgång då vi hämtar en lång stör och försöker manövrera fisken närmare land. Tur i oturen är det att torsken är så slutkörd att den inte gör några försök att för egen maskin ta sig ur sin utsatta position. Den ligger på sidan och viftar endast tamt med stjärtfenan. Därigenom får vi chansen att realisera vår enkla men praktiska lösning på problemet. Med hjälp av några remmar fäster vi huggkroken på stören och lyckas efter lite fumlande gaffa bytet.

Vid det här laget har Per och Gunnar dykt upp på platsen, ditlockade av vårt underliga agerande, och vi fastslår genast alla fyra, att torsken varit väl värd besväret.

- Rekord för idag, myser Leif, när han hivar upp bjässen, som säkert väger drygt fem kilo, i luften.

Vi fortsätter spövfittandet ytterligare några timmar och registrerar flera skapliga fiskar, men när vindstyrkan framemot kvällen ökade till halv storm rensar vi fångsten och säger adjö åt strömmen.

DE OMÖJLIGA HAVSÖRINGARNA

Att sportfiske är en svårutövad hobby, som bjuder sina utövare på ömsom vin och ömsom vatten, är en realitet som jag ofta fått besannad. Det räcker inte med att ha tillgång till goda fiskevatten. Erfarenhet och rätt utrustning är väl så viktiga faktorer i sammanhanget. Detta fick jag bittert erfara då jag för första gången på allvar kom i kontakt med sportfiskarens högvilt, nystigen lax. Visserligen var det i ärlighetens namn inte fråga om lax i ordets egentliga mening utan havsöring, men då man i Nordnorge, som det här var fråga om, ofta inte gör någon skillnad på lax, havsöring och havsröding utan kallar all havsgående fisk för lax, behöver man inte ta så hårt på benämningarna. Vid den tidpunkt det här gällde är jag inte ens säker på om jag över huvud taget kunde skilja på lax och havsöring. Då laxen i de allra flesta fall går upp i floderna tidigare än havsöringen, vanligen i juni-juli, och det nu bar iväg mot mitten av augusti, kunde man dock tämligen säkert räkna med att det vid ett eventuellt hugg torde vara en havsöring

Efter att ha hört mig för hos fiskeföreningar och studerat kartor och broschyrer fastnade jag till slut för ett vattendrag, vars namn kanske är bekant i vissa sportfiskaröron, nämligen Stabburselva. Det är en strid och ganska vattenrik älv, som rinner ut i Porsangerfjorden inte långt från tätorten Lakselv. Om älven har ett visst renommé som laxvatten, så är dalgången, som den rinner genom, minst lika känd och det långt utanför sportfiskarnas krets. I Stabbursdalen växer nämligen världens nordligaste furuskog och här finns också en fast älgstam.

Jag kom fram till älven någon timme före skymningen. Tidpunkten var vald med omsorg, ty jag hade tagit reda på att man hade det bästa fisket under nattimmarna. Någon natt i ordets rätta bemärkelse var det nu inte tal om på dessa breddgrader, snarare vad man längre söderut skulle kunna beteckna som halvdager.

Så här i efterhand inser jag, att den utrustning som stod till mitt förfogande var klart undermålig och vittnade om en ringa kunskap om laxfiske. Spöet kunde visserligen verka styvt i en gäddfiskares ögon, men höll inte alls måttet när det gällde fiske av det här slaget. Dessutom var det för kort, endast sju fot. Rullen var av den inkapslade typen, som nog är användbar i många situationer, men här förvandlades till rena leksaken. Föga hjälpte det då att jag hade en stark 0.40-1ina och ett väl tilltaget dragsortiment.

Vid notiden beger jag mig iväg uppåt älven. På den första sträckningen är den så strid, att det är omöjligt att fiska på ett effektivt sätt. Jag dristar mig ändå till att göra några kast snett uppåt, men så fort draget nått en bit nedanför den plats jag står pressas det upp mot ytan av den starka strömmen och blir helt värdelöst som bete.

Lite längre upp vidgar sig älvfåran och strömstyrkan avtar något. Jag väljer ut en plats där stranden är fri från utskjutande grenar och börjar noggrant avfiska vattnet. I mitt stilla sinne försöker jag lista ut var en nystigen havsöring skulle välja sin ståndplats. Jag inriktar mig främst på bakvattnet nedströms några stora stenar, som sticker upp nästan mitt i älven.

I mitt tredje försök dimper det avlånga Toby-draget ner alldeles i suget av stenbumlingarna. I ett nafs skjuter en silverglänsande strimma upp från djupet och hugger till. Jag är inte alls med på noterna och gör mothugget för sent. Tursamt nog tycks krokarna ändå fått fäste, ty i nästa ögonblick skjuter fisken upp ovanför vattenytan i ett magnifikt hopp och jag ser skymten av draget där det hänger i mungipan.

Efter språnget stannar den till en stund, men sätter sedan av neråt älven med blixstens hastighet. Spöet står som en sprättbåge och slirbromsen gnäller högljutt när linan löper ut. För att lätta på trycket börjar jag småspringa utmed älvfåran, men hinner bara några få steg innan ett knarrande läte tillkännager att rullen packat ihop av den omilda behandlingen. Slirbromsen släpper och linan blir hängande slak. Jag gör visserligen ett på förhand dödsdömt försök att med blotta händerna hala in reven, men då har fisken för länge sedan rymt sin kos. Märkligt nog lyckas jag få upp draget, men det är en dålig tröst när jag tänker på den granna havsöringen.

Så pass förutseende har jag i alla fall varit, att jag tagit med en reservrulle – inom parentes sagt av samma dimension som den trasiga – men jag inser redan nu, att min utrustning är i vekaste laget.

Besvikelsen över den tappade öringen släpper inte i första taget. Min förbittring riktar sig ömsom mot mig själv, ömsom mot fiskedonen. Snart står jag inte heller ut med att se stenarna ute i älven, vilka associerar till den misslyckade kampen med öringen. Jag traskar därför vidare uppåt älven, fast besluten att inte ge tappt förrän jag lyckats överlista en av de blänkande fiskarna.

Halvmörkret breder ut sig i dalgången. Ett lätt duggregn börjar falla. Några nyfikna lavskrikor gör mig sällskap en stund innan de försvinner in i en dunge av ungbjörkar. Nedanför en fors ser jag konturerna av en flugfiskare. Han är så helt uppe i kastandet att han inte märker mig trots att jag passerar honom på mindre än tio stegs avstånd. Här och var där älven ser ovanligt inbjudande ut dröjer jag mig kvar och fiskar, men något mer hugg vill det inte bli.

I en älvrök stöter jag på en haspelfiskare, som jag växlar några ord med. Han har varit ute i sex timmar, men ännu inte lyckats få något. Däremot har han tappat två fiskar och känt ytterligare ett par. Av samtalet kan jag dra den slutsatsen, att det inte är någon ovanlighet att man av tre krokade havsöringar mister minst två. Åtminstone har min fiskekollega gjort den erfarenheten, och han ser ut att veta vad han talar om.

Vi fiskar en stund på samma plats, men sedan drar jag mig ett hundratal meter längre uppåt älven, där jag hittar en bred och djup hölja. Här bestämmer jag mig för att stanna för gott, enär detta måste vara att föredra framför att ranta omkring från plats till plats. I motsats till de stationära arterna har de havsgående fiskarna nämligen inte några permanenta revir och ståndplatser, utan strävar ständigt vidare upp mot sina lekplatser och stannar endast då och då för att vila.

Den hölja, som jag valt ut verkar enligt min mening vara som klippt och skuren för att tjänstgöra som rastplats då älven ovanför densamma går strid så långt ögat kan nå. Jag prövar först med några kast ut mot höljans mitt och övergår så till att noggrant fiska igenom varje meter av vattnet. Denna gång skall jag inte göra om misstaget att tappa koncepterna vid ett överraskande hugg. Inte för en sekund slappnar jag av, utan försöker hålla varje muskel i kroppen redo för aktion.

Då ingenting händer inom den närmaste timmen, tar jag en paus och förser mig med några smörgåsar ur min medhavda matsäck. Samtidigt passar jag på att bryna trekrokarna på draget, så att de lättare skall kunna tränga in i de hårda fiskkäftarna.

När jag återupptar fiskandet, är gryningen redan på väg. Jag huttrar lite i den raa morgonbrisen, men kastar mig snart varm. Då det efterlängttade hugget äntligen kommer reagerar jag instinktivt och får till ett perfekt mothugg. Fisken är fast och striden kan börja.

Några spänningsladdade sekunder förflyter under vilka laxen endast rister lite i linan, tveksam om vad den skall ta sig till. Så plöjer den iväg snett utåt. Vis av skadan har jag lättat en del på slirbromsen så att den skall stå pall för det massiva trycket. Fisken får därigenom friare händer att förflytta sig dit den vill, men har ändå en relativt begränsad aktionsradie så länge som den håller sig kvar i höljan. Vad som skulle hända om den gav sig iväg nedför älven vågar jag inte ens tänka på.

Ungefär mitt i höljan tvärstannar fisken och jag undrar i mitt stilla sinne vad som skall ske härnäst. Svaret kommer som ett brev på posten, ty i nästa sekund skjuter en blänkande havsöring upp ur vattnet, sprätter till och faller tillbaka med ett plask som hörs vida omkring. Samtidigt lossnar draget och flyger iväg några meter innan det med ett försmädligt ”plopp” hamnar i vattnet.

Fortfarande med den beklämmande men magnifika scenen för ögonen vevar jag in draget och sjunker resignerat ned på en bädd av vitmossa. Ännu en gång har jag fått bevittna kraften hos de praktfulla fiskarna och återigen tvingas jag konstatera att jag har mycket att lära innan jag kan räkna mig till kategorin framgångsrika laxfiskare. Framför allt måste jag byta ut min i dessa sammanhang amatörmässiga utrustning.

Då jag med trötta steg vandrar nedför älven tränger solstrålarna igenom molntäcket och sprider en livsgivande värme över nejden. Vid forsen står flugfiskaren fortfarande kvar och luftkastar med samma oförtröttliga energi som när jag passerade honom för fyra timmar sedan. Inte heller han verkar ha haft fru Fortuna på sin sida denna natt, vilket stärker mitt illa tilltygade självförtroende en smula. När allt kommer omkring har jag ju i alla fall haft glädjen att tampas med två medlemmar av ädelfiskarnas högadel.

TORSKARNA I SAGFJORDEN

Vi hade legat några dagar vid Rödtingströmmen inte långt från Lofoten och kastat efter torsk och gråsej från klipporna. En långvarig värmebölja gjorde att det inte ville bli något vidare fart över fisket. Småsej och en och annan torsk uppåt kilot högg visserligen, men de större fiskarna trivdes illa i strömmens uppvärmda ytvatten och hade uppsökt djupare domäner. Enda möjligheten om vi ville ha annat än småfisk var således att ge sig ut på fjorden och pröva med pirk eller djupmete.

I en närbelägen bondgård lyckades vi hyra en liten men sjöduelig båt, och efter diverse förberedelser gav vi oss iväg ut på fjorden. Tomas satt i fören och såg till att båten gick fri från de många grynnorna i strömmen, vilka ibland kunde vara nog så förrådiska då de doldes av vidsträckta sjögräsmattor. Framför oss kunde vi skönja Sagfjordens väldiga vattenyta, som nu i den lätta kvällsbrisen endast välvde sig i lugna dyningar.

Snart har vi lagt Rödtingströmmen bakom oss och befinner oss på öppet vatten. Luften är klar och fylld av havets alla dofter. I horisonten mot väster skymtar Lundöya och Engelöya, de sista stora utposterna mot Vestfjorden, på vars andra sida Lofotens pampiga bergvägg skjuter upp ur havet.

Då vi kommit en bit ut på fjorden stannar jag motorn och låter ankaret gå. Repet rinner hastigt ut och vi taxerar djupet till cirka fyrtio meter. Tomas gräver fram en kraftig torskpilk, vilken han hivar överbord och låter sjunka ner i djupet. Själv tänker jag pröva lyckan med en agnad pilk, och börjar därför svepa över området kring båten med haspelspö och ett litet skeddrag för att få bete. Makrill, sill och annan fet fisk brukar vara det effektivaste agnet tillsammans med mussla, men är fisketillgången god går det i allmänhet lika bra med sej. I dessa trakter, där artrikedomen inte är så stor, får man som regel hålla till godo med småsej, som före- kommer överallt i de fria vattenmassorna.

Det står inte heller på förrän jag plockat upp ett halvdussin fiskar och kan skära ut några filéer i lämplig storlek. Agnet apteras på en hajkrok, vilken hänger i en ståltafs ett par decimeter under pilken.

Tomas har redan hållit på ett bra tag med de yviga spörörelser som är så karaktäristiska för en torskpilkare, men inte känt något. Med den metod jag använder behövs däremot inte så stor aktivitet från fiskarens sida. Det gäller endast att hålla bottenkontakt.

Det verkar emellertid vara illa beställt med fisktillgången på den plats vi befinner oss. Det enda livstecken som ger sig tillkänna är en stor ormstjärna som Tomas råkar käckta. Vi halar därför upp draggen för att göra ett försök på djupare vatten.

I samma ögonblick som jag drar igång snurran upptäcker Tomas en mängd sjöfåglar, vilka svärmar över ett begränsat område en knapp kilometer västerut. Vi ändrar genast färdriktning och styr med högsta fart mot platsen för att utröna vad som är på färde. Skränet från hundratals måsar och trutar tilltar i intensitet ju närmare vi kommer, och snart varseblir vi föremålet för fåglarnas intresse. Det är ett jättelikt stim av småsej alldeles i ytan. Vattnet sjuder och kokar av tusentals fenor där stimmet står som tätast, och i utkanterna ser vi myriader av små silverringar som de vakande fiskarna lämnar efter sig.

Så snart vi kommit in i detta gyttor av fisk och fågel sänker vi ner pilkarna. Här är det djupare, kanske 70 meter. Tomas får hugg innan han hunnit halvvägs till botten. Några minuters pumpande och han har en tvåkilostorsk i båten.

Inte heller jag behöver vänta någon längre tid på det första hugget. Betet har knappt nått ned förrän jag känner att något är framme och nafsar. Så följer några bastanta ryck och jag har fast fisk på kroken. Den utnyttjar såväl sin egen tyngd som vattenmotståndet i den sega dragkampen, men tvingas till sist att kapitulera.

Då jag lyfter in torsken över relingen signalerar Tomas redan för en ny fisk. Denna gång är det en gråsej, vilket man kan se på linan, som skär genom vattnet, ibland i vida bågar, ibland rakt utåt. När han efter mycket om och men får den inom räckhåll för kleppen (grov, kortskaftad huggkrok) gör den en sista desperat rusch under båten och sliter sig.

Några dystra miner för en förlorad fisk finns dock inte utrymme för här, ty nu följer huggen tätt. Sejstimmet har tydligen lockat till sig mängder av glupska torskar. Ofta hinner inte våra beten ner mer än ett tjugotal meter förrän de slukas.

Förutom den agnade pirken använder jag nu även upphängare, i det här fallet en norsk gummiimitation vid namn Seifloa. Den visar sig synnerligen attraktiv både för torsk och gråsej, och stup i ett händer det att jag får dubblé. Tomas är inte sämre utan halar upp den ena fina torsken efter den andra i det att han med jämna mellanrum utbrister:

- Nu kommer det en igen!

Så med ens är det stopp. Sejstimmet är som uppslukat av jorden. Fåglarna skingras. Plasken och skränen dör ut. Inte den svagaste ristning förnimms i linorna. Vi håller ut en kvart till, men inser då att fisken sökt sig till andra jaktmarker.

Det har nu börjat skymma. Solen syns som en blek skiva innan den sjunker ner bakom den grå fjällväggen. Vi låter båten driva med vinden medan vi med våra pirkar söker få kännning med fisken igen.

Vid uppskattningsvis hundra meters djup gör vi åter ett försök. Jag byter ut min agnade pirk och tacklar upp ett don för djupmete. Härvidlag använder jag mig av ett glidande tackel, som har den fördelen att fisken kan simma iväg en bit och i lugn och ro svälja betet innan den känner av blysänket. Denna anordning är främst avsedd för plattfisk, lubb, långa och andra arter som håller till på eller strax ovanför botten. Mina förhoppningar kretsar väl snarast kring hälleflundran, det kanske mest uppskattade bytet i nordnorska fjordar.

På grund av de starka underströmmar som här tydligt gör sig gällande hakar jag på ett sänke på 500 gram. Med en hel gråsej som lockbete låter jag sedan anrättningen försvinna ned i djupet och lämnar den åt sitt öde. Minuterna rinner iväg utan att någonting händer. Mörkret tättnar och vi har svårt att urskilja landkonturena. Fjorden ligger vidunderligt stilla. En fiskekutters typiska dunkande långt i fjärran är det enda som bryter tystnaden.

Så uppmärksammar jag plötsligt några små skälvningar i linan. Nafsandet fortsätter och jag känner hur rörelserna där nere i djupet fortplantas via lina, spö och armar upp till hjärncentrat och får mig att förnimma en förväntansfull spänning. Några sekunder förflyter under vilka fisken går som katten kring het gröt. Varsamt höjer jag spöt en decimeter för att locka den tveksamme herrn där nere till handling. Knepet lyckas. När fisken upptäcker att betet är på väg att glida ifrån honom går det hans fiskära förnär. Raskt kastar han sig över det irriterande men samtidigt lockande agnet.

Redan vid mothugget känner jag att det är en kraftig bit jag har att göra med. Till en början reagerar han föga för pressen från linan. Så ruskar han på sig, skakar och skälver till. Den elastiska linan tänjs ut och jag tvingas ge efter, trots att jag håller emot med full kraft. Tomas småskrattar i fören när han märker att båtens akter svänger för pressen från linan. Själv har jag inte alltför svårt att hålla mig för skratt då jag inser stundens allvar. Min motståndare hundra meter under mig visar sig nämligen besitta anmärkningsvärda kroppskrafter och det är med stor möda jag lyckas hålla honom stängnen utan att släppa ut mer lina. Medan fisken bökar och snor, ber jag en stilla bön att bottnen skall vara någorlunda ren så inte rev eller fisk snor in sig och fastnar.

Efter en tid, som förefaller oändligt lång, men i själva verket kanske uppgår till fem, sex minuter, har jag i alla fall lyckats pressa upp fisken från den omedelbara bottenregionen. Några trötthetsymptom från min antagonists sida förmärks dock fortfarande inte. I stället förvånas jag av de rusningar i sidled som fisken företar och börjar alltmer tvivla på att det är en torsk jag har på kroken, vilket jag från början var helt inställd på. Inte heller är beteendet likt en gråsejs.

När jag omsider fått upp fisken på ungefär tre meters djup, böjer jag mig över relingen för att ta reda på vad det är för slags krabat jag tampas med. Mörkret gör dock att jag endast skymtar någonting ljust och oformligt, vilket inte leder mig närmare lösningen.

När jag slutligen med huggkrokens hjälp kan lyfta fisken i båten blir det nästan ett antiklimax, åtminstone vad bytets storlek beträffar. Fisken är långt ifrån imponerande och snarast likt en gåsej. I skenet från en ficklampa konstaterar vi emellertid att det är fråga om en lyrtorsk, eller bleka, som den kallas på den svenska västkusten. Säkraste kännetecknet är det kraftiga underbettet. Dess vikt kan väl uppgå till drygt fyra kilo, en hygglig vikt när det är fråga om lyrtorsk, men i sanning en besvikelse med hänsyn till det mödosamma arbete jag haft vid drillningen.

Fortfarande förbryllad över hur en så pass liten fisk kan utveckla en sådan obändig energi och styrka sjunker jag ned på toften. Jag är våt på ryggen och känner mig kraftlös av ansträngning och spänning. Med fumliga händer krasar jag fram pipan och får mig några lugnande bloss.

Tomas har under min kamp med lyrtorsken hunnit med att förpassa ytterligare två torskar upp ur djupet, den ena på omkring fem kilo. Han skymtar nu endast som en silhuett mot en månskensstrimma på vattenytan där framme i fören. Trots mörkret bestämmer vi oss för att fortsätta fiskandet ett tag till. Kanske är det hoppet om att få en riktig bjässe på kroken som får oss att dröja kvar, kanske är det suget från fjordens lugna vatten.

Hur som helst blir det Tomas förunnat att landa sitt fiskarlivs dittills största torsk innan vi styr hemåt. Det är ingen fighter av större mått, men den etablerar ändå med hjälp av sina sju kilo en segsliten dragkamp som får svettpärlorna att bryta fram i pannan på honom. Linan är spänd som en fiolsträng och går lodrätt ned mot botten. Tursamt nog är det inte fullt så djupt här, men Tomas känner ändå av mjölksyran när fisken tio minuter senare ger upp striden.

SALTVATTENSFISKE I HÖGFJÄLLSNATUR

Straumfjord är förvisso ingen ovanlig beteckning i den rikliga flora av geografiska namn som man stöter på i norska kusttrakter. Icke desto mindre är detta namn för mig förknippat med en av de angenämaste och mest egenartade upplevelser jag haft under mina många fisketurer.

Bakgrunden var denna. Vi, i detta fall Leif, Per, Tomas och jag, var efter en tids kringflackande i Nordland i Norge sugna på att ge oss i kast med något nytt efter att med växlande framgång fiskat öring och röding i några fjällvatten.

Vi slog därför ihop våra om inte kloka så ändock skallar och enades om en plats långt bortom allfarvägen. Visserligen hade vi hört oss för en smula i en handelsbod angående platsen, samt läst lite om vattnen i dess närhet i en facktidskrift för sportfiske, men det var ändå mest på måfå som vi drog åstad mot det utsedda målet.

Den plats vi utsett var Straumfjordvatnet, en insjö, som via en kort ström står i förbindelse med havet. Några vägar dit fanns inte på den här tiden. Enda möjligheten var att ta sig över den breda Sagfjorden och därefter fortsätta inåt Straumfjorden, vid vars slut Straumfjordvatnet mynnade. Problemet hur vi skulle komma över fjorden löstes efter hand på ett enkelt sätt. Sedan Per och jag i en timmes tid förgäves sysselsatt oss med operation dörrknackning för att få tag på en båt stor nog att rymma alla fyra plus packning, fick vi omsider besked om att vi kunde skeppas över med en färja, som kontinuerligt angjorde Straumfjord. Klingen-

berg heter stället varifrån färjan utgick, en liten fjordby i huvudsak bestående av en en kajplats och några gårdar.

Vi kom dit vid femsnåret på eftermiddagen och blev under vårt korta uppehåll på platsen det stora föremålet för bybornas samtal och blickar. Säkerligen utgjorde vi också en tämligen ovanlig syn när vi med tält, sovsäckar, aktersnurra, spön, kameror och iklädda full fiskemundering embarkerade den lilla fjordfärjan. För vår egen del tydde vi bybornas intresse såsom något positivt. Tydligt var man ganska ovan vid turister i dessa trakter och det bådade ju gott inför stundande fiskafängen då fisketillgången i allmänhet är god där turisttillströmningen är liten.

Färden över fjorden gick i lugnt väder och vi kunde gona oss uppe på däck. Det fanns endast två medpassagerare förutom besättningen, men ingen av dem skulle till Straumfjord, som var första tilläggsplats. I övrigt medförde färjan förnödenheter såsom post, matvaror, bensin etc.

Välkomstkommittén i Sagfjord bestod av en gubbe och några småungar. Gubben visade sig förresten vara ställets allt i allo. Förutom att han ansvarade för kajplatsen förestod han en liten handelsbod och fungerade dessutom som postföreståndare. Vi blev snart bekanta med honom och fick löfte om att låna en båt för vidare strapatser.

Straumfjord såg sannerligen inte mycket ut för världen. Benämningen by skulle vara både smickrande och missvisande. Några spridda gårdar, ett skjul innehållande handelsbod och postkontor och en träkaj, tård av tidens tand, var allt. Innan vi startade resans andra etapp gjorde vi ett besök i handelsboden och köpte några småsaker. En doft av sill, tobak, kaffe och tvål slog emot oss då vi öppnade dörren. Intrycket av att ha hamnat i en lanthandel av det gamla slaget förstärktes ytterligare då vi såg oss omkring i det lilla rummet. På hyllorna fanns grytor, fiskedon, enklare klädespersedlar, konfekt, mjöl, snus, tuggtobak och konservburkar. I ett hörn stod skor och stövlar uppradade och i taket hängde en del verktyg. Det hela kompletterades med en tunna salt sill och en låda äpplen.

Då vi klarat av våra inköp i detta Straumfjords NK tog vi vår nya farkost i besittning och styrde ut på Straumfjorden. Aktersnurran tvingades vi montera på ena relingen emedan båten var spetsig i bägge ändar och saknade uttag för utombordsmotor. Detta i tillägg till den tunga lasten gjorde att farten blev tämligen blygsam. Någon brådska hade vi dock inte. Tvärtom var marschfarten lagom för att vi skulle kunna njuta av den pampiga omgivningen.

Ju längre in i Straumfjorden vi kom desto brantare blev fjällsidorna. I de högst belägna klippskrevorna låg snön fortfarande kvar och skänkte näring åt de små bäckar som i avsatser kastade sig ner i fjorden. I en vik låg ett par fiskebåtar lastade med höbalar, en värdefull vara i dessa karga trakter. Varje liten grön plätt i den trånga fjorddalen utnyttjades till fullo. De fåtaliga gårdarna låg inklämda på den smala remsan mellan fjorden och fjällväggen, och åkerlapparna verkade nästan löjeväckande små i den storslagna omgivningen.

Straumfjorden övergick efter hand i två mindre vatten benämnda Småhavet och Överhavet. Tidvattnet började här göra sig gällande, och eftersom det var ebb avtog båtens hastighet betydligt. I de smalaste sunden orkade snurran knappt hålla styrfart.

Där Överhavet tog slut mynnade Straumfjordvatnet ut. Strömmen mellan det senare och havet var inte lång, knappt hundra meter, men i gengäld desto stridare. Att forcera den med båt var helt omöjligt, vilket vi också uppmärksammats på i Straumfjord. Samtidigt hade vi emellertid instruerats hur vi skulle förpassa båten förbi hindret, och vi satte genast igång med förberedelserna för detta. En av oss gick snett framför båten och höll med hjälp av ett rep stäven snett utåt och uppåt, medan en annan pressade båten uppåt via ett rep som fastsatts i aktern. Inledningsvis gick det inte särskilt bra. Båten for från den ena sidan av strömmen till den andra och uppförde sig som en bångstyrig kalv som ska ledas in i en kätte. Så småningom lärde vi oss dock handgreppen och kunde bogsera upp den genom strömvirvlarna.

Rent topografiskt liknade Straumfjordvatnet en fjällsjö. Det låg insprängt mellan höga bergsryggar. Den smala strandzonen utgjordes av småvuxen tall- och björkskog. På sina håll stupade fjällbranterna nästan

lodrätt ned i vattnet. Enda bebyggelsen utgjordes av en bondgård, belägen på ett näs ett stycke från utloppet, samt några fiskestugor.

Det speciella med denna sjö var att vattnet var bräckt. Vid springflod steg nämligen havsvattnet en bit över sjöns nivå och pressades in i densamma genom den korta strömmen. Tillrinningen från små bäckar gjorde sedan att fjordvattnet spädades ut och blev bräckt.

Tittade man närmare på vegetationen i och vid vattnet kunde man fastslå att det varken var fråga om en fjord eller en fjällsjö. Vass, säv och näckrosor saknades helt liksom andra sötvattensväxter. Men inte heller saltvattensfloran var sig lik. Algerna lyste helt med sin frånvaro, och det vid fjordstränderna vanligtvis så breda tångbältet inskränkte sig till en smal remsa, vars växter verkade förkrympta och dvärglika. Musslor tycktes inte trivas i brackvattnet, men däremot snäckor, vilka låg kringströdda överallt på stränderna. Måsar och tärnor förekom, men kompletterades av andra mer eller mindre landbundna fåglar såsom korpar och kråkor. I en långgrund vik såg vi en strandskata samsas om utrymmet med ett par beckasiner, och ett stycke därifrån spatserade en sädesärta sorglöst fram bland sanddynerna.

Två saker fordrades för att vi skulle kunna uppehålla oss i detta egenartade och intressanta område, dricksvatten och en någorlunda jämn tältplats. Vad det förstnämnda anbelangar behövde vi inte hysa några farhågor då bäckar av varierande storlek rann ut i sjön lite här och var. Däremot visade det sig betydligt svårare att finna en lämplig tältplats. Där stranden för ovanlighetens skull inte var tvärbrant eller beströdd med stenar och klippblock fanns i stället ogenomträngliga snår eller vattensjuka myrar. Först när vi nått fram till vattnets innersta del, som kallas Botnen, hittade vi en plats som motsvarade våra krav. Det var en gräsbevuxen strandremsa med fjällbjörkar, vilken genomskars av en porlande bäck med kristallklart vatten.

Då vi gjort oss hemmastadda i terrängen reste vi tältet och började så smått förbereda oss för ett nappatag med sjöns innevånare. Det hade visserligen redan börjat skymma, men fiskeivern drev oss till att åtminstone göra några kast innan vi kröp till kojs. Innan så skedde hann vi också få belägg för att vattnet hade en hel del att erbjuda en sportfiskare. Tomas fick så gott som genast några sejar, visserligen små, men större än som är vanligt på så grunt vatten. Några minuter senare kunde Leif hala upp en kilostorsk vid en liten udde, medan Per och jag fick nöja oss med varsitt hugg.

Nästa morgon mottog oss med rena önskevädret. Solstrålarna spred en behaglig värme över tältplatsen och vi kunde springa omkring halvnakna på stranden. Satte man foten i vattnet blev dock känslan mindre behaglig, ty temperaturen uppgick till högst tretton grader.

Vi hade kommit överens om att turas, så att två man fiskade från båten och två från land. Leif och Per tog första passet i båten medan Tomas och jag satte igång att leta efter lämpliga fiskeplatser längs stranden.

Ute på en klippig udde gör vi halt och påbörjar fisket. Frånlandsvinden hjälper till att föra ut betena riktigt långt, och där är det kanske 20 meter djupt. Det vackra vädret gör emellertid att aktiviteten hos fiskarna är låg. Jag har flera hugg första halvtimmen, men får bara upp en liten torskpinne, vilken apatiskt låter sig lyftas upp ur vattnet. Inte heller Tomas har någon lycka med sig trots att han byter drag titt som tätt.

- Dom bara följer efter och nafsar, konstaterar han, i det att han lyfter spöet för ännu ett kast.

- Det måste bero på hettan och det starka solskenet, replikerar jag.

- Nu är det en efter igen, hojtar han en stund senare, och pekar utåt vattnet.

Jag förflyttar mig några steg i riktning mot honom och får syn på en stor torsk, som flegmatiskt följer efter draget utan att hugga.

- Den måste vara på minst fyra kilo, säger Tomas.

- Ryck lite i linan får vi se om han reagerar, föreslår jag.

Tomas viftar till men spötoppen och ökar inspinningshastigheten. Ingenting hjälper. Torsken verkar enbart nyfiken. Alldeles vid strandkanten stannar den upp och försvinner sedan åter i djupet. Det sista vi ser av honom är några retfulla rörelser med stjärtfenan.

- Inte katten kan man stå här och krusa dom där slöa djäklarna, muttrar Tomas förargat. Nu har jag testat med ett halvt dussin drag i olika storlek och färg, men inget tycks duga. Det är lika bra att vi går tillbaka till tältet och försöker i kvällningen i stället.

Någon invändning mot detta förslag har jag inte, och en kvart senare ligger vi behagligt utsträckta på en gräsplätt framför tältet i väntan på att Per och Leif ska dyka upp med middagsmaten.

Först tre timmar senare kommer de puttrande. Av deras miner att döma gissar vi oss till att de haft större tur med sitt fiskafänge än vi med vårt. Detta bekräftas också när de efter att ha förankrat båten ur dess innandöme langar fram den ena fisken efter den andra. Ett halvt dussin torsk och lika många gråsejor i storlekar från ett halvt till fem kilo förpassas upp på strandkanten.

- Det högg som tusan därute, bara man kom ner nog djupt, upplyser Leif glatt.
- Vi kunde ha fått hur mycket som helst om vi dröjt kvar, fyller Per i lite skrytsamt.
- Hur har det gått för er då? spørjer Leif, väl medveten om att vi knappast har kunnat fått mer än de.
- Inte så värst, svarar Tomas, ...alldeles för varmt för att fisken ska gå in på grunt vatten.

Efter några syrliga kommentarer från ”båtfolkets” sida fördelar vi uppgifterna så att två rensar fisken medan två lagar mat, och en halvtimme senare kan vi slå oss ned kring ett dukat bord, vilket i detta fall utgörs av en flat stenplatta. Vi smörjer kråset med färskpotatis och stekt torsk allt under det att vi utbyter tankar och erfarenheter om fisket. Måltiden avslutas så med några koppar kaffe varefter Per och Leif tar sig en tupplur.

Under tiden lastar Tomas och jag våra fiskedon i båten, fyller tanken till snurran och sticker iväg ut på Botnen. Enligt vad Per och Leif erfarit stod de djupaste delarna att finna på motsatta sidan räknat från vårt läger. Detta kan man också se på den omgivande terrängen, som på denna plats består av en trehundra meter hög bergvägg som brant sluttar ned mot vattnet.

Ett stenkast utanför bergssidan slår jag av snurran. Båten glider vidare i solbadet ytterligare en bit, men omsluts sedan av skuggan från den höga fjällryggen. Tomas inleder fiskandet med sitt kustspö, medan jag försöker med pirk och agn.

Redan i sitt andra kast får han en kraftig gråsej på kroken. Den hugger strax invid båten. Spöet bågnar vid den första rusningen, men sedan får Tomas fisken under kontroll och låter den köra sig trött innan han gaffar den. Därefter blir det lugnt en stund innan det är min tur att känna fast fisk på kroken. Denna gång är det en torsk som låter sig luras. Den är inte av det grövre slaget, varför inhalningen bereder mig föga besvär. Snart ser jag fisken i det klara vattnet. Nästan framme vid båten förmår den dock slita sig och försvinner ner i djupet.

Jag reflekterar inte alltför länge över det inträffade utan agnar kroken med ett nytt fiskstycke. Då, plötsligt får jag syn på min nyss förlorade fisk igen. Den välver sig i vattenytan några årlängder från båten och verkar inte alls trivas med tillvaron. Min första tanke är att den blivit skadad, men sedan lägger jag märke till att torskens simblåsa är kraftigt uppsvälld och hindrar fisken från att simma ner till sina domäner vid botten. Den gör flera försök, men pressas gång på gång åter upp till ytan. Tomas och jag lägger undan fiskredskapen och bevittnar skådespelet som ter sig fascinerande men på samma gång komiskt. Efter att ha vilat ut i ytan en stund lyckas fisken slutligen pressa sig ner några meter. Där hejdas den under några sekunder, men kan sedan fortsätta mot djupet.

Simblåsan fungerar ju som hjälpmedel för att fiskar skall kunna bibehålla sitt läge i vertikalplanet. För denna torsk blev i stället blåsan en black om foten. Detta sammanhänger med att många fiskar liksom människor drabbas av en slags dykarsjuka om de alltför hastigt råkar komma ovanför eller under sin normala

nivå. I människornas fall är det syret i blodet som kommer i olag, vilket leder till yrsel, sanslöshet och i värsta fall döden.

När det gäller fiskar är det simblåsan som är boven i dramat. Rubbas jämvikten mellan det inre trycket i simblåsan och det yttre vattentrycket riskerar fisken att endera sjunka till botten eller dras upp mot ytan, beroende på att blåsan trycks ihop eller utvidgas. Det var tydligen det senare som drabbade den nyss omtalade torsken och ledde till fiskens underliga agerande. Att vi inte tidigare stött på samma fenomen berodde först och främst på att vi hållit oss på grundare vatten. En annan orsak är att fiskar har en viss förmåga att släppa ut luft genom gapet då de stiger upp mot ytan, men då får inte hastigheten i vertikalplanet vara för stor. Det är heller inte ovanligt, att fiskar som tagits på stora djup, utstöter ett rapliknande ljud när de kommer upp i båten, föranlett av övertrycket i luftblåsan

Sedan vi växlat några ord, föranledda av torskens akrobatiska uppvisning i vattenytan, ger vi oss åter fisket i våld. Intervallerna mellan huggen är lagom långa. Vi varken tröttnar eller leds av för stora anhopningar av fisk. Till skillnad mot förhållandet i många andra fjordar drabbas vi på denna plats inte heller av de annars så flitigt förekommande stimmen av småsej, vilka ställer till förtret genom att haka sig fast på så gott som allt som serveras.

Däremot finns det förhållandevis gott om gråsej i 3-4-kilosklassen, vilket vi givetvis tackar för. Någon enstaka berggylta dväljs också i regionen närmast stranden. Dessa fiskar hugger ganska villigt på mindre skeddrag eller spinnare och utgör med sin granna färgteckning en bjärt kontrast till de brunaktiga torskarna och sejens silvergrå sidor. På dessa breddgrader är de dock ganska sällsynta och någon större sport erbjuder de inte heller då våra spön är alltför kraftiga för fiskar i deras storleksordning.

Utan att vi märker det har det börjat blåsa upp. Den behagliga värmen från den tidigare så slösaktiga solen sopas undan och i stället tränger en rå havsvind in från norr. Temperaturskillnaden mellan dag och natt är ofta stor på dessa breddgrader, ja ibland kan den t o m växla från timme till timme. Inom kort börjar vi huttra, tunt klädda som vi är. En tur till tältet för att hämta mera kläder skulle visserligen inte ta oss mer än en kvart, men vi anser oss mer än tillfredsställda med den tid vi redan tillbringat på sjön och bestämmer oss för att avbryta fisket.

Återkomna till tältet återgäldar vi några av de beska kommentarer som Leif och Per fått oss att svälja efter deras fisketur. Så där i förbifarten harklar vi ur oss några antydningar, som stöder sig på det faktum att vi på fyra timmar fått lika mycket fisk som de på sex.

Är temperaturens skiftningar i dessa trakter stora från en tid till en annan måste man säga att vädret i stort inte står långt efter i ombytlighet. Den vind som överraskat Tomas och mig visar sig nämligen långt ifrån vara den sedvanliga kvällsbrisen utan i stället ett olycksbådande tecken på ett annalkande oväder.

Morgonen därpå väcktes vi av att det regnade småspik på tältduken. Den skyddade gryta, vari Straumfjordvatnet ligger, förvandlades till en tummelplats för kastbyar och störtskurar. Vi kröp längre ner i sovsäckarna och försökte somna om, men åtminstone för mitt vidkommande visade sig detta stört omöjligt. Då jag legat och vridit mig en timmes tid gav jag tappt och steg upp. Regnet hade nu upphört, men det blåste fortfarande kraftigt.

Jag hade länge haft mina blickar riktade på den bäck som vi hämtade vårt dricksvatten från. Den var visserligen smal och grund i sitt nedersta lopp, men ändå ganska vattenrik. Måhända fanns det höljor och djupare partier längre upp där en och annan bäcköring kunde tänkas stå. Med flugspöet i näven praktiserade jag mig därför uppför det lilla vattendraget för att ta reda på om mina spekulationer var rena önsketänkanden eller om de hade något fog för sig.

Från mynningen och ett hundratal meter uppåt var bäcken så grund och strid att man omöjligen kunde tänka sig att det skulle stå någon fisk där. Inte heller ansåg jag det vara värt besväret att pröva i några mindre

lugnvatten som jag stötte på lite längre upp, då deras djup knappast översteg tre decimeter. Först vid en större hölja, som bildats under ett meterhögt vattenfall hejdade jag mina steg och gjorde i ordning ett våtflugekast.

Med en March Brown Silver som ändfluga och en Teal & Black på upphängaren balanserade jag försiktigt ut på några stenar alldeles under fallet och lät flugorna sugas ned av strömvirvlarna. När de försvunnit i höljans dunkla djup höjde jag försiktigt spötoppen för att sträcka linan. Inte ett livstecken gav sig till känna. I mitt andra kast siktade jag in mig på ett bakvatten vid motsatta stranden, men inte heller här rönt jag någon framgång.

Ord och fraser som 'fisktomt' och 'ett på förhand dödsdömt företag' börjad surra i min skalle. Om jag inte av en ren tillfällighet råkat komma för nära land i ett av mina kast hade jag nog lämnat bäcken därhän i tron att den var död. När jag hämtade in lite lina för att undgå bottennapp riste det emellertid till i spötoppen och jag hade fisk på kroken.

Det var en liten rackare, men motspänstig och snabb som blixten. Jag lät den rumstrera om i höljan tills jag fann tiden mogen för ett avgörande. Några större åthävor behövdes inte för att landa den. Jag manövrerade helt sonika in den på grunt vatten och lät den sprattla upp på strandstenarna.

Ännu ett kast övertygade mig om att jag nu kommit på lösningen till hur bäcköringarna skulle luras. Så länge flugorna flöt med strömmen väckte de inte det ringaste intresse, men så fort de började dragga och röra sig mot strömmen var öringarna framme och attackerade dem.

Inom kort var jag specialist på detta bakvända fiskesätt. Sålunda upptäckte jag att små ryck i spötoppen, som gjorde flugornas rörelser livfullare, ytterligare ökade deras fisklighet. Om det var likheten med en nymf eller en streamer eller inbördes avundsjuka inför ett bortflyende byte som eggade fiskarna till hugg låter jag vara osagt. Hur som helst hade jag nöjet att fånga fem pigga öringar i höljan innan det var stopp.

Tyvärr visade det sig att bäcken längre upp återigen blev stenig och grund. Höljor och lugnvatten lyste helt med sin frånvaro. Jag lyckas ändå fånga ett par fiskar till, vilka hade sitt tillhåll under en halvt förmultnad trädstam, men gav upp när bäckfåran försvann in i en trång och nästan oframkomlig ravin.

Åter vid tältplatsen rensade jag genast och rökte forellerna, vilka utgjorde en välkommen omväxling i vår diet, vilken främst bestod av saltvattensfisk.

Vinden har nu mojnat betydligt, och det oväder som ett tag såg ut att spolia alla möjligheter till fiske på öppet vatten drar bort lika hastigt som det dykt upp. Kvar blir dock ett molntäcke, som inte tillåter solstrålar-
na att tränga igenom. Vi singlar slant om vilka som skall inleda dagens övningar på Straumfjordvatnet och det visar sig bli Leif och jag.

Då vi nere vid färjestället i Klingenberg uppsnappat att det förutom torsk och sej även skulle finnas havs-
öring, makrill, sill och en och annan lax i vattnet, beslutade vi att ägna första timmen åt dragrodd, eller trolling, som kanske passar bättre i detta sammanhang då vi mest använde oss av snurran. På så sätt kunde vi fiska av ett större område och eventuellt också komma i kontakt med lite ovanligare fiskslag.

Vi börjar med en tur runt Botnen och håller oss ganska nära stranden. Leif använder sig av ett skeddrag, som håller sig nära ytan, medan jag häktar på ett medeltung torskpilk, som går något djupare. Samtidigt ser jag till att snurran ger båten en fart, som något överstiger den man har vid släprodd efter gädda och abborre.

När vi avverkat halva Botnen utan att ha uppnått bättre resultat än två mindre sejar signalerar Leifs spötopp plötsligt för hugg. I samma ögonblick som jag slår av motorn ser jag hur linan skär ut åt höger med en vådlig fart. Så blir det stopp, och Leif kan hämta in åtskilligt med lina utan större motstånd från fiskens sida.

Antagligen en gråsej, gissar Leif, men hinner knappt uttala orden förrän en stor makrill kommer farande som en torped rätt emot oss. Leif vevar för brinnande livet, men hinner inte få kontakt med fisken förrän den slunkit in under båten och med några tvära kast gjort sig kvitt betet.

Det snabba händelseförloppet gjorde att vi för några dyrbara sekunder tappade koncepterna, vilket var fullt tillräckligt för att en snabbare simmare som makrillen skulle utnyttja situationen. Om vi inte hela tiden varit så inställda på att det var en gråsej kunde det hela kanske fått ett annat och för oss lyckligare slut, men då det gäller makrill, den marina världens racer, måste man vara betydligt snabbare i vändningarna. Leif förebrår sig högljutt för sitt tafatta agerande, men jag tröstar honom med att jag själv knappast reagerat snabbare i hans situation.

Vi dröjer oss kvar en stund på platsen och kastar för att kontrollera om det händelsevis finns några fler makrillar i grannskapet, men så är inte fallet.

Då vi svept över den resterande delen av Botnen styr vi ut på det egentliga Straumfjordvatnet. Hädanefter håller vi oss över djupare områden, men behåller konstellationen på utrustningen.

Nästan mitt i sjön får jag ett bastant hugg, följt av ett envist strävande mot botten, ett osvikligt tecken på att man har en torsk på kroken. Ett par minuters segdragning följer, men sedan är den mör och kan landas ganska smärtfritt.

- Nej nu får det vara nog med det här snurrandet, muttrar Leif, sedan vi puttrat runt en längre tid utan något gensvar från fiskens sida.

- Okej, nickar jag till svar och lägger om kursen mot en stor vik. Nu går vi över till djupspöna.

Vi fiskade i viken drygt en timme utan så mycket som ett hugg. Trots att vi ideligen flyttade på oss och prövade på alla djup mellan fem och femtio meter blev resultatet lika med noll. Viken verkade fullständigt utdöd. Alltmer gick det upp för oss att man inte ens i detta vatten fångar fisk på beställning.

Till slut fick vi i alla fall lön för vår envishet och det på ett sätt som överträffade våra vildaste förväntningar. På 30 meters djup stramar det till i Leifs lina och några sekunder senare även i min. Två fina torskar dunsar nästan samtidigt ner på båtens botten och vi hivar i pirkarna igen. Pang! Pang! två nya hugg och ytterligare två torskar får bita i gräset. Det är uppenbart att vi råkat in i ett stim av oöverskådlig storlek och nu gäller det att snabba på innan det skingras.

Medan Leif sliter med att få loss kroken ur gapet på sin senaste fisk byter jag ut min pirk med tafs och agnad enkelkrok mot en dito med enbart trekrok och apterar en gummimask som upphängare. Tacklet hinner inte ner mer än några få meter förrän det attackeras av två torskar. Den ena sliter sig dock vid relingen.

- Titta här! ropar Leif plötsligt och pekar i linans riktning.

Jag kastar en blick ner i vattnet och får då syn på ett myller av stora torskar. Leif sänker ner pirken, och vips är en bumling där och slukar den. Blinda för faran rusar ett dussin torskar fram för att stilla sin nyfikenhet och hunger. Inte ens när deras olycksbroder halas upp ur vattnet drar de sig nämnvärt tillbaka. Vi riktigt känner hur tjugtals med ögonpar glupskt riktas mot oss.

- Det här är inte klokt? stammar jag. Här finns ju fisk för ett helt kompani.

- Den fantastiska synen får oss för några ögonblick helt ur balans. Vi blir sittande och gapa åt de väldiga fiskmängderna och kommer oss inte ens för att doppa pirkarna i vattnet.

När stimmet dragit sig undan lite återupptar vi fiskandet, men nu finner vi det inte så intressant längre. Huggen kommer visserligen lika tätt som förut, och fiskens storlek kan vi heller inte klaga på. Kanske har vi kommit till den gräns där sportfisket slutar och yrkesfisket tar vid. Pirkandet ter sig i fortsättningen snarare som ett hantverk än som en spännande hobby. Om vi inte blivit vittnen till denna i våra ögon enorma anhopning av fisk hade vi kanske fortsatt ännu en tid, men nu ledsnar vi snart. Det hela kunde faktiskt liknas vid att stå och plocka sill ur en tunna, och det var nu direkt inte det vi var ute efter.

Vi vevar sålunda upp linorna, sköljer av fiskfjäll och blod från våra händer och lämnar torskstimmet med sportfiskarmoralen fortfarande i behåll.

Denna minnesrika fisketur blev också den sista för min del i Straumfjordvatnet. Följande morgon anträdde vi återfärden till Straumfjord, vilken förlöpte helt planenligt och dessutom tog betydligt mindre tid i anspråk än som var fallet vid uppfarten. Två faktorer bidrog här till. För det första var älvsträckan mellan Staumfjordvatnet och fjorden betydligt mer lättforcerad medströms, och för det andra visste vi nu vilka stenar och strömmar som skulle undvikas.

FISKEMINNEN FRÅN IRLAND

Det första som slår en när man fiskar i irländska vatten är den stora omsorg man lägger ner på dem för att fisk och fiskare skall trivas. I motsats till förhållandena, åtminstone i norra Skandinavien, där vattendragen i huvudsak måste lita till sin naturliga produktion och människans ingrepp i allmänhet är av negativ art, vårdas så gott som alla sjöar och floder på den gröna ön med mycken omtanke. Geografiska och ekonomiska faktorer spelar förvisso en viss roll i sammanhanget, men jag vågar ändå påstå att irländsk fiskevård har en hel del att lära oss nordbor.

Det är därför inte särskilt märkligt, att det var just på Irland som jag för ett antal år sedan hade förmånen att fiska i en älv, som jag utan tvekan kan beteckna som det mest välskötta fiskevatnet jag dittills stött på. Den ligger på öns västkust och lystrar till namnet Newport River.

Jag anlände till staden Newport, där älven mynnar i havet, en solblank juliförmiddag. Någon typisk turiststad verkade det inte vara, åtminstone om man skulle döma av bilarna, vilka nästan utan undantag var irlandsregistrerade. Ett större hotell, Newport House, skötte administrationen över floden. Här fick jag lösa fiskelicens för en dag; omkring tjugofem svenska kronor fick jag punga ut med vill jag minnas. Samtidigt erhöj jag en rad goda råd angående fisketeknik och betesval. Bl a erfor jag att uppgången av havsöring varit god den senaste tiden och att den högg bäst på små spinnare i koppar eller guld. Vidare upplystes jag om att floden var uppdelad i en flugfiske- och en spinnfiskesektion, varvid den senare började någon kilometer uppströms. Man rekommenderade mig att enbart hålla mig till spinnfiske, emedan öringarna högst ogärna tog på fluga p g a den stora nederbörden tidigare i veckan.

Med råden och anvisningarna surrande i skallen bilade jag så uppåt älven tills jag kom till en bro ovanför vilken spinnfiskedelen började. Floden flyter fram i ett landskap av gräsbevuxna kullar och små skogsdungar, en strålande terräng för fiskeutflykter således. Här och var bildas små forsar och stryk, men lika ofta rinner vattnet stilla, nästan utan att krusas.

Medan jag vandrade utmed strandbrinken fick jag det ena synbara beviset efter det andra på vilket arbete man lagt ner på floden. Den stig jag följde var synnerligen väl underhållen. Där den passerade över sumpigare mark fanns plankor utlagda och över dikena hade man iordningställt robusta spångar. I snårigare strand-terräng hade man med jämna mellanrum buskat ur breda gator för att bereda fiskare svängrum, och utmed ett större sel fanns ett par väl tilltagna kastbryggor.

Även för livet under vattenytan var det välbesörjt. Konstgjorda forsar och dammar hade upprättats där älven var grund och syrefattig och dessutom hade man varit noggrann med att bevara naturliga tillflyktsorter för fisken såsom stockar och stenar.

Att detta beundransvärda arbete också burit frukt fick jag snart anledning att konstatera. Här fanns gott om fisk och utmärkta fiskeplatser. Den dominerande fiskarten var brown trout, en motsvarighet till vår öring, men oftast något beskedligare när det gäller storleken. Dessutom vandrar som tidigare nämnts havsöring upp från havet, men detta är en mera säsongsbetonad företeelse. Icke desto mindre hade jag turen med mig så till

vida att min fisketripp till Newport River sammanföll med en period under vilken uppgången av denna art var god.

Min första fisk, en brown trout, fick jag i ett lugnvatten någon kilometer från mynningen. Den var inte särskilt stor, uppskattningsvis tre hekto, men spjånade ändå emot förhållandevis bra. Till kroppsformen liknade den en bäcköring, men färgen var en nyans mörkare.

Ett stycke längre upp såg jag några fiskar vaka strax ovanför en strömnacke. Jag smög mig förbli platsen och sände sedan ut min spinnare snett nedströms. Första kastet gav inget resultat, men i mitt andra försök fick jag hugg. Fisken försökte rädda sig genom att rusa nedför den lilla forsen. Jag lät den få några meter lina, följde själv efter tills jag kommit nedanför forsen och bärgade den slutligen i ett bakvatten. Även denna öring var i trehektosklassen.

Nästa fisk visade sig vara en havsöring, eller sea trout som beteckningen är här. Den hade sin ståndplats på en plats snarlik den förra, d v s där lugnvattnet bröts och övergick i fors. Enda skillnaden var att forsen här var betydligt stridigare.

Hur det nu gick till så lyckades jag efter hugget förhindra att fisken gav sig iväg utför forsen. Därmed var halva slaget vunnet. I stället lät jag den förbruka sina krafter i ett långsmalt lugnvatten. Detta tog dock en rundlig tid i anspråk för öringen utmärkte sig för både listighet och konditionsstyrka. Några bryskare metoder tordes jag inte använda då jag tyckte mig se att spinnaren satt ganska dåligt. Detta besannades också när jag till slut fick in den till strandbrinken, ty håvmaskorna hann knappt sluta sig om fisken förrän draget lossnade.

Glad över den lyckosamma utgången slog jag mig ner på en grästuva och betraktade mitt byte. Havsöringen måste ha varit alldeles nystigen ty dess sidor blänkte som silver i solskenet. Någon skrytfisk var det inte, men med sina åtta hekto i alla fall klart godkänd mätt med irländska mått då genomsnittsvikten här ligger betydligt under den som är vanlig i exempelvis norska älvar.

Hittills hade jag varit mol allena vid vattnet, men längre upp i dalgången stötte jag på flera fiskare, bl a två tyskar och en irländare. Att jag inte såg till några engelsmän kunde visserligen bero på en tillfällighet, men jag hade redan tidigare lagt märke till en viss fientlighet hos många irländare mot sina grannar i öster. Tydligt hade man ännu inte glömt motsättningarna från religionskrigens dagar.

Detta fick jag bekräftelse på då jag lite senare mötte en bonde med två vallhundar. Till en början betraktade han mig med en viss skepsis, men då han erfor att jag var svensk ändrade han genast attityd och blev synnerligen pratsjuk. Han berättade, att inte långt från den plats på vilken vi befann oss, hade engelsmännen hängt hans förfäder i en ek då de inte kunde förmås att avsäga sig sin tro. Med detta som bakgrund var det inte så svårt att förstå att han hade föga till övers för "bloody englishmen" som han uttryckte sig. Kanske var det därför som engelsmännen lyste med sin frånvaro vid älvens övre lopp, ty det var nog ingen angenäm upplevelse att konfronteras med denne farmare, i synnerhet som de båda vallhundarna såg ut att lyda minsta vink från sin husse.

Några dagar senare flugfiskade jag i ett vattendrag som trots sin ringa storlek bar namnet Owenglin River. Här fanns gott om brown trouts, som villigt lät sig fångas på både torr- och våtfluga. Man fick dock gå mycket varsamt tillväga då fiskarna registrerade allt som rörde sig på landbacken i det grunda, klara vattnet. Då inte ens höljorna var djupare än någon halvmeter, kom det som en total överraskning, när jag i en håla fick ett häftigt hugg. Någon öring kunde det här inte vara fråga om, vilket bekräftades i nästa sekund, då den blanka sidan av en havsöring skymtade till i vattenytan. Efter några tjurrusningar följt av ett grandios hopp började fisken mattas.

Någon håv hade jag inte medfört, då jag inte var inställd på att ställas öga mot öga med fiskar av denna storlek i den lilla bäcken. Det hela avlöpte dock lyckligt sedan jag lotsat in öringen på grunt vatten och fått ett fast grepp om dess nacke. Hur i all världen fisken, som vägde prick ett kilo, kunnat ta sig hit upp från havet när vattnet på vissa håll knappt nådde upp till anklarna är och förblir en gåta.

FINURLIGA HARRAR

Vattnen i och kring den vackra Rendalen i Norge har i långa tider varit ryktbara för sin fisketillgång. Älvar såsom Rena, Glomma, Mistra, Unsetåa och Tysla har år efter år utgjort en glädjekälla för såväl norska som svenska sportfiskare. Dessvärre har det vattensystem i vilket dessa älvar ingår fått kännas vid verkningarna av kraftverksutbyggningar. Dammar och uppmuddringar har gått hårt åt fiskebeståndet i hela området, och i vissa fall har det gått så långt att man på sportfiskarspråk kan tala om rena totalförstörelsen.

Öringen är den fisk som drabbats hårdast av ingreppen, medan harren klarat sig något bättre. Även den senare arten har dock på många håll gått så kraftigt tillbaka att det inte på något sätt går att jämföra med förhållandena för några decennier sedan. På den tiden fiskade jag ofta i ovannämnda område. Framgångarna växlade förvisso, men chansen till en god fångst fanns alltid

Jag minns när jag tillsammans med en fiskekamrat vid namn Hasse bilade runt i trakterna kring övre Rendalen. Vårt första mål var Barkaldfossen i Glomma, en känd harrfiskeplats. För att komma dit måste vi köra en smal och krokig väg över den branta fjällryggen mellan Tylldalen och Österdalen. Första kilometern liknade rena alpvägen. I serpentiner kröp vi uppåt, hela tiden på ettan. Några vägräcken existerade ej, och hur vi skulle klara av ett eventuellt möte vågade vi inte ens drömma om. Färden avlöpte dock utan några egentliga intermezzon, och väl uppe på bergskammen kunde vi i lugn och ro njuta av utsikten över Glommas mäktiga älvfåra.

Innan vi fortsatte ned i Österdalen stannade vi en stund och beskådade sydnorges största canyon, Jutulhogget, belägen ett stenkast från vägen. Jutulhogget tränger som en jättelik klyfta genom fjället från Glomdalen till Tylldalen. Den 2,5 kilometer långa och uppemot 150 meter djupa ravinen tros ha bildats av en jätteflod, uppkommen när en uppdämd sjö, som fyllde övre Österdalen vid istidens slut sprängde sina fördämningar. Enligt sägnen berättas det att jutulen (jätten) i Glomdalen slog ihjäl Rendalsgubben och begravde honom i den del av klyftan som kallas Jutulgraven.

Som ett kuriosum i sammanhanget kan nämnas att Jutulhogget efter att när detta skrivs fått en lillebror, fast i en något annorlunda och modernare skepnad. Man håller nämligen på att fullborda en 17 kilometer lång tunnel genom fjället inte långt från ravinen, vilken skall leda en del av Glommas vatten över i Rendalen, där ett kraftverk är under byggnad.

Nedkomna i Glomdalen löste vi fiskekort i Barkald, en järnvägshalt omgiven av några gårdar. Vi hade även turen att få hyra en ”hytte”, vilken låg alldeles invid Barkaldfossen. Vädret såg nämligen ut att bli allt annat än idealiskt för tältning. Den korta sträckan ned till forsen avklarades snabbt, liksom installationen i ”hytten”, men en häftig regnskur hindrade oss för en tid i våra avsikter att genast ta itu med fisket. När det klarnat upp något tumlade vi ut försedda med regnkappor och sjöstövlar. Vi passerade en ”ferist”, (bro av glesa rör, som husdjuren inte tar sig över), och stod snart nere vid den dånande forsen.

Till och med så här långt norrut är Glomma en betydande älv, flera hundra meter bred och mycket djup i sina lugnare partier. Barkaldfossen är inte särskilt hög, men pampig nog med sina många fåror och yrande skum. Nedanför forsen stes djupa, urholkade grytor, stora lugnvatten och starka bakströmmar. I dessa har harren sina favorittilhåll. Öring, abborre och en och annan strömadädd förekommer också, men framför allt är denna del av Glomma ett harrvatten.

Jag började i stor stil med torrfluga, medan Hasse höll sig till spinn. Harrarna visade sig vara synnerligen svårflirtade och det blev långt mellan huggen. I ett bakvatten steg en skaplig fisk inte mindre än tre gånger mot flugan utan att kunna förmå sig till hugg. Jag bytte då ut min mörka Black Gnat mot en ljusare Wickham, men uppnådde inte någon märkbar förbättring. Situationen ljusnade inte heller då jag en stund senare registrerade några stora vakringar lite längre ut i älven, ty det visade sig omöjligt att nå ut dit. Trots att jag luftkastade så långt strandterrängen tillät och sköt fram åtskilliga meter lina i utkastet fattades några försmåliga meter.

Då hade Hasse bättre tur med ett litet skeddrag, för han kunde efter en halvtimmes kastande notera sin först,fisk, en harr på fyra hekto.

När jag blött ner ytterligare några torrflugor bytte jag till ett våtflugekast och satte igång att undersöka själva forsen. I virvlarna nedanför en väldig timmerbråte hände antligen något. Linan stramade till och gav sig iväg ut mot strömkanten Väl medveten om att fisken ute i den starka strömmen skulle ha nästan alla odds på sin sida satte jag hårt mot hårt och lyckades få hejd på den vilda framfarten. I stället började den valsa runt i farlig närhet av timmerbråten. Då den huggit på ändflugan fruktade jag att krokarna på upphängarflugorna när som helst skulle haka fast i timret, men de gick märkligt nog fria trots att tafsen vid ett par tillfällen strök utmed stockarnas sidor

När alla dessa hinder avklarats och endast håvningen återstod höll jag ändå på att mista harren då jag för ett ögonblick tappade balansen på de regnvåta strandstenarna och tillät fisken att göra ännu en rusch. Dess krafter var dock vid det laget såuttömda att den vid nästa försök villigt lät sig ledas in i håvgarnet.

- Är den stor?! hojtar Hasse från en klippa ett femtiotal meter nedströms, sedan han observerat mina förehavanden i forsen.

- Sex, sju hekto! gastar jag tillbaka och viftar med den silvergrå harren i luften.

- Dom kanske börjar komma i farten nu! ekar Hasses röst ånyo i forsens muller, för jag hade en skaplig på nyss, men han gick sin väg.

Detta antagande visade sig dessvärre en aning optimistiskt, ty resten av dagen förflöt utan att vi kunde bokföra något annat än ett par bottennapp.

Morgonen därpå hade vi ett kort men givande fiske i ett typiskt harrstryk ett stycke nedanför forsen. Under en timmes tid kunde vi landa sex fina harrar på spinn, men sedan var det dött. Vi prövade med skeddrag och spinnare av alla slag, men ingenting hjälpte. Mina flugor ratades också fullständigt, oaktat jag bytte mönster och krokstorlek med jämna mellanrum. Samma händelseförlopp har jag ofta fått erfara vid harrfiske, d.v.s. en kort period då fisken huggit intensivt, följd av en kortare eller längre tid av total stiltje. Förr eller senare brukar dock harren återfå sin napplust, men här verkade den verkligen sitta långt inne.

Ett tilltagande regnande hjälpte oss i vår tvekan huruvida vi skulle framhärda i våra försök att lura de oberäkneliga harrarna eller låta fisket anstå tills vidare. Innan våra händer hunnit stelna helt i det strilande regnet stövlade vi således hem mot hytten för att värma oss och få litet inombords.

Innanför de skyddande timmerväggarna dryftade vi hur vi skulle kunna göra det bästa av situationen i det usla vädret och kom så småningom fram till ett alternativ som gick ut på att vi skulle ta igen oss till kvällen och därefter göra en avstickare till en närbelägen älv vid namn Tysla för att utröna om harrarna var mindre svårflirtade där.

I skymningen gav vi oss så åstad. Regnet hade avtagit något av avlösts av ett ihärdigt duggande. Vi rattade tillbaka över fjället samma väg som vi kommit och befann oss inom kort åter i Tyll dalen, där Tysla slingrar sig fram. Att vi valt denna sena tidpunkt för vår expedition hade sina förklarliga skäl. Vid ett tidigare tillfälle hade jag nämligen upptäckt att harrarna i Tysla p g a älvens ljusa sandbotten var ytterligt skygga och svåra att komma till tals med i dagsljus. Nu återstod att se om vi i skydd av mörkret skulle ha större möjligheter.

Via ett mindre skogsparti trängde vi oss ner till älven. Från albuskarna, som välvde sig över vattenfåran, föll tunga droppar efterlämnande knappt skönjbara ringar på ytan. Vi trevade oss fram utmed strandbrinken för att hitta en öppning som var stor nog för att tillåta ett flugkast, ett företag som visade sig svårt i den snåriga terrängen. Hasse gick först, medan jag följde ett stycke efter för att undvika att få vispande grenar i ansiktet. Nu och då var vi tvungna att gå på huk eller göra små omvägar för att inte spön och revar skulle haka fast i buskarna. Vid en älvkrök fann vi antligen en öppen plats, troligen en gammal betesvall, och kunde starta operation nattfiske.

Med en Coachman och en August Dun på guten sände jag iväg mitt första kast mot en sandbank, som stack upp i älven. Var flugorna landade kunde jag inte uppfatta i mörkret. Endast linan förrådde deras färd nerför strömmen. Att under rådande förhållanden kunna prestera ett acceptabelt mothugg var nästan otänkbart. Bekymmer av detta slag kunde jag emellertid tills vidare lämna därhän, ty varken detta eller följande kast gav något resultat. Att inte heller Hasses fiskedebut i vattnet blev någon succé fick jag ett hörbart bevis på när han i svavelosande fraser lät sin ilska gå ut över en buske, som under ett av hans bakåtkast lagt rabarber på flugorna.

- Får du nåt uppe i träden? frågade jag ironiskt, men fick bara några grymtningar till svar.

Under de följande två timmarna fram till midnatt, fick han förresten åtskilliga tillfällen att ge igen, då mina flugor gjorde täta besök bland strandzonens buskar och ris. Bottennapp saknades heller inte. De enda som undvek att fastna på kroken var harrarna.

Det var således inte med några större förhoppningar vi åter tog till spöna, sedan vi gjort ett uppehåll i fiskandet när det var som mest becksvart. Om det överhuvudtaget fanns någon harr här så borde den ju rimligtvis givit sig tillkänna på ett tidigare stadium.

Det som till slut fick en gnista av hopp att flamma upp i våra modstulna sinnen var en vakring, som Hasse tyckte sig ha lagt märke till i en hölja.

- Är du säker på att det var ett vak? viskade jag, medan vi försiktigt smög oss fram mot höljan.
- Ja absolut, blev svaret, alldeles utanför sandstranden där borta.
- Försök med spinnspöet. Det är omöjligt att få ut en fluga här, föreslog jag.
- Okay, sa Hasse, knappt hörbart, och valde ut en liten spinnare som bete.

En stund senare hade han hittat en kastplats mellan några trädstammar och skickade iväg draget ut i höljan. Pang! Spinnaren hann knappt ta vatten förrän spöet skakade till och en plogfåra utmed strandbrinken förkunnade att han hade fisk på. Under stridens gång vadade han ut en bit i älven för att inte riskera att fastna i strandriset.

- En grann harr! ropade han åt mig, i det att han gjorde håven klar för bruk.

Fastän jag inte aktivt deltog i kampen kände jag en förväntansfull pirring inombords, vilken släppte och förbyttes i idel glädje ögonblicket senare då jag såg Hasse lyfta upp håven innehållande en halvkilosharr. Fisken skulle visa sig stiga ytterligare i värde ju längre tiden led, ty några fler vak och ännu mindre någon harr såg vi inte röken av i Tysla denna gång.

Frampå eftermiddagen samma dag tog vi en tur till Unsetåa, ett bivatten till Rena, för att ta ett nappatag med harrarna där. Denna älv är vattenrikare än Tysla och därtill lättare att fiska i då sträderna i allmänhet är befriade från buskage.

På vägen till vattnet fick vi syn på en älg, som gick och betade på ett fälle. Den brydde sig inte alls om vårt fordon utan lät sig villigt fotograferas från bilrutan. Först när jag klev ur bilen blev den orolig, kastade om och försvann i perfekt trav in i skogen.

I Unsetåa var harren mera på alerten än tidigare i Glomma och Tysla. Den vakade flitigt och visade sig av och till över grundare sandbottnar. Även här var dock fiskarna vaksamma och lyhörda och dessutom svåra att kroka.

I strömmade vatten brukar harren oftast kroka sig själv på våtfluga, men här tycktes detta höra till undantagen. Man fick vara mycket snabb i vändningarna om man skulle kunna fästa kroken, i annat fall spottades

den ut kvickt. Ett par vackra fiskar kunde vi i alla fall fånga på fluga, men många gick innan man hunnit göra mothugg eller slet sig efter ett tag på att kroken fått för dåligt fäste.

Spinnfisket artade sig till en början bättre, men hade den olägenheten med sig att plasken från dragen skrämde fisken alltför ofta. Våra duster med traktens harrar avslutades i alla fall på ett värdigt sätt, ty innan vi vände kylaren mot sydligare nejder hade jag nöjet att landa ett exemplar på drygt åtta hekto.

MEST OM RÖDING

Öring och röding är de fiskar som man främst förknippar med den skandinaviska fjällvärlden och andra högre liggande områden. Ofta lever de sida vid sida, men nästan lika vanligt är att en av arterna är den förhärskande. I rinnande vattendrag tenderar öringen att tränga ut rödingen på en starkare revirkänsla, vilken medför att rödingarna skräms bort när de kommer för nära öringens uppehållsplatser. I sjöar och dammar, där utrymmet är mindre begränsat, är förhållandet annorlunda. Här visar sig rödingen fullt kapabel att uppta konkurrensen och i många fall till och med tränga ut öringen.

En av orsakerna härtill är rödingens förmåga att snabbt bilda individrika bestånd när de får vara i fred. De talrika och ofta småvuxna rödingarna blir då i kraft av sin mängd farliga och ibland övermäktiga konkurrenter till öringen i kampen om födan. Det senare finns många exempel på i Norge, där rödingen på g.a. oförsiktig inplantering eller av andra orsaker kommit in i vatten, som tidigare endast hyst öring, och sedan snabbt ödelagt dessa. Öringen har undanträngts och ersatts av ett rödingsbestånd, vars population flerstädes utvecklats till tusenbröder.

I många sjöar och vattendrag har dock öring och röding kunnat samsas om utrymmet och var för sig bildat livskraftiga bestånd med individer av god genomsnittstorlek. Orsakerna till detta kan vara många. Vattnets djup, temperatur och kemiska sammansättning spelar givetvis en roll, men väl så viktiga faktorer i levnads miljön är skötseln av vattnet samt förekomsten av andra fiskarter. Gädda, abborre, sik och harr fungerar inte sällan som upprätthavare av jämvikten mellan öring och röding, då de genom näringskonkurrens eller i egenkap av predatorer (fiskar som äter andra fiskar och/eller deras yngel och rom) förhindrar att en art växer sig för stark.

Som sportfisk får rödingen i vida kretsar ofta stå tillbaka för öringen, ett förhållande som jag inte utan vidare vill skriva under på. Vid ett otal tillfällen har jag funnit det hart när omöjligt att fastställa om man haft öring eller röding på kroken, och vid lika förutsättningar märker man sällan någon skillnad i fråga om stridsmoral och kondition mellan de bägge arterna. Dessutom är rödingen som matfisk väl i nivå med sin artfrände.

En bidragande faktor till rödingens sämre rykte bland sportfiskare är förutom dess ovan nämnda tendens till överbefolkning, att den i vissa områden visat sig mycket svårfångad på sportsliga redskap sommartid. I Norge, där höglandet sträcker sig betydligt längre söderut än i Sverige, är det nästan omöjligt att få den att hugga på spö under den isfria säsongen söder om Trondheim, detta trots att röding även förekommer på vissa områden längre söderut. Endast under pimpelfiske vintertid kan man komma till tals med den. Det råder delade meningar om orsakerna till detta, varvid faktorer som vattentemperatur, växtlighet, insektsfaunans sammansättning m.m. fått spela en mer eller mindre framskjutande roll, och jag måste för egen del tillstå att jag inte trängt djupare in i problemet.

Att Nordtrøndelag är det sydligaste fylke, i vilket man under sommarmånaderna kan räkna med ett hyfsat rödingsfiske, har jag dock känt till sedan lång tid tillbaka. Just här var det också jag för första gången på allvar lärde känna rödingen som sportfisk.

Det var i augusti 1966 som jag och mina kollegor Hasse och Leif kom att vistas några dagar vid Sand-sjöen, ett vatten beläget några från Gäddede på norska sidan gränsen.

Det såg sannerligen inte lysande ut första fiskedagen. Båten, som vi fått hyra för några dygn i en liten gästgivaregård, stampade i den grova sjön, och vi tvingades in i en älvmyrning för att finna en tältplats som låg någorlunda i lä för den ihärdiga västanvinden. Vi insåg snart, att det knappast kunde bli tal om något fiske förrän tidigast till kvällen, då det gick vita gäss på sjön även inne i vikarna. I stället använde vi tiden till att göra vår lägerplats så bekväm och ändamålsenlig som möjligt.

Mot kvällningen mojnade vinden såpass att vi kunde göra en rekognoseringstur. Den utombordsmotor vi medförde dög bra till att föra oss från en fiskeplats till en annan, men kunde inte köras på tillräckligt låga varv för trolling. Min gummibåt tillhörde också utrustningen, men krävde betydligt lugnare väder.

I lä bakom ett näs stannade vi och började kasta. Vi turades om så att två fiskade medan den tredje såg till att båten höll sig på lagom avstånd från stranden. Efter att ha drivit ett hundratal meter över cirka tre meters djup körde vi tillbaka och försökte lite längre ut.

Hittills hade ingen av oss känt den minsta tillstymmelse till hugg. Vi hade så smått börjat diskutera om att flytta på oss då Leifs spötopp skakade till framme i fören. Öring eller röding var frågan, ty bägge arterna förekommer här parallellt. En kort tid förflöt under vilken fisken gjorde sitt bästa för att bli fri från draget, men till slut stod Leif som situationens herre och kunde med håvens hjälp bärga en vacker röding. Vi beundrade dess praktfulla röda dräkt, som tillsammans med de vitkantade fenorna utgör fiskens kännemärken, men återgick snart till kastandet.

Ytterligare en röding kunde vi hämta upp innan vi återvände till tältplatsen. Inför det hastigt inträngande mörkret ville vi nämligen inte utsätta oss för risken att grundstöta på någon av de många grynnor som fanns utanför älvmyrningen.

Vi är på benen redan i ljusningen morgonen därpå. Dimbankarna dröjer sig fortfarande kvar i älvfårans närhet och dagdropparna glittrar i lingonriset. Vinden har under natten svängt till sydlig, vilket vi uppfattar positivt på två sätt. Dels reduceras dess styrka avsevärt på en hög fjällrygg, dels gäller även i dessa trakter påståendet att fisken tar bäst vid sydlig vind, eller som Isac Walton skriver: *Fisken på kroken blöder när vinden kommer från söder.*

Efter en snabbfrukost ger vi oss åter ut på sjön. Hasse och Leif får denna gång ta den stora båten, medan jag blåser upp gummibåten och ror efter. På så sätt kan vi fiska effektivare alla tre. Vi kommer överens om att träffas vid en udde om några timmar, från vilken jag sedan kan få lift hem.

Jag börjar ro drag utmed stranden mot den plats där vi föregående dag uppehållit oss. Som bete använder jag ett litet Islands-drag, som håller sig på ett passande djup. Ett stycke från älvmyrningen får jag hugg, men fisken sliter sig nästan på en gång. Bättre tur har jag när linan ånyo stramar till några hundra meter senare. Denna gång har fisken tagit ordentligt, och jag kan snart inregistrera dagens första röding.

I en skyddad vik ser jag några fiskar vaka ända intill stranden och stannar för att göra några kast. Det blir bingo nästan på stubben, och jag ser en röd strimma avteckna sig mot den ljusa sandbotten när rödingen rusar iväg. Denna fisk är betydligt större än den föregående. Den spelar ut hela sitt register av hopp, rusningar och tvära kast. När linan för ett ögonblick slaknar befarar jag att den lyckats ta sig loss, men inom kort får jag åter kontakt. En sista rush under båtens botten hjälper föga. Rödingen är tröttkörd och får göra sin olycksbroder sällskap i fiskeväskan.

Strax innan jag når fram till den överenskomna mötesplatsen vid udden känner jag plötsligt ett häftigt ryck i linan. Jag svarar med ett kort mothugg. I nästa moment bär det iväg utåt. Slirbromsen gnisslar, men det verkar inte bekomma fisken nämnvärt. Om denna våldsamma färd fortsatte skulle rullen snart vara tom. Jag drar åt bromsen hårdare och får till slut stopp på fisken. Med spänning väntar jag på vad som skall ske i nästa moment. Jodå, nu sätter den full fart igen och kommer upp till ytan. Helt hastigt skymtar jag mitt byte i vattenlinjen och ser då att det är en stor öring. Snabbt pressar jag ner spötoppen för att hindra honom från att hoppa. Manöver slår väl ut och det tilltänkta språnget blir bara en välvning i ytan.

Så småningom blir cirklarna allt mindre och min motståndare börjar spakna. Åsynen av båten ger den dock förnyade krafter, vilka resulterar i ännu en rusning. Under bataljens sista fas har båten drivit ända in till strandkanten och jag kliver ur för att få en bättre kontroll över situationen. Landningsmomentet förlöper till sist utan mankemang och snart ligger öringen sprattlande vid mina fötter.

De följande tio minuterna måste ha tett sig komiska för en eventuell åskådare. Pressen från linan hade gjort att min lätta farkost dragit iväg och snurrat runt i takt med fiskens manövrar. Hasse och Leif, vilka på avstånd observerat båtens irrationella rörelser, anländer en stund senare.

- Vad tusan håller du på med!? hojtar Hasse.
- Fångar fisk, upplyser jag helt kort.
- Måste du snurra omkring som en galning för det? frågar Leif.
- Ja när fisken är nästan lika stark som fiskaren är det inte mycket att välja på, förklarar jag, medan jag gör en gest mot öringen.
- Vad tror du den väger? spørjer Hasse, i samma veva som han kliver iland för att ta min fångst
- i skärskådande.
- Säkert en bit över kilot, gissar jag. Släng hit vågen får vi se.

1,2 kilo visar sig min trofé väga, en siffra som står sig gott i de flesta sammanhang. För att vara i Sand-sjön tyckte vi det var extra roligt, då vi för övrigt nästan uteslutande begåvats med röding. Hasse kunde visserligen visa upp en öring, som han tagit för en timme sedan, men den vägde knappt tredjedelen av denna bjässe.

Även under eftermiddagspasset kunde vi glädja oss över flera fina fiskar, alla rödingar, sedan vi börjat få lite bättre kännedom om fiskens uppehållsplatser. Vi testade även en tilllappsälv, men den var alltför strid och grund t o m för våtflugefiske.

Samma kväll gjorde vi i ordning en brasa utanför tältet, i vars sken vi frossade på nyrökt öring och röding. Diskussionen om dagens fiskekapader blev livligare i samma takt som sensommarkvällens kyla långsamt lämnade våra kroppar. Jag kunde inte låta bli att gång på gång komma tillbaka till min överraskande öringsfångst. Jag vill till och med minnas att jag senare, då vi sträckt ut oss på granrisbädden i tältet, i halvt sovande tillstånd, erinrade mig det gamla ordspråket: *I de lugnaste vattnen går de största fiskarna.*

EPISODER FRÅN SJÖ OCH ÄLV

Gäddan i Vistebyån

Uppland, och i synnerhet trakterna kring Uppsala, hyser förvisso inga fiskevatten av större format. När jag därför i min studentlya till en viss majsöndag utlovade ugnstekta gädda, egenhändigt fångad, till middag, var det inte utan att mina vänner kastade en och annan nedsättande blick åt mitt håll.

När den aktuella söndagen infann sig, steg jag i alla fall upp i ottan och bilade iväg för att försöka uppfylla mitt löfte. Jag slog in på Östhammarsvägen och tog sedan av mot Bärby. Ännu en avtagsväg förde mig fram till Frötuna och Funbosjön, och här stannade jag för att göra ett försök. Mer än så blev det inte heller, ty sjön var så igenvuxen att de ställen där man överhuvudtaget kunde servera ett bete kunde räknas på den ena handens fingrar.

Ändå ångrar jag på intet sätt min avstickare till denna plats, för om jag tvingades konstatera, att jag gått bet på uppgiften att fånga någon av de gäddor som till äventyrs kunde förekomma, så hade jag desto större utbyte av djurlivet ovanför vattnet. Mitt intresse riktade sig först mot ett par uggleungar, vilka satt uppflugna på grenen till en omkullfallen ek. De kisade mot mig i gryningsljuset och rullade med sina stora ögon om jag kom för nära.

En stund senare överraskades jag av ett prasslande ljud, och ut ur en dunge kom fyra hjortar i full karriär. De varnade mig inte förrän jag började fumla med kameran. Då ändrade de tvärt färdriktning och satte av utmed stranden, där de utgjorde en intagande syn när de i gracila språng avtecknade sig mot vattnet.

Dessa upplevelser fick mig för en stund att glömma vad jag egentligen var ute i för ärende. Fiskeväskan på axeln påminde mig emellertid om min uppgift, och jag drog vidare för att ta en sista chans att få fatt i en gädda.

Vid Vistebyån, som rinner ut i Funbosjön, gjorde jag halt för att undersöka möjligheterna. Inte fanns det många platser i den lilla ån där man kunde fiska med spinnspö, men jag hittade omsider en hölja som verkade någorlunda djup. Mina inledande kast resulterade endast i att jag fick en massa gräs på kroken. Vattnet var färgat av slam och erbjöd inte mer än någon decimeters siktdjup.

Då jag på måfå lät spinnaren svepa fram utmed den strandbrink på vilken jag stod, blev linan plötsligt stum. Bottennapp igen, tänkte jag i mitt stilla sinne, men döm av min förvåning när reven i ett huj drog iväg ut mot höljans mitt. Ännu en rush, denna gång mot motsatta stranden, övertygade mig om att jag hade en gädda på kroken. Det var ingen större kämpe, men hade en väldigt förmåga att sno in sig bland vattenväx-terna. Då jag väl fått upp den på land var den så belamrad med sjögräs att man knappt kunde urskilja fisken. Med sina 1,5 kilo visade hon sig i alla fall utgöra en fullgod söndagsmiddag. Den senare utföll förresten till full belåtenhet, men inom parentes kan nämnas, att jag medvetet undanhöll vissa detaljer från mitt fiskafänge som kunde tyda på att fiskelyckan varit ett resultat av slumpen.

En efterlängtd regnbåge

Vi hade traskat omkring runt vattnen i Henniekehammars fiskevårdsområde utanför Filipstad hela förmiddagen utan så mycket som tillstymmelsen till hugg. Kotjärn, Nalmsbergstjärnj Ångstjärn, Hyttedammen och Stigtjärn hade avverkats, och nu stod vi framför Norra Trehörningen.

Denna sjö är betydligt större än de föregående och dessutom fri från besvärande vass- och näckrosbälten runt stränderna, vilket satt P för fisket vid flera av de tidigare vattnen. Det som framför allt skänkte oss en gnutta hopp om att fiskelyckan skulle vändas till det bättre var emellertid några vakringar som då och då bröt den spegelblanka vattenytan. Måhända var vi en smula handikappade genom att vi inte använde oss av den vid denna tid sedvanliga fiskemetoden när det gällde regnbåge, kastflöte och mask, utan enbart förlitade oss på spinn och fluga, men någon av de trubbnosade krabaterna skulle det väl ändå gå att narra.

Värst länge dröjde det heller inte förrän den första regnbågen anmälde sitt intresse. Den kom farande ur djupet mot min streamer, som jag vickade fram i vattenbrynet utanför en klippbrant. Det hela såg ut att gå den så kallade vägen, men just i huggmomentet tvekade regnbågen under bråkdelen av en sekund och fick endast till ett nafsande. Kroken fick inget fäste, och fisken flydde sin kos för att aldrig visa sig mer.

Ytterligare två timmars flugfiske, varvat med några spinnkast här och där, ledde inte till något resultat. Jag övergick då helt till spinn för att nå längre ut. Vid ett tillfälle kände jag något som kunde tolkas som ett nafsande, men mer blev det inte. Jag testade ett flertal beten, fiskade ytligt och nära botten och varierade inspinningshastigheten, men ingenting hjälpte.

Ute på en udde mötte jag min fiskepartner, som haspelkastat sig runt sjöns andra sida. Inte heller han hade haft någon framgång i jakten på regnbågarna. Vi ventilerade läget en stund och intog sedan varsin fiskeplats, där vi tänkte hålla ut tills det blev nermörkt.

Vid niotiden på kvällen kom äntligen det efterlängtdade fisken. Den högg på ett fyragramms Toby långt ute i sjön. Jag kände genast att det var fråga om en regnbåge av hyfsad storlek. Drillningen blev både spännande och situationsrik. Till en början höll sig fisken nere på djupet, men snart kunde jag se den plöja fram alldeles i ytan. För att förhindra eventuella luftsprång ökade jag pressen så mycket jag vågade. Omsider började regnbågen mattas, men kämpade ändå envist ända in i det sista. Först när jag hade den inom räckhåll för håven

vände den buken i vädrat till tecken på att kampen var uppgiven. Sällan har en enda fisk kommit så lämpligt och glatt mig så mycket.

Observationer vid Saltströmmen

Man kan nästan tala om armbågslucka när man ser ledet av sportfiskare, som likt ett pärlband ringlar sig utmed Saltströmmens kala klippor. En skog av spön sticker upp från hållar och avsatser. Röster på ett otal språk och dialekter blandas med mäsarnas skrån och brusset från virvlar och strömmar. Tidvattnet är på väg mot sin kulmen. Gråsejen går till.

På en bergsluttning trängs några bodöbor. De har vanan inne. Med sina långa kraftiga kustspön hämtar de upp fisk efter fisk ur det sjudande vattnet. Ett stycke därifrån står en korpulent tysk i lederhosen. Hans klena haspelutrustning verkar minst sagt malplacerad i sammanhanget. Ännu har inte fått något annat än tångruskor och grannarnas linor på kroken.

Mitt i vimlet av spöfiskare skymtar en ”gutt” i 12-årsåldern. Han sitter på huk med linan upprullad på en kaffeburk. Med jämna mellanrum låter han sitt bete singla i väg ut i strömmen. Hans fisketeknik är fulländad, kasten fyllda av precision. Vid sina fötter har han redan sex sejar och den sjunde är på väg.

En svensk turist har fått hugg. Hans lättspinnspö böjer sig som ett rö för vinden när sejen plöjer ner mot botten. Han gör ett valhant försök att pressa upp fisken, men misslyckas. Sejen snor in sig i tången och går förlorad liksom draget.

Betesurvalet är lika varierande som utrustningen i övrigt. Stora torsksdrag och pirkar tävlar om luftrummet med skeddrag, spinnare, wobbler och plastimitationer av alla slag. Krokarna hakar fast i linor och kläder. Bottennappen är legio.

När floden nått sitt maximum bedarrar fisket. Ledet av sportfiskare glesnar. Inom en timme är det tomt på klipporna. Endast några avslitna revstumpar och en hög med fiskrens skvallrar om vad som utspelats.

Strandhugg på Åland

Septembersolen håller som bäst på med att klättra upp vid horisonten när den lilla kuttern glider ut i Eckerös skärgård. Besättningen utgörs av ett dussin förväntansfulla gäddfiskare, hälften finländare, hälften svenskar. Endast skepparen är ålänning. Storfjärdens kobbar och skär passerar revy om babord och styrbord: Högsjär, Långören, Stockgrund, Nässkatören.

Efter en timmes gång är vi framme vid målet, Stora Rönnskär. Båten förankras i en skyddad vik och fisket kan börja. Per och jag drar iväg mot lovartsidan och snart är alla fiskare utspridda i terrängen. Vattnet är långgrunt, men i stort sett befriat från besvärande tångbälten. De kala strandhällarna är såphala och här och var beströdda med ilandfluten bråte. Längre in på skäret finns några gräsbevuxna plättar och ett och annat parti med förtvinade hagtornsbuskar. I övrigt är allt sterilt.

Här i den grunda åländska arkipelagen trivs gäddan, men för övrigt är artrikedomen liten i brackvattnet. Abborre, torsk och någon enstaka lax kan man ha turen att få på kroken, men sedan är det slut.

Per inleder fiskandet på ett övertygande sätt då han nästan bums får hugg av en trekilosgädda. Den jobbar bra ute bland brottsjöarna, men tvingas ändå sträcka vapen sedan han pumpat in den på grunt vatten.

En halvtimme senare slår det på ännu en gädda. Även denna gång är Per den lycklige. Den nya fisken är betydligt grövre och ger sig högst motvilligt. Jag ser en skymt av den i en vågdal och uppskattar vikten till drygt fem kilo. Omsider är den i alla fall såpass mör att Per förmår släpa upp den på en klipphäll. I nästa

sekund tappar han emellertid balansen och mister taget om fiskens hala nacke. Några ögonblick går under vilka det är ovisst huruvida Per eller gäddan skall hamna i vattnet. Det blir gudskelov den senare, som med några skakningar gör sig kvitt draget och sprattlar ner i det blå, medan Per lyckas få fotfäste och kravlar upp i säkerhet.

Trots tillbudet kan vi inte dölja vår besvikelse över den olyckliga finalen, som dock kunde ha slutat ännu värre. Jag försöker lätta upp stämningen med att framhålla att det går fler tåg, men det hjälper inte så värst mycket.

Med kaffe och några smörgåsar innanför västen tar vi oss så an läsidan av skäret, men här är gäddorna av någon anledning betydligt trögare. Jag kan visserligen landa en tvåkilosfisk när solen står som högst på himlen, men sen är det som förgjort.

Våra fiskebröder som vi konfronteras med lite nu och då har inte heller haft någon tur. En finländare, som gnott runt hela ön utan ett hugg, muttrar besviket att det minsann är stor skillnad på vattnen här och på den åländska ostkusten.

- Åk till Kyrkogårdsö nästa gång ni kommer hit så ska ni få se på gäddor, uppmanar han. Här är det på tok för många som fiskar.

Per och jag är dock inte direkt missnöjda med dagen. Under hemfärden konstaterar vi som så många gånger tidigare, att en fisketur på intet sätt är avhängig av antalet fångade fiskar eller deras vikt för att kunna betecknas som lyckad. Förberedelser, upplevelser vid vattnet och kvarstående minnen väger minst lika tungt.

En påskgädda

Långfredag. Gnistrande kallt. Andedräkten står som små moln omkring min far och mig när vi pulsar ut på Frykens snöklädda is. Det är omöjligt att sitta stilla någon längre tid vid borrhålen. Pimpelhandens fingrar stelnar trots den tjocka handsken. Vi borrar nya hål för att hålla oss varma och sticker emellan med åkar-brasor.

Jag sparkar upp ett gammalt hål som börjat frysa igen och släpper ner min SM-pirk. Djupet är endast två meter. Jag gör ett knyck med pimpelspöet och håller det sedan stilla. Vid nästa ryck är det stumt. En timmerstock, tänker jag, väl medveten om att vi befinner oss alldeles intill ett sågverk.

Timmerstocken börjar emellertid röra på sig i sidled, först långsamt, sedan allt snabbare. Jag nystar av lina för fulla muggar, men hinner ändå inte med i svängarna. Reven spänns som en fiolsträng och jag befarar att den skall brista vilket ögonblick som helst. Då lugnar sig fisken äntligen, stannar till ett slag och börjar sedan köra fram och tillbaka där nere.

-Jag har en gädda på! skriker jag till min far, som redan är i antågande.

- Låt den bara köra slut på sig så får vi se om vi kan få upp den genom hålet, råder han.

Några minuter senare känner jag att gäddan är färdig för uppdragning. Försiktigt manövrerar jag tills jag antar att den befinner sig mitt under borrhålet och försöker sedan lirka in den i detsamma. Det verkar hopp-löst. Varje gång jag lyfter reven hakar fisken i iskanten.

- Vi får borra upp hålet, säger min far

- Ja sätt igång, men akta linan, svarar jag.

- Nej, nu kommer den! hojtar jag sekunden senare, då jag känner att det plötsligt ger efter.

Sedan sker allt med en svindlande fart. Litervis med vatten pulserar upp genom borrhålet och plötsligt kommer gäddan farande för egen maskin. Jag tar ett ordentligt tag om dess käftar och sliter upp den på isen.

- Oj, oj, det var en grann rackare! utbrister min far, säkert tre kilo.

- Ja sannerligen en överraskning, myser jag stolt, i det att jag letar fram min fiskekniv för att avliva fisken.

En stund senare syns två belåtna pimpelfiskare vandra mot land utan att längre hysa den minsta tanke på att krusa fler småabborrar denna dag. Stoltast är utan tvekan den mindre, en 13-åring som landat sin första pimpelgädda.

Fullvuxna öringar

Trysilelva, Klarälvens fortsättning i Norge, är i sitt övre lopp sedan gammalt känt som ett pålitligt fiskevatten. Liksom på många andra håll har dock överfiskning bidragit till att förhållandena under de senaste decennierna blivit klart sämre. Fiskarna är skygga, krokvana och oftast av beskedlig storlek. Fortfarande gömmer sig dock en och annan storöring i de djupa höljorna, men för att komma i närmare kontakt med dem fordras både tur och skicklighet. Det båtar föga hur durkdriven man än är som sportfiskare om man inte använder sig av rätt metod vid rätt tillfälle.

Detta fick jag erfara under några kvällstimmar för ett antal år sedan då jag fiskade i älvsträckningen nedanför sjön Galten.

Det var gott om folk vid älven, såväl fullfjädrade flugfiskare som rena turister, vilka för en kortare period dammat av sina bräckliga spinnspön. Skicklighet och utrustning föreföll nu inte spela någon större roll, ty av de fiskare jag mötte hade endast ett fåtal rönt någon framgång.

I kvällningen kom jag fram till ett större lugnvatten, där åtminstone ett halvt dussin fiskare blötte sina drag och flugor. Jag anslöt mig till församlingen och började torrflugefiska från en stor sten några meter ut i älven. I förbifarten lade jag märke till en figur som vadade ut i vattnet ett tjugotal meter längre ner. Han hade ett långt bambuspö försett med rulle. Då jag tidigare på dagen sett flera norrmän använda sig av en liknande utrustning fäste jag mig inte närmare vid saken förrän mannen höjde spöt och slungade iväg ett föremål långt ut i höljan. Därefter företog han sig ingenting, bara väntade.

Nyfiket lade jag mitt spö åt sidan och slog mig ned på stenen för att studera fiskarens förehavanden. Det var tydligt att han brukade sänke och levande agn i motsats till norrmän i allmänhet, vilka agnade med torkad småfisk, som de med metspöts hjälp lät dansa utför forsar och stryk.

En kvart gick utan att någonting hände, men så med ens blev det fart på mannen. Spöet bugade ned mot vattenytan och skakades i en häftig ristning. Den lilla rullen snurrade och skrek. Jag lämnade min plats och stövlade närmare fiskaren för att kunna bevittna skådespelet på närmare håll. I tio minuter kämpade han innan fisken äntligen gav upp och hamnade i undertagshåven. En fullvuxen öring var det minsann, kanske tre kilo. Själv hade jag endast begåvats med en harrpinne och en strömgädda efter flera timmars fiske, båda av en storlek som gjort att jag låtit dem återgå till sitt rätta element.

- Den var min själ inte illa, fick jag fram, mäktigt imponerad, men vad använder du för bete?

- Spigg, svarade mannen på omisskännelig stockholmsdialekt. Jag lyckades sumpas ett femtiotal på ett ställe längre söderut, men nu är det väl bara ett dussin kvar som lever.

Strax därefter körde han ner handen i en plåtdunk och fick upp en liten spigg, som han omsorgsfullt trädde kroken igenom bakom ryggen. Så höjde han spöt och sände så mjukt som möjligt iväg fisk och sänke ut i älven.

- Får du en sån till kan du känna dig mer än nöjd, fastslog jag.

- Åja, ett par till av samma kaliber ska jag nog lura innan jag ger mig, myste mannen en smula självbe-låtet.

Han fick rätt. Öringarna hade tydligen tröttnat på alla de drag och flugor som dagligen serverades dem, men plötsligt vaknat till när ett nytt och levande bete presenterades. Innan han en timme senare lämnade fiskeplatsen hade ytterligare två öringar i nästan samma storlek fått bita i gräset.

Vid det här laget var det nästan kolmörkt. En fiskedag var till ända, och jag kunde traska hem ännu en erfarenhet rikare.